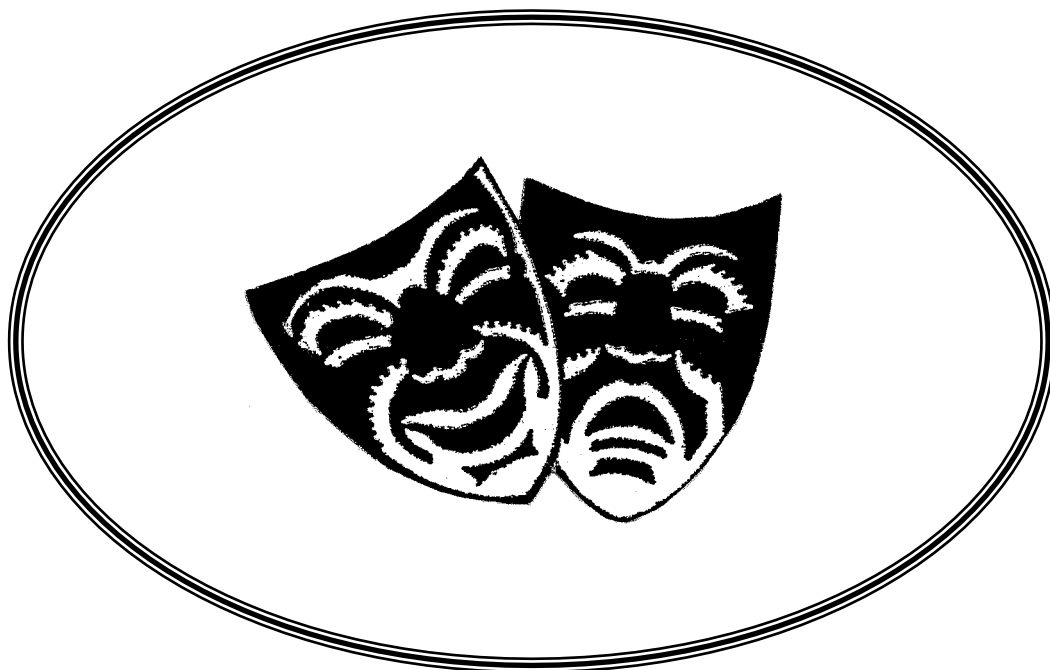

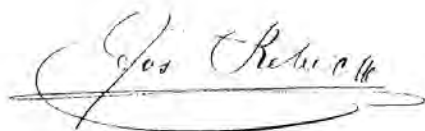

PUTOVÁNÍ ZA DIVADELNÍMI OCHOTNÍKY

PŘEŠTICKO A OKOLÍ

Ludvík Pouza

*Vydáno u příležitosti 100. výročí založení
ochotnického divadla v Nezdicích
1907 - 2007*

Pedagog, sběratel a spisovatel J. B. Rebec byl absolventem německé hlavní školy v Plzni a trojtřídní nižší reálné školy v Plzni. Do r. 1858 působil jako podučitel. Poté začal studovat dvouletý učitelský ústav "Budeč" v Praze, kterým v roce 1860 dokončil prozatímní vzdělání. Po čtyřech letech vykonal zkoušku také pro školy hlavní. Učil v Dolních Břežanech, Horažďovicích a od r. 1868 v Přešticích, kde byl jmenován ředitelem hlavní farní školy.

Vedle pedagogické činnosti byl také nadšeným osvětovým pracovníkem, sběratelem učebních pomůcek, autorem her pro děti a literárních prací s tematikou okresu přeštického.

Za svoji pedagogickou a osvětovou práci obdržel mnohá vyznamenání.

DÍLO:

Vodstvo a horstvo okresního hejtmanství Přeštického /1881/.-
Zeměpisný nástin hejtmanství Přešticko-Nepomuckého /1885/.

Hry pro děti:

Dráteníci.- Dětský sněm.- Nepřítel v Horažďovicích.- Sirotkové.-
Cikáni.- Strašidlo.

Hlehlehel.- V Černém lese.- Nepraví bratři - zůstalo v rukopise

JOSEF B. REBEC,

ŘIDITEL OBEČNÝCH ŠKOL DÍVČÍCH V PŘEŠTICÍCH.

* 8./X. 1842, † 22./XI. 1906.

*„Hrajte, jak si toho žádá slovo,
a mluvejte, jak si toho žádá hra.
Jen jedno přitom stále mějte na mysli:
abyste nevybočili z mezí přirozenosti,
neboť jakékoliv přepínání je proti smyslu herectví,
jehož účelem od počátku bylo a podnes zůstalo,
aby přírodě jaksí nastavovalo zrcadlo.
Aby dobrotě ukazovalo její vlastní sličnost,
zpupnosti její vlastní pokřivenou tvář
a celé době, jak uskutku vypadá a jaká je.“*

*William Shakespeare: „Hamlet“,
překlad E. A. Saudka*

Pár slov úvodem...

Kulturní život na Přesticku se začal silně rozvíjet v období 60. a 70. let devatenáctého století. V té době bylo na Přesticku téměř dvacet spolků, z nichž některé měly poměrně značný vliv na kulturní život města a okolí. Patřil k nim především pěvecký spolek „Skála“, který dostal své jméno po nedalekém hradu u Radkovic, dále pak divadelní spolek „Vlastimil“, který byl předchůdcem ochotnického spolku „Úhlavan“.

V kulturním životě Přestic mezi dvěma světovými válkami působila řada ochotnických, pěveckých, loutkářských a jiných zájmových souborů, organizovaných při politických stranách, nebo velkých spolků jako byl „Sokol“, „Dělnická tělocvičná jednota“, „Orel“, „Sbor dobrovolných hasičů“.

Ochotnické divadlo se hrálo s různými úspěchy snad na celém Přesticku. Největší rozkvět ale zaznamenali divadelníci na počátku dvacátého století.

Dodnes mezi námi žijí pamětníci, kteří na dávné doby čilých spolků mohou vzpomínat.

Ochotnické divadlo hrávali ve městech i vesnicích jak hasiči, tak „Sokolové“. Stavěla se jeviště i přírodní scény, některé spolky měly dlouhodobě zamluveny sály hostinců. Konkurence byla velká, a přesto ochotnická divadla plnila sály do posledních míst. Šenkýři často nestačili narážet sudy a rozlévat malinovky.

Byla to jiná doba.

Ochotníci se museli často ve své činnosti i přebohaté historii potýkat s různými překážkami, a to nejen ekonomickými, ale i ideologickými. Řada souborů pod jejich tíhou svoji existenci ukončila, jiné se rozešly z důvodů vnitřních rozepří a krizí.

Přesto veškerá činnost všech lidí, kteří divadlo dělali pro zábavu a odreagování se od každodenních starostí, psala důležité kapitoly našich regionálních dějin.

Pojďme si tedy nyní prolistovat obecní kroniky a zavzpomínat na ty, kteří se nás v minulosti snažili rozveselit a nebo rozplakat z prken, která znamenají svět. Pojďme přiblížit činnost ochotnických spolků na Přesticku.

Ochotníci na Přesticku si zajisté zaslouží naši pozornost. Vždyť těmito spolky prošly desítky herců, režisérů i technického personálu.

Náš kraj je krajem venkovským, a tak se veškerá místní kultura odehrávala kolem školy a hospody.

Mezi největší propagátory ochotnického divadla patřili jak studenti, tak učitelé.

Do zdejšího kraje zajíždělo také velké množství kočovných divadelních společností a jejich produkce přispívala nemalou měrou k vytváření poměrně kladného vztahu zdejšího obyvatelstva k divadlu. Zdejší lidé měli k podobným činnostem vřelý vztah také proto, že se snažili udržovat různé tradice našich předků, mezi kterými byly masopusty, dožínky, staročeské máje, velikonoční zvyky a mnohé další, které byly postaveny na scénkách a výjevech.

Významným krokem pro činnost všech spolků bylo schválení spolčovacího zákona v roce 1867.

Od tohoto roku se v lidu místním začalo stále více probouzeti národní uvědomění a hrdost. Ve snaze svobodně žít a spolčovat se, začaly vznikat různé čtenářské, zpěvácké, hasičské a samozřejmě i ochotnické spolky, které plnily hlavně poslání kulturní a zábavné. Lidé se snažili prosazovat vlastenectví.

Převážná část repertoáru místních ochotnických divadel tvořily pořady operetní a kabaretní. V činohře dávali herci přednost původním domácím dramatům a veselohrám. Lidé se chtěli bavit, zapomínat na bídu a utrpení.

Asi nejčilejší rozvoj divadla zaznamenala dvacátá až třicátá léta dvacátého století. Dalšímu rozvoji této činnosti zabránila 1. světová válka. Po jejím skončení byla ale řada spolků znovu obnovena.

Zápisky z obecních kronik i knih spolků, působících v našem regionu, hovoří také o tom, že v některých místech vedle sebe existovalo třeba hned několik spolků, které si vzájemně konkurovaly a sváděly boj o diváky. Takovým příkladem jsou třeba Příchovice, kde působily hned spolky tři.

Mezi nejstarší a s malými přestávkami stále činné spolky patří v našem regionu snad jen ty v Nezdicích a Lužanech.

Ochotníci si na mnohých místech budovali svá jeviště a stálé scény v sálech hostinců, ale i v přírodě. Venku se divadlo hrávalo v Žerovicích, Roupově, Nezdicích, Lužanech a na dalších místech.

Svá jeviště půjčovali za poplatky ostatním souborům, ale i těm přespolním, například v Měčíně, Újezdě i Příchovicích. Hovoří o tom pokladní knihy spolků.

Podobné to bylo s výrobou kulis či půjčováním kostýmů a rekvizit. Divadelní představení i taneční zábavy byly hlavním příjmem těchto seskupení.

Významnou tečkou za existencí a slávou některých souborů udělala bezesporu druhá světová válka, díky které zanikla velká řada dalších spolků, a to nejen těch divadelních, které po roce 1945 již svoji činnost neobnovily.

Pokud snad někde tradice vydržely, tak jako tomu bylo například v Přesticích až do roku 1990, příchod posledního desetiletí dvacátého století udělal mnohde čáru přes rozpočet. S možností podnikání a cestování se lidé začali věnovat jiným zájmům a divadlo i jiné zažité tradice začaly ustupovat. Přesto mezi námi žijí lidé, kteří znovu zaseli semínko obnovy tradic a pustili se, stejně jako jejich předchůdci a minulé generace, do obnovy slávy českého ochotnického divadla.

Tuto skromnou knížečku jsem sestavil ze všech dostupných pramenů. Čerpal jsem v obecních a spolkových kronikách, v regionálních publikacích různých autorů, z vyprávění a vzpomínek pamětníků. Nápomocni byli také současní písmáci a kronikáři obecní, kteří si zaslouhují velkého mého poděkování za pomoc a vstřícnost. Tato publikace si neklade žádné velké cíle. Není a ani nechce být kompletním zmapováním přebohaté ochotnické činnosti. Klade si za cíl pouze to, aby se stala připomenutím tradice, kterou náš venkov žil.

Ochotnické divadlo je českou specialitou. Nikde ve světě totiž nemá takovou slávu a sílu.

Ludvík Pouza

STRUČNÉ DĚJINY DIVADLA

Divadlo vzniklo z vrozené touhy člověka po zábavě a kratochvíli. Veřejné produkce vábily zvědavost lidskou od pradávna.

Svůj původ vzalo divadlo v různých náboženských obřadech, k nimž se národy shromažďovaly nejen z úcty k bohům, ale i zvědavosti a kratochvíle.

Vznik divadla přičítá se však náboženským obřadům starých Řeků, od nichž naučili se pořádati divadla Římané.

Mezi divadly starého a nového věku nebylo však žádných souvislostí.

Život divadla by se dal rozložit do pěti období, z nich tři tvoří vznik a dvě pak rozvoj. Jsou to doby dramát řeckých, dramát římských, divadlo středověku, vývin divadla směrem nynějším a moderní divadlo novověké.

Starí Řekové pořádali skvělé slavnostní obřady, „Dionysie“, totiž různé tance k oslavě boha Dionysa, jako poděkování za hojnou úrodu vína. Zprvu tančili všichni, jenž se oslav účastnili, později byli tanečníci oddělováni od obecního kruhu kamennou ohrádkou a pro diváky se stavěla stupňovitá amfiteatrální lešení, nad čímž se ještě později stavěly zprvu dřevěné a později i kamenné budovy.

Prosté původní tance a zpěvy nestačily však požadavkům, a proto přičiněním řeckých básníků stále se představení zdokonalovala a měnila.

Hlavní proměny doznaly tyto hry asi kolem roku 500 před Kristem.

Mezi básníky řeckými čítá se například Filemon (+262 před Kristem) za zakladatele nové antické komedie.

Také za Aischyla a Sophokla, jenž napsal asi 113 tragédií, řecké drama se zdokonalovalo. Později klesalo na pouhé pantomimy, až pokleslo docela jako celý politický i duševní život Řeků.

Porobením Řeků Římany přeneseno bylo divadlo do zemí latinských a tak povstalo drama římské. Zpočátku se hrály jen hry řecké v chatrném mnohdy překladu, až pozdější básníci jako

Naeuvius, Quintus Enius a Maximus Klautus o pěkná dramata se přičinili. Drama římské však nikdy nedosahovalo výsledků jako dramata řecká. Záhy však vzrůstající se rozmařilostí a úpadkem říše římské pokažen byl vkus, literatura i dramatické umění klesalo v úpadek, ušlechtilé zdravé hry nahrazovány byly pantomimami a krvavými orgiemi, produkcemi v cirku a podobně.

Vítězným postupem Římanů šířilo se divadlo po zemích dobytých, leč klesalo a zanikalo úpadkem mravů Římanů a ztroskotáním říše Římské.

Nově se pak divadlo zrodilo až ve středověku, aby se stalo již trvale zřídlem zábavy a poučení. Divadlo středověké povstalo nezávisle na literatuře antické alespoň v prvních dobách úplně samostatně.

A opět to byly národy románské, které divadlo zvedly v souvislosti se zobrazením dějin náboženských.

V chrámech katolických o Vánocích, Velikonocích a podobně bývaly předváděny nejprve různá zpracování evangelií a legend, později po způsobu dnešním zpívány byly scény ze života a utrpení Ježíše Krista a jiné biblické děje, jazykem latinským.

Později se předváděly různé dramatické mystérie v podání mnichů a žactva. Lidé však nezapomínali ani na výstupy komické, mnohdy až rozpustilé, a proto bylo divadlo z chrámů vypuzeno a mniši i studenti nesměli divadlo hrávati.

Divadelních her se zmocnily osoby světské, a tak se divadlo začalo hráti pod širým nebem, později po hospodách a jiných místnostech a dosud ráz divadel náboženských ustupoval živlu světskému, který byl ideální k přivýdělku.

Také v patnáctém až sedmnáctém století se divadlo hrávalo ve školách. Jednalo se především opět o hry biblické a příběhy z dějin a života současného. V té době se hrálo latinsky, zřídka česky.

Úlohy ženské hráli vždy holobradí mládenci. Hra začínala prologem vysvětlujícím stručně obsah děje a končila epilogem, vytýkajícím morálku z děje plynoucí a děkujícím za účast. V té době byla divadelní dekorace nedostačující, opona mnohde dokonce chyběla.

Mohutný rozkvět umění dramatického, tedy divadla, přinesla až druhá polovina šestnáctého století a století následující, kdy teprve začalo divadlo žít životem samostatným. Vrátilo se do složitých scén mystérií.

Básníci Shakespeare, Colderon a jiní, vedli si při nových dramatech historických i současných s volností neomezenou.

Divadlo začalo nabývat určitá pravidla krásného umění, hra herců slovní i mimická se zdokonalovala a rovněž produkce spisovatelů stala se prohloubenější, vtipnější, ušlechtilější a tím i cennější. Za příklad slouží hry Shakespearovy, které si až pro dnešní dobu zachovaly svoji cenu a považují se za cenné skvosty dramatické literatury.

Hry Shakespearovy - „Hamlet“, „Othello“, „Zkrocení zlé ženy“, „Král Lear“, „Mackbeth“, „Večer tříkrálový“, „Kupec benátský“, „Romeo a Julie“, „Veselé paničky Windsorské“, „Komedie plná omylů“, „Manfred“ a jiné, byly přeloženy do všech kulturních jazyků a udržely se na repertoáru divadel až podnes jako pravé dramatické skvosty.

Divadla, která byla dosud odkázána hráti v hospodách, na radnicích či míčovnách, začala býti umisťována do zvláštních budov. Začala se totiž dramatická produkce vážná a veselá rozlišovat na jemnější odstíny a k veselé přibyl nový druh dramatické tvorby – opera, zpěvohra, tedy provedení dramatu zpěvem.

Vznik zpěvohry v době renesance měl veliký vliv na rozvoj umění hudebního.

Divadlo v té době zažilo i další proměny. Zatímco dříve se ženy na jeviště nepouštěly a úlohy ženské hráli mládenci, upustilo se od zastaralých předsudků a představitelkami úloh ženských staly se ženy, čímž divadlo a hry nemálo získaly.

K provozování her dramatických počaly se zakládat různé kočovné družiny herecké, zprvu hlavně anglické a německé. Tyto společnosti se skládaly především z různých dobrodruhů a nepyšnily se příliš dobrou pověstí.

Netušeného pokroku a rozvoje doznalo však divadlo ve století devatenáctém a hlavně na jeho sklonku. Stalo se takřka životní potřebou lidstva a dosahuje pozvolna dokonalosti a umělecké slávy.

Množí se řada umělců z povolání, umělci přední velikosti a tvůrčí umělecké síly. Řada spisovatelů zásobuje divadla cennými pracemi, které herci s plnou dovedností reprodukují. Technika a mechanika divadelní přibližuje divadlo více ke skutečnému životu.

Začaly se budovat překrásné paláce, které jsou nyní stánkem Thalie, domem umění, druhdy dosti pohrdavě trpěného.

Produkce dramatická nachází vřelého přijetí obecnstva všech vrstev a stavů, počínaje od těch, které blahobyť staví do skvostných

lůží a balkonů, až po ony nadšence, kteří za ušetřený ze svého mála groš, zakupují si místo na poslední galerii.

Divadlo je dnes věnováno výhradně zobrazení skutečného života současného i minulého, zábavě ušlechtilé a poučení.

Divadlo na počátku dvacátého století bylo reprezentováno divadly stálými.

Pak to jsou divadla kočovná, která obstarávají četné družiny herců z povolání, od města k městu za výdělkem kočujících, a divadla ochotnická, kde ochotníci jako samoukové, zabývají se hrou divadla ze záliby, bez nároku na odměnu v prázdných chvílích svých, vedle jiného povolání svého. Výnosy z jejich podniků jsou určeny účelům národním a všeobecně prospěšným.

V Německu divadelní život ochotnický vyvíjel se z divadla kočovného, u nás tomu bylo naopak. Tak jako jazyk český uchován byl v prostých chaloupkách, tak divadlo české v lidu našlo obliby. Čechové díky nepřízni vládnoucích kruhů k českému jazyku dlouho neměli české kočující společnosti herecké, ale měli svá ochotnická divadla, v nichž se probouzela láska k vlasti a národu, úcta k vlastnímu jazyku tak, že ta láska i úcta brzy ohněm vzplála.

Trvalo poměrně dost dlouho, než se v Čechách divadlo zakotvilo. Jen tu a tam společnosti německé a jiné po Čechách se potloukaly. Vždyť také nebylo v té době žádných českých divadelních spisů, až Štěpánek, Klicpera, Tyl, Kollár a jiní vystoupili. Teprve v polovině osmnáctého století (když pomineme tu české hrady a kláštery v 15. století) počalo se divadlo šířit po zámcích a palácích a hlavně mezi lidem. Za nejstarší ochotnická divadla se dají považovat ta v Rychnově nad Kněžnou, kde se divadlo hrálo česky již roku 1750, ve Vysokém nad Jizerou, kde písmák Petruška kolem roku 1786 a po něm následníci jeho Vodseďálek a Nyppl zřídili jakousi kočující společnost ochotnickou, pak Radnice a jiné.

Byly to ovšem hry biblické. Na počátku století devatenáctého měla již ochotnická divadla města Semily, Česká Třebová, Polná, Rakovník, Žebrák, Nymburk, Turnov, Polička, Slaný, Kasejovice, Poděbrady, Hronov, Beroun, Hlinsko a mnohá další. Většina spolků ochotnických z počátku dvacátého století jsou pokračovateli těchto prvních ochotnických spolků.

Mezi tím, co ochotníků českých přibývalo, usiloval Tyl s Prokopem a Bilem roku 1827 o koncesi k zřízení první herecké kočující družiny, což se teprve roku 1849 Prokopovi podařilo, zatímco Tyl koncesi nedostal, ač jedině německé společnosti po Čechách hrály. Tyl najal

Josef Kajetán Tyl

si pak společnost Kulasovu. Některé německé společnosti však brzy začaly chápat potřebu doby a začaly hrát divadlo česky.

České divadlo se ale příliš netěšilo lásce úředníků, kteří povolovali české hry a herec Josef Kajetán Tyl, který neustával slovem i písmem vybízeti k pořádání ochotnických představení, jakožto prostředku vzdělávacímu a ušlechťujícímu, s přáteli svými na venkov dojížděl a sám mnohá představení uspořádal. V řadě her si s ochotníky také rád zahrál.

Počet ochotnických divadel vzrůstal takovou měrou, že roku 1867 v zemích koruny České bylo přes 200 ochotnických spolků, nepočítaje volná sdružení bez stanov. Ochotnická divadla měla všechna větší města. Mnohde dokonce vlastní budovy divadelní si stavěli a komfortně zařizovali.

V Praze nebylo stálého divadla do roku 1743.

Přesto snahy českých vlastenců po samostatném českém divadle neutuchaly.

Národ sbíral si obětavě finanční prostředky na velké, důstojné Národní divadlo. Sen se roku 1883 nakonec vyplnil a Češi měli své samostatné české divadlo. Tato zlatá kaplička, jenž nese hrdě nápis – „Národ sobě“, stojí dodnes na břehu řeky Vltavy. České divadlo doznalo tak mohutného rozkvětu a významu, že celá ta léta jeho dřívějšího žebráckého stavu zdají se býti jen neuvěřitelnou pohádkou.

České ochotnické divadlo rozbalilo svůj stánek všude, kde usadili se Čechové.

Divadlo české pomáhalo křísit národ český a vyvedlo jej ze spánku poroby k novému životu,

Plakát k premiéře nejznámější Tylovy hry Strakonického dudáka.

rozproudilo v žilách jeho vlastenectví, lásku k domovině, k posvátnému jeho jazyku.

Divadlo české, v němž vdechnul veliký vlastenec Josef Kajetán Tyl svými spisy dramatickými celou svou horlivou lásku k národu, jazyku a vlasti, jemuž Klicpera, Kollár a Štěpánek s jinými vlastenci nesnadný úkol ulehčovali, divadlo české přes veškerou persekuci, přes útisky a cenzury a pohrdavost byrokratů úřednických, pomohlo národu setřásti pouta.

Divadlo je tedy zdrojem zábavy, školou života a bojovníkem národním. Proto si všichni, jenž se „prknům co znamenají svět“ věnovali a věnují, zaslouží připomenutí a obdiv.

POČÁTKY OCHOTNICKÉHO DIVADLA V PŘEŠTICÍCH

Veškeré národní uvědomění v Přešticích se točilo kolem roku 1868, kdy byl přičiněním učitelů Jana Jiskry, Adolfa Müllera, Josefa B. Rebce a horlivého vlastence Jindřicha Švarce založen ve městě zpěvácký spolek „Skála“.

Toho roku zrodila se také ve městě „Občanská beseda“. Pánové Václav Šíp, Matěj Sýkora, Matěj Šmíd a Gustav Barta uskutečnili dávnou tajnou myšlenku, zřídit zde také odbor divadelních ochotníků v Přešticích.

První ochotnická divadla se ve městě ale začala hrát mnohem dříve. Bylo to v letech 1825 – 1830.

První sál pro konání takovýchto kulturních počinů se nacházel „u Sáleckých“, kde se provozovaly takzvané „pašijové hry“. Hudbu k nim tehdy upravil učitel Karel Loukota. Po něm pak hudbu i divadlo řídil jeho syn Josef, který byl roku 1827 v Přešticích ustanoven učitelem.

Mezi hudebníky při pašijových hrách nechyběli například pánové Lautner, Štefl, Taišl, Frouz a Hofmeistr.

Bohužel se o těchto biblických hrách nedochovalo nic bližšího. Pašijové hry však byly ve městě hojně navštěvovány obecnostem, které se sjíždělo i od Rokycan a z dalších míst.

Pašije se v Přešticích dávaly postupně r. 1834 a 1835. Tohoto roku bylo ale jejich provozování úředně zapovězeno, protože se při jednom z představení stalo neštěstí. Herci – hrnčíři Pelikánovi bylo totiž při jednom z představení vypíchnuto oko.

Krejčí Antonín Procházka si dokonce z těchto her až do své smrti nesl přezdívku „Herodes“. To podle role, kterou prý v divadle znamenitě představoval.

V těchto představeních si zahráli ještě například pánové Pelikán, Chlad, Stuchlík, Stach, Pajtlšmíd a Pavlík. Jména jiných herců se nedochovala.

Přípravy na tato divadla se konala na poště, kde býval v té době hostinec. Šití kostýmů obstarávali pánové Procházka a Havlička. Čistý výnos z těchto představení tvořil základ chudinského fondu ve městě.

Když se pak sál „u Sáleckých“ začal využívat i k jiným kulturním akcím, zřídil se kolem roku 1840 na „Pohořku“ nový sál. Ten se díky svému praktickému zařízení těšil takové návštěvnosti, že od „Sáleckých“ odloudil velkou část hostů.

V té době začaly sál na „Pohořku“ využívat také různé kočovné společnosti (například Kulas a Kestner). Víme dokonce, že těmto kočujícím společnostem mnozí přeštičtí občané rádi vypomáhali. Byli to zejména pánové Ambler, Šoffer, Sajfart, Stuchl a další.

Tyto kočující společnosti dávaly místním studentům podněty k řadě divadelních představení, která kolem roku 1848 počali o prázdninách hráti studenti Naxera, Pluhař, Taišl, Stach a Ryněš.

V roce 1856 začali pořádati v sále panského domu „u Wiereru“ divadelní představení místní studenti. V té době tu také hostovaly německé kočovné společnosti.

Z her zde uváděných našimi studenty můžeme uvést například: „Krádce vajec“, „Divotvorný klobouk“, „Brambory“ a „Žlutá zimnice“.

Mezi studentskými herci působili například ještě pánové J. Adámek, J. Čermák, J. Lamberger, J. Rebec, F. Stark, K. Stach, M. Sýkora, J. Velkoborský a Šeb. Wierer.

V „Památníku“ vydaném k oslavě patnáctiletého trvání Zábavného a divadelního spolku „Úhlavan“ v Přešticích v roce 1904, vzpomínají na tato představení herci následovně:

„Jeviště v panském domě zřídili jsme si o prázdninách velmi primitivně. Vypůjčili jsme si prkna a podložky od Buvků, po domech jsme si vypůjčili tyče, jichž jsme na kulisy a kostru jeviště měli zapotřebí.“

Oponu jsme sešili z několika vypůjčených prostěradel, nalepila se do středu ze stříbrného papíru vystřižená lyra a maska s ratolestmi vavřínu, a opona byla hotova.

Kulisy robili jsme z tvrdého papíru a přibíli je na lišty tak, aby se mohly obě strany pomalovati a tak ku proměnám upotřebiti. Na každé straně jeviště byly tři kulisy a hodily se jak k chalupě, tak k paláci, jak k pokoji, tak ku komnatě královské. Druhá strana se zas dala využití k zahradě, libosadu či pralesu. Se zadní oponou jsme měli pravou potíž. Byla papírová a často se roztrhala, zejména když jsme ji museli obracet. Malbu jsme si provedli sami a byla prý dosti úhledná.

Sedadla byla zcela jednoduchá. Obyčejná prkna podložená podstavci, v nichž zavrtány byly čtyři kůly. Často se stalo, že když obecnstvo – zejména menší – chtělo-li dobře viděti a na sedadlo vystoupilo, kůlce povolily a lavice i s obecnstvem se zvrátila.

Po prázdninách odklidila se prkna i sedadla, opona se rozpárala, papírové kulisy a zadní opona sbalily a k Čermákům pro budoucí prázdniny se uschovaly.“

O prázdninách roku 1860 pokračovalo se v divadelní tradici v Přešticích z popudu Josefa Čermáka. Panský dvůr byl ale vyměněn za sál restaurace „u Vavřínků“.

Onoho roku divadlo ve městě hrávali J. Adámek, G. Barta, J. Heral, V. Hofmeister, Josef Lamberger, K. Stach, K. Stark, J. Schneider a další.

Všichni tito herci vložili jako počátečný kapitál jednu zlatku. Tyto peníze herci potřebovali k velké réžii, která se očekávala s pronájmem sálu i s provozem divadla.

Toho roku studenti nastudovali hry „Rohovín Čtverrohý“, „Doktor Štěkavec“ a „Posvícení v Kocourkově“.

Zřízeno bylo také stálé vlastní jeviště, na jehož výstavbě i vybavenosti se všichni členové souboru podíleli. Řadu věcí si herci pořizovali u místních obchodníků na dluh s tím, že vše splatí z výnosů za svá představení.

Jen za kostru jeviště zaplatili nadšenci tesařům 8 zlatek ze své pokladny.

Hlavní oponu a portál jeviště vymaloval c.k. vrchní poštovní V. Steidl, kulisy, zadní dekorace a sufity namaloval pan Braun z Mezihoří.

Představení „Rohovína“ mělo v Přestvicích nevídanou návštěvnost. Herci vydělali 93 zlatých, takže mohli poplatit dluhy a přispět na chudinský fond.

Tento studentský pokus byl základem dalšího pravidelného působení divadelního ochotnictva v Přestvicích.

Dalším, kdo se ujal řízení divadla, byl lékárník Vilém Novotný, který byl duší ochotnického divadla v Přestvicích.

Toto nové herecké uskupení uvedlo roku 1860 Tylova „Strakonického dudáka“.

Toto ochotnictvo, které vedl Vilém Novotný, hrávalo pravidelně o adventu, postě a o svátcích i prázdninách, kdy se souborem spoluúčinkovali také studenti.

V letech 1860 – 1870 sehráli herci například tyto hry: „Katovo poslední dílo“, „Paličova dcera“, „Lakomec“, „Pařížský hadrník“, „Tvrdohlavá žena“, „Lesní panna“ a další.

Představení „Katovo poslední dílo“, hrálo se roku 1863. Hlavní úlohu v něm hrál Josef Čermák. Vyprávělo se, že svoji úlohu hrál tak dovedně a věrně, že jeho matka dojmem výtečné hry svého syna během představení do mdlob upadala.

Před založením „Besedy občanské“, působili též v řadách ochotnických např. J. Sequensová, F. Velkoborská, J. Terš a Lotty Knorová.

Hudby při představení se do roku 1870 ochotně ujal ředitel kůru Josef Loukota a po něm Adolf Müller.

Další, kdo vedl v Přestvicích ochotníky, byl pan Sochovský, který kolem sebe shromáždil další nadšené příznivce amatérského divadla.

Roku 1873 zřídil se v Přestvicích Zábavní spolek „Vlastimil“, který řídil opět Vilém Novotný. Spolek si zřídil nové jeviště. To se však z hlediska technické dokonalosti nemohlo rovnat tomu, které zbudováno bylo v roce 1860.

Ve „Vlastimilovi“ působili Jan Jiskra, Adolf Müller, Jiří Konáš, Petr Růžek, Jan Chmel, J. Braun, V. Vítek, J. Šmíd, V. Šíp a další.

O prázdninách působili studenti Kundrat, Kvěch, Holzer, Čepický, z Nepomuku Heller a Němejc a z Lužan Kožíšek.

Brzy po založení Vlastimila nastudována byla opereta „Král Vondra XXVI“.

Kolem r. 1880 hrálo zdejší studentstvo hry: „Diblík, šotek z hor“, „Mlynář a jeho dítě“, „Božena Borotínská“, roku 1882 „Chudý

písničkář“, „Damoklův meč“, „Otče náš“, „Fotografická dílna“, „Farář a jeho kostelník“.

Roku 1883 zřízen byl přičiněním sboru učitelek pěvecký spolek „Krásnohorská“, který vedle zpěvu dosti horlivě pod vedením učitelky M. Šetkové divadla ve prospěch dobročinných účelů provozoval.

Z her uvádí se: „Krasava“, „Za dědictvím“, „Ona něco ví“, „Kulatý svět“, „Na Krkonoších“, „Paní Mincmistrová“ a další.

Po neslavném zániku spolku „Vlastimil“ neměl ve městě nikdo chuť a zájem zakládat nové ochotnické divadlo. Přesto se ve městě i nadále hrálo při „Besedě“. O Velikonocích roku 1881 sehrálo se divadelní představení „Čeledín a mladý pán“, které získalo velkých ovací.

Posilnění úspěchem hráli ochotníci po této události opět častěji, avšak z této doby nedochovaly se žádné zápisy.

V letech 1883 – 4 získali ochotníci nové zázemí v hostinci „U Černého orla“ na „Pohořku“, kde pořádali četná představení vlastenecká i dobročinná. Mezi ně patřilo představení ve prospěch praporu spolku „Řemeslnického“ v Přesticích.

Na „Pohořku“ hrálo se do roku 1889, kdy se ochotníci přemístili do hotelu „U císaře rakouského“.

Tohoto roku oživila ve městě znovu myšlenka zorganizovat dosavadní volné sdružení ve spolek ochotnický, což se stalo nakonec skutečností. Ve schůzi k účelu tomu svolané bylo učiněno usnesení a vypracovány stanovy. Na radu řídícího pana Rebce dáno bylo spolku jméno „Úhlavan“ po řece Úhlavě. Stanovy došly schválení c. k. místodržitelství a ochotníci zahájili svoji činnost 1. ledna 1889 ustavující valnou hromadou jako „Zábavní a divadelní spolek Úhlavan v Přesticích“.

Zakládajícími členy spolku byli: Č. Knobloch, A. Riedliager, V. Votava, V. Brček, J. Šípová, J. Fikrle, A. Cikánek, V. Fikrle, Dr. Marek, V. Jílek, V. Taišl, P. Majer.

Vykonány byly také volby spolkové správy a zvoleni byli: předsedou Čeněk Knobloch, jeho náměstkem Alois Cikánek. Do výboru dále Quido Fišer, Vojtěch Brček, Riedliager, František Votava, Václav Taišl, a předsedou smírčího soudu Köppel. Ve schůzi výborové 2. ledna zvolen jednatelem Riedliager, pokladníkem Brček, režisérem Votava, správcem domu Taišl a revizory účtů Cikánek a Fišer.

Ochotnický spolek „Vlastimil“ v Přesticích – fotografováno při divadelní hře „Chudý písničkář“ od J. K. Tyla r. 1874
Stojící vzadu: dovedný hrnčář Šmíd, soudní úředník Šíp, lékárník Novotný, učitel Müller, obuvník Sýkora, Kubiček Braun.
Sedící: Barbora Velkoborská-Holubová, Anna Bollardová, Marie Pintnerová, Barbora Hofmeisterová, sl. Bártová
Ležící: hodinář Červený, měst. tajemník Bárta, učitel Jiskra, učitel Konáš.

Během roku však došlo k různým změnám jak ve výboru, tak na postu režiséra.

Spolek sehrál představení „Noc na Karlštejně“ od Vrchlického s velmi četnou návštěvou, dále pak „Sedlák křivopřísežník“.

Spolek vystupoval ve stejnokroji, objednány byly i spolkové odznaky.

Také spolek „Úhlavan“ procházel častými krizemi, jeho činnost byla proto mnohdy odvislá jen od schůzí spolkových. Docházelo také k častým změnám ve vedení spolku. Roku 1890 byl předsedou JUDr. Fr. Liebl.

Roku 1891 hraje se 6. dubna představení „Růže lužanská“.

Také v letech 1893 – 1895 nejevil spolek žádných známek činnosti a tak herci sami si mimo spolek nacvičili představení veselohry „Jen žádný sněm“ a veselohru od Jeřábka.

Teprve až roku 1896 „Úhlavan“ opět ožil.

Do čela spolku byl zvolen Č. Knobloch, jeho náměstkem se stal Josef Vnouček, do výboru zvoleni byli F. Wagner, V. Laštovička, K. Velkoborský, C. Homan, V. Taišl a J. Sova, náhradníky J. Zajíček a B. Černý.

Účinkující ve Stroupežnického „Zvíkovském raráškově“ v roce 1913.

Divadelní soubor „Úhlavan“ – „Babička je formát“

„Úhlavan“ – „Lucerna“

„Úhlavan“ –představení „Košílka“

„Úhlavan“ - „Charleyova teta“

„Úhlavan“ – „Lucerna“

„Úhlavan“ – „Lucerna“

„Úhlavan“ – „Babičky druhé generace“

„Úhlavan“ – „Noc na Karlštejně“

Toho roku sehráno představení „Před sjezdem“ a o Vánocích „Maloměstské tradice“.

Spolek organizoval také různé taneční a pěvecké podniky a spolkové výlety.

Členský měsíční příspěvek činil pro pány 10 kr. bez zápisného (dámy placení měsíčních příspěvků zproštěny), leč kdo bez důvodu ze spolku vystoupil, musel by při opětovném přijetí zápisné ve výši 50 kr. platiti.

23. června 1896 spolek k „Ústřední Matici ochotníků“ přistoupil.

V roce 1897 sehrána představení „Z české domácnosti“, „Zlaté péro“, „Růže lužanská“.

Roku 1898 uvádí se například představení „Malý král“, „Slavnostní schůze“. O rok později byl na repertoáru „All right“ a „Sluha pánem“. O Vánocích byla na programu „Prodaná láska“, „Blázinec v prvním poschodí“.

Rok 1902 byl rokem, kdy na mimořádné schůzi do čela spolku zvolen Čeněk Knobloch. Zaznamenán byl nárůst členské základny.

Spolek působil s různou činností a aktivitami ve městě plných sto let.

Hrávalo se na primitivním jevišti až do postavení „Sokolovny“ v roce 1935. Poté se ochotníci přestěhovali do „Zemědělského domu“ s moderním jevištěm, dekoracemi a osvětlením.

Přeštití ochotníci podporovali sociálně slabé a další kulturní aktivity ve městě. Dokonce měl spolek v péči hrob herečky Anny Jelínkové, partnerky J. K. Tyla.

V roce 1922 působí ve městě vedle spolku ještě „Sdružení dorostu strany čs. venkova“.

V roce 1938 spolek eviduje 93 členů a uvedl 2 představení.

V roce 1940 má spolek „Úhlavan“ 128 členů, z toho 74 činných. V tomto roce bylo uvedeno 13 představení.

Do roku 1943 nastudoval spolek „Úhlavan“ za svoji letitou éru skoro 300 představení.

V roce 1935 ve městě hraje divadlo také divadelní odbor „Živnostensko – obchodní strany středostavovské“ a roku 1939 i odbor „Dělnické tělocvičné jednoty“.

V roce 1941 byla sehrána hra „Vesnička pod lipami“. Tohoto roku vznikla sekce „Dorost spolku Úhlavan“.

Z dalších her uvádíme:

- 1967 „Lucerna“
- 1968 „Modré z nebe“
- 1969 – 1972 spolek nehrál
- 1972 „Penzion Belveder“
- „Babička je formát“
- 1973 „Košílka“
- „Vassa Železnovová“
- „Jeho Urozenost pan měšťák“
- 1976 „Dva muži v šachu“
- 1979 „Úsměvy a kordy“
- „Babičky II. generace“
- 1980 „Hadrián z římsů“
- 1981 „Tři Alberti a slečna Matylida“
- 1982 „Námluvy“
- 1983 „Noc na Karlštejně“
- 1984 „Tři v tom“
- 1989 oslavy 100. výročí divadelního spolku „Úhlavan“

Kromě „Úhlavanu“ nepravidelně ve městě hrál i divadelní odbor „Obce Baráčníků pod Ticholovcem“. Poslední zmínka o jejich divadle je z roku 1963.

Dále již zmíněný odbor DTJ, o kterém je poslední zmínka roku 1951.

Od roku 1996 působil při Základní umělecké škole v Přesticích divadelní kroužek pod vedením členů Divadla J. K. Tyla v Plzni. Tento odbor byl ve školním roce 2000/2001 zrušen.

Divadlo se hraje i při Základní škole v Přesticích, na čemž mají nemalý podíl tamní učitelé.

Ve městě působilo od počátku 30. let také loutkové divadlo. Soubor měl zapůjčený fond loutkového divadla „Feriálních osad“ v Plzni, později vlastnil své marionety.

V roce 1946 působí v Přesticích loutková skupina KSČ. Divadlo hrávala v „Zemědělském domě“ a vedoucím byl J. Bažant.

V letech 1972 – 1985 působilo ve městě také maňáskové divadlo učitelek MŠ v „Osvětové besedě“.

Seznam některých divadelních her v Přesticích uváděných:

All right	Naši furianti
Blázinec v 1. poschodí	Nataša
Bratr honák	Nepatrné prostředky
Brouček	Nevěsta z kláštera
Cikáni	Neženílkové
Čeledín a mladý pán	Noc na Karlštejně
České Amazonky	Omylové světem vládnou
Damoklův meč	Osudové psaníčko
Dědkův kalmuk	Otče náš
Doktor Kalous	Palackého třída č. 27
Éra Kubánkova	Paličova dcera
Farář a jeho kostelník	Paní mincmistrová
Farář z Podlesí	Petr jako Pavel
Fotografická dílna v Praze	Popletený Jean
Hluchý podomek	Posvícení v Malčicích
Horká hodinka	Před sjezdem
Hrdelní soud v Kocourkově	Přerušené dostaveníčko
Hubička na schodech	Prodaná láska
Chudý písničkář	Pro pero sokolí
Já mám příjem	Rodinná vojna
Jedenácté přikázání	Rohovín Čtverrohý
Jen žádný sněm	Růže lužanská
Klarinetista na útěku	Sedlák křivepřísežník
Klášterní selka	Sedlák šelma velká
Konkursy pana notáře	Sedlák zlatodvorský
Kráska z Ostende	Slavnostní schůze
Který je ten pravý	Sluha pánem
Kulatý svět	Služebník svého pána
Lumpacivagabundus	Staří blázni
Maloměstská tradice	Stávka
Malý král	Stejně povinnosti a práva
Matka a dcera	Strakonický dudák
Mezi umělci	Studená válka
Mlynář a jeho dítě	Tatínkovy juchty
	a další...

Jen za prvních patnáct let činnosti spolku „Úhlavan“ prošlo jeho řadami 172 členů činných, přispívajících.

Tradici v Přesticích mají i divadla dětská. Hrávala se například dětská náboženská divadla, z nichž jmenujme například představení „Budečské jesličky“ či „Pastýřové betlémští“.

Dětská ochotnická divadla se v Přesticích hrávala jako součást školní výuky od roku 1872. Spisovatelem těchto her byl řídící učitel dívčí školy Přestické Josef B. Rebec, stejně jako další dobří pedagogové.

Uvádíme příkladem některé dětské hry z pera ředitele Rebce, jak v Přesticích byly sehrány a s jakým hmotným výsledkem:

26. 12. 1872 – „Hlehlehel v Černém lese“ – 68 zl.

26. 12. 1873 – „Sirotkové“ – 61 zl.

20. 12. 1874 – „Dráteníci“ – 38 zl.

26. 12. 1875 – „Cikáni“ – 57 zl.

26. 12. 1877 – „Všichni za jednoho, jeden za všechny“

22. 04. 1878 – „Vodní mužičkové“ – 70 kr.

26. 12. 1879 – „Souboj“ – 32 zl.

Dále se hrály například pohádky: „Zakletí princové“, „Sněženka“, „Sudičky“, „Perníková chaloupka“ a mnohé další. Veškeré Rebcovy hry jsou protkány písněmi, jejichž nápěvy ponejvíce pořídil ředitel kůru Adolf Müller.

Přestické obecenstvo zažilo také svoji divadelní paniku, naštěstí bez příčiny a následků. Kteréhosi roku pořádal „Úhlavan“ představení „Klášteří selka“. V ději se přihodí, že za scénou se ozve signál na poplach a na jeviště se vyřítí člověk, který volá: „Proboha, lidičky, pomozte, stalo se neštěstí.“ Režisér chtěl podat děj věrně a tak požádal hasičského hudce, aby v pokoji vedle sálu předepsaný signál zatroubil.

Svědomitý trubač V. Růžek, jak mu bylo dáno znamení, jal se s celou vervou troubiti příšerný, u sboru právě užívaný poplachový signál požární. V tu chvíli vběhl na jeviště herec s textem: „Proboha lidičky...“. Mezi diváky naplnilo se vzrušení, všichni chvatně povstali ze svých míst a hrnuli se k východu. Ani volání ochotníků nepomohlo dav zastavit. Režisér Knobloch volal na lidi, aby se upokojili, že se nic neděje a že je to součást představení. Slova jeho zanikla ale v chaosu a hřmotu. Lid nevěřil a hrnul se dolů na náměstí.

Teprve když se přesvědčili, že ve městě panuje klid, vraceli se zpět do divadla. Skoro půl hodiny trvalo, než se obecenstvo stržené v klam upokojilo. Přesto již z děje divadelního požitku žádného nemělo.

K divadlu a kulturnímu životu města patřila také řada občanů. Mezi ně patří například katecheta Jaroslav Štucbart.

MUDr. Jiří Bastl (*1920) vzpomíná na tohoto všestranného muže takto: „Tenkrát jsme my, děti, chodily každou neděli odpoledne na představení do „Orlovny“ na severní, dnes obnovené straně náměstí. Zde provozovali loutkovou scénu ve dvacátých letech dvacátého století členové TJ „Orel“ Přeštice. Kromě p. katechety Štucbarta si vybavuji ještě několik dalších jmen – např. sl. Krimlovy, p. Schwarze, p. kaplana Mezeru. Když kolem roku 1927 začala v Plzni slavná éra Spejbla a Hurvínka, přeštičtí ochotníci rychle zareagovali a hráli obě postavičky ve vlastním podání. Právě p. katecheta Štucbart vynikal jako nezapomenutelný Hurvínek či Kašpárek. Malý sálek „Orlovny“ býval dětmi vždy nabitý. Zmíněný starý dům měl také docela prostorný dvůr, kde mladí členové „Orla“ zřídili volejbalové hřiště.“

Další osobností byl třeba František Bastl, který se narodil v Plzni 4. července 1896. Vychodil pětiletou obecnou školu a reálku v Plzni, poté absolvoval učitelský ústav (1912 – 1915). V roce 1915 nastoupil své první místo učitele na obecné škole v Dolní Lukavici, dále pak učil v Nezdicích a po zvýšení kvalifikace působil od roku 1925 na měšťanské škole chlapecké v Přešticích jako učitel a později i jako ředitel.

Po skončení 2. světové války vedl pedagogickou a administrativní agendu okresního školního inspektora v Přešticích a v roce 1959 odešel do důchodu.

Pro jeho mimoškolní činnost byl charakteristický neúnavný zájem o veřejné dění a účast na všech významnějších kulturních událostech v místě bydliště.

Po zemřelém řediteli Bradáčovi redigoval vlastivědný sborník „Pod Zelenou horou“ až do jeho zastavení v lednu 1941.

Krom dalších aktivit byl František Bastl aktivním členem zábavního a divadelního spolku „Úhlavan“, „Sokola“ a řadu let zpíval v pěveckém spolku „Skála“. Zemřel po těžké nemoci 8. března 1969.

K divadlu a hlavně hudbě měla blízko třeba Anna Kučerová – Chmelová, která se v Přešticích narodila 12. července 1922 a už od malička ráda zpívala, hrála divadlo - nejprve ve škole na besídkách a později v divadelním souboru „Úhlavan“.

V roce 1940 získala angažmá ve Středočeském divadle ředitele Františka Koprolína. Rolí, na kterou však celý život vzpomínala, byla

Líza v Lehárově „Zemi úsměvů“. Jejím partnerem byl tehdy člen Velké operety v Praze Jára Pospíšil.

V roce 1942 se Anna Chmelová provdala za Jana Kučeru a od tohoto momentu se její život spojil se Šumavou a Sušickem. V roce 1951 ji požádal o spolupráci Karel Polata, který hledal zpěvačku do své „Starošumavské kapely“.

Podle pečlivě vedených záznamů absolvovala Anna Kučerová celkem 1500 koncertů, 870 tanečních zábav a 10 vystoupení v televizi.

Veřejně zpívala od svých pěti let, kdy si poprvé zahrála lesní vílu v dětském představení, dávaném „U Pluhařů“ v Přesticích.

Průprava z vystupování s přestickými ochotníky se velmi hodila, když se jí podařilo několikrát úspěšně „zaskočit“ u kočujících divadelních společností.

Přestice měla moc ráda a tak od Karla Polaty dostala k padesátinám valčík „Rodné Přestice“. Zemřela 21. 6. 1998 v klatovské nemocnici a pochována byla 30. 6. 1998 na sušickém hřbitově.

Nezapomenutelnou osobností přestických ochotníků byl také Karel Hovorka (1915 – 1983). Sám hrál v přestickém souboru „Úhlavan“ od roku 1929. Působil také v „Sokolu“ Přestice, režíroval soubor ochotníků „Obce Baráčníků v Přesticích“. Od roku 1946 do roku 1975 režíroval soubor „Úhlavan“ v Přesticích. První představení v jeho režii byli „Naši furianti“. V souboru „Úhlavan“ působili také pánové Karásek, Kašpar, Schwarz, Douša, Valach a Rájek.

Dodnes jsou mezi bývalými členy přestických ochotníků cenné doklady, připomínající slavnou minulost ochotnického divadla.

Na Základní škole v Přesticích se v současnosti věnují divadlu žáci a učitelé I. i II. stupně.

Dramatický kroužek na prvním stupni Základní školy funguje již více než deset let. Vedou jej od jeho založení paní učitelky Danuše Velíšková a Dana Mrskošová. O kulisy a kostýmy pro malé herce se stará paní Anna Sýkorová a hudební doprovod k pohádkám zajišťuje již tři roky soubor „Přestické flétničky“, které vede Vlasta Holá. Žáci se schází jednou týdně a každý rok nacvičí pohádku, kterou pak na závěr školního roku předvedou spolužákům i široké veřejnosti. V uplynulých deseti letech nacvičili například pohádky „Kašpárek v pekle“, „Zlatovláska“, „O ráčkující princezně“, „O princezně Ance“, „O rezné nitce“, „O lajdavém mraveništi“, „Nezbednou pohádku“, „Čertův švagr“ a „Hastrman a detektivové“.

Také na druhém stupni každoročně připravují žáci a učitelé divadelní představení. Mezi největší dramatické počiny žáků v posledních letech patří například divadelní hry „Matěj a čarodějnice“ či „Šípková Růženka“, dále pak „Devatero pohádek“, „O krásné Juvarce z hradu Skála“, „Pytlák na Úhlavě“, „Drak pro princeznu“ a řada dalších.

*Zpracoval na základě podkladů, materiálů a vyprávění pamětníků
Ludvík Pouza*

Zdroj: archiv ing. Jiřího Běla, archiv Domu historie Přesticka, Přestické noviny, Pod Zelenou horou, Památník k 15. výročí spolku „Úhlavan“ 1904 a vzpomínky pamětníků.

V sobotu dne 6. července 1912 sehrají školní děti v Přesticích
□ v sále „U Císaře Rakouského“ □

divadelní představení, jehož čistý výtěžek odevzdán
bude „Okresní komisi pro ochranu mládeže v Přesticích“.

POŘAD: _____

1. „VIRIBUS UNITIS“,

oslavná scéna od Jana Mára.

Provozovací právo uděleno Spolkem českých spisovatelů belletristů „Máj“.

OSOBY: Děd Zdeněk Mašek, ž. III. tř. m.
Vnuk Josef Hlávka, ž. I. tř. m.
Vnučka Marie Čepická, ž. III. tř. m.
Genij Marie Prachová, ž. III. tř. m.
Děj koná se v chatě v horách.

2. „KRASATA“,

královna vil a lesních panen v lesích Vodolovských.

Národní báchorka se zpěvy o třech jednáních od J. K. Hraše.

OSOBY:
Vávrová, schudlá vdova po lesníku v lesích Vodolovských . . . Marie Brožová, ž. II. tř. m.
Václav Frant. Vlasák, ž. I. tř. m.
Hana } její dítky Božena Bradová, ž. II. tř. m.
Blažena } Marie Čermáková, ž. II. tř. m.
Vojtěch } Karel Hájek, ž. I. tř. m.
Jeník } Josef Hlávka, ž. I. tř. m.
Kašpar, bohatý sedlák, lichvář Jakub Bořík, ž. III. tř. m.
Krasata, královna vil a lesních panen v lesích Vodolovských . . Marie Bendová, ž. II. tř. m.

Vily a lesní panny.

Děj koná se v chaloupce a v blízkém lese u Vodolova v horách Krkonošských.

Nacvičili učitelky sl. Růžena Budková a sl. Emilie Jakoubková a odborný učitel p. Václav Šindelář.

Při divadle účinkuje hudba místních ochotníků řízením pana Josefa Borovičky.

Začátek přesně o 8. hodině večer.

Ceny míst pro dospělé: Křeslo 1.40 K, I. sedadlo 1 K, II. sedadlo 80 h, k stání 40 h, dítky polovic.

neděli dne 7. července 1912 opakuje se totéž odpoledne pro školní mládež o 3. hodině při těchto snížených cenách:
pro dospělé: Křeslo 80 h, I. sedadlo 60 h, II. sedadlo 40 h, k stání 20 h, dítky polovic.

Předprodej lístků převzali laskavě pan V. Šmíd a C. Homan, oba v Komenského třídě.

„Úhlavan“ – „Babičky druhé generace“

„Úhlavan“ – „Penzion Belveder“

„Úhlavan“ – „Malá noční inventura“

„Úhlavan“ – „Jeho urozenost měšťák“

„Úhlavan“ – „Otec“ od A. Jiráska

„Úhlavan“ – „Vasa Železnová“

„Úhlavan“ – „Poslední muž“

ZÁBAVNÍ A DIVADELNÍ SPOLEK „ÚHLAVAN“ V PŘEŠTICÍCH,

řádný člen Ú. M. D. O. Č., II. Tylova okrsku v Plzni

pořádá

DNE 8. A 9. ČERVNA 1935 O PŮL 9. HODINĚ VEČERNÍ
VE SPOLKOVÉM DOMĚ V PŘEŠTICÍCH

revuální operetu o 3 jednáních a 8 obrazech

BRANDEJŠTÍ DRAGOUNI.

Text napsali: Kubík - Mrázek - Regnis. Písníčky: Kubík - Mrázek - Jankovec.
Hudbu složil: Jankovec.

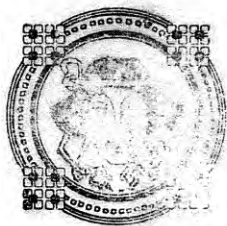
Účinkují:

40tičlenný soubor divadelního spolku „Úhlavan“ a 20tičlenný orchestr hudebního odboru
spolku „Úhlavan“ v Přešticích

Jako hosté: pí D. Skřivanová-Bělohradská, sl. Milada Dörflerová, em. člen měst. divadla
v Plzni, pan Jaroslav Kouša z Plzně, sl. Fanča Ballínová, žačka baletní školy pí.
D. Skřivanové Bělohradské v Plzni.

Režie: J. Douša a Karel Bažant. Hudba a zpěvy: František Jahelka. Tance a choreografii:
pí. Skřivanová-Bělohradská. Světelné efekty řídí p. Fornous.

Opereta byla pečlivě nastudována a doufáme, že uspokojíme i nejnáročnější přátele divadla,
neboť tato opereta byla provozována v Malé operetě v Praze s neobyčejně velkým úspěchem
a měla 200 repris.

Vstupné:

Křesla a balkon 6 Kč I místo 5 Kč, II. místo 4 Kč, III. místo 3 Kč, k stání 2 Kč.

Předprodej lístků u p. Jana Tajšla, kniháře v Přešticích

Divadlo zábavního a divadelního spolku „Úhlavan“
V PŘEŠTICÍCH,
řádného člena Ú. M. D. O. Č.

V pondělí dne 12. dubna 1909.

Hôtel „U císaře rakouského“.

Se svolením spolku českých spisovatelů beletristů „Máj“ v Praze.

Repertoární hra Národního divadla poctěná cenou Náprstkovou:

OHNIVÁ ZEMĚ.

Veselohra o třech jednáních. Napsal Václav Štech. Na scénu uvedl režisér p. Votava.

O S O B Y:

Pazdera, inspektor pojišťovací společnosti	p. Ruml.
Kateřina, jeho manželka	sl. Knoblochová.
Vlasta, jejich dcera	sl. Eckertová.
Cábal, bratr Kateřiny	p. Wágner.
Nešpor, purkmistr v Nelharech	p. Petelik.
Dr. Landas	p. Sova.
Havlák	p. Bešta.
Jerie	p. Stankovský.
Františka, služka	sl. Rudolfová.

Děj se odehrává v okresním městě Zátvoru v naší době od 11. hodiny dopolední do 5. hodiny odpolední.
Po prvním jednání delší přestávka.

-- Začátek určitě v 8 hodin večer. --

CENY MÍST:

Křeslo 1.20 K, I. místo 1 K, II. místo 80 h, k stání 60 h.

Členové spolku „Úhlavan“ platí: Křeslo 90 h, I. místo 75 h, II. místo 60 h, k stání 45 h.

Po divadle volná zábava.

Divadelní spolek „Úhlavan“ v Přešticích

(řádný člen Ú. M. D. O. Č., II. Tylův okrsek v Plzni).

POD PROTEKTORÁTEM

rady pol. správy, okr. hejtmana p. Dr. Maruny a městské rady v Přešticích.

Na Boží Hod 25. prosince 1934

o 8. hodině večerní ve dvoraně Dělnického domu

k oslavě 100. výročí vzniku národní hymny

„Kde domov můj“

slavnostní představení

233

Fidlovačka

aneb Žádný hněv a žádná rvačka.

Obráz z národního života pražského se zpěvy a tanci ve 4 odděleních.

Napsal J. K. Tyl. Hudbu složil Fr. Škroup. Režie: Jos. Douša.

Dirigent: Fr. Jahelka. Tance: Jar. Štekl. Kosrýmy zapůjčila fa Šik, Plzeň.

Pořad:

1. Proslov odb. učitele V. Tyra, redaktora časopisu „Jevišťo“.

2. Státní proslov.

3. FIDLOVAČKA. Osoby:

Paní Mastílková, máselnice	Housarová M.
Lidunka, její neť	Zeithamlová
Kroutil, švec	Weniš J. j. h.
Jeník, jeho syn, mlynářský chasník	Andrle J.
Chevalier Dudec, vlastně Jan Dudek, švihák	Měsíček O.
Sl. Cibulcín, vlastně Cibulková, zpěvačka	Knoblochová E.
Pan Hvězdoleský, literát	Huňáček V.
Paní Klinkáčková, vdova po sládkovi	Kolenová K.
Hubínek, uzenář	Velkoborský Fr.
Kozelka, dohazovač	Pelikán Em.
Ondřej Jammerweil	Kellner J.
Markyta, hospodyně	Šledrová A.
Jirík, sloužící	Vacek K.
Pavelka, } drvoštěpové	Neuwirt J.
Šebelka, }	Hrdlička K.
Živeles, šejdíř	Mašek Z.
Dráb	Čtverák V.
Dorotka, }	* *
Madla, } děvečky	* *

Místní osvětová komise

se všemi spolky a politickými organizacemi
v Přesticích

oslaví v neděli dne 28. října 1923
ve dvoraně Sokolovny

5. výročí naší samostatnosti.

Pořad:

1. Proslov.
2. Jar. Vrchlický:

Noc na Karlštejně.

Veselba o třech jednáních.

Sehraje Zábavní a divadelní spolek „Úhlavan“
za režie Dra J. Volenika.

Osoby:

Karel IV., císař římský a král český Frant. Douša
Alžběta, jeho manželka Rača Voleniková
Štěpán, vévoda bavorský Karel Koutol
Petr, král cyperský a jeruzalémský Emanuel Pelikán
Arnošt z Pardubic, arcibiskup pražský Jan Elmer
Ješek z Wartenberka, purkrabí na
Karlštejně J. Kellner
Alena, jeho nevěsta Zdeňka Ježková
Pěšek Hlavň, číšník císařův Václav Chochola
Hlášník na Karlštejně

Dvůr císařský, panoši a zbrojnoši.

Děj koná se na Karlštejně v červnu r. 1363.

Začátek přesně v 7¹/₂ h.

Vstupné: Balkon 6 Kč, křeslo 6 Kč, I. místo
4 Kč, II. místo 3 Kč, III. místo 2 Kč.

Předprodej vstupenek v knihkupectví VI. Flaty.

Čistý výtězek věnován bude na pomník
padlým vojínům.

Karlštejnská Atl. Oslavy v Přesticích.

ZPĚVÁCKÝ SPOLEK „SKÁLA“ A HUDEBNÍ ODBOR ZÁBAV. A DIVADELNÍHO SPOLKU ÚHLAVAN V PŘESTICÍCH

uspořádají v rámci akce

Český hudební máj

v sobotu dne 18. května 1940 o 20. hodině
v sále spolkového domu v Přesticích

PĚVECKO-HUDEBNÍ KONCERT

PROGRAM:

1. Petr Blažek: a) Naše perly, směs z národních písní } Dětský sbor
b) Národní písně } zpěvč. spolku
„Skála“, dir. Anna Horníková.
2. B. Smetana: Hubička, předehra - Hudební odbor „Úhlavanu“ řídí
dir. Fr. Jahelka.
3. a) J. B. Foerster: Skřivánková } Mužský sbor „Skály“
b) J. Křička: Jaro } dir. V. Fikle.
4. J. B. Foerster: a) Panna } Ženský sbor „Skály“
b) Flaty } dir. Anna Horníková.
5. Oskar Nedbal: Kavalír, valčík z opery „Polská krev“ - Hudební
odbor „Úhlavanu“ dir. Frant. Jahelka.
P ř e s t á v k a .
6. a) J. Spilka: Nemám } Mužský sbor „Skály“
b) F. Vach: Po zahrádce chodila } písně dir. V. Fikle.
c) B. From: Ještě jedná
7. G. Mahr: Pod večer, píseň pro smyčcové kvarteto - Hudební odbor
„Úhlavanu“ dir. Fr. Jahelka.
8. J. Novotný: Národní písně (směs) - Ženský sbor „Skály“
dir. Anna Horníková.
9. Jos. Malý: Perly z oper mistra
Bedřicha Smetany, fantazie } Hudební odbor „Úhlavanu“
dir. Fr. Jahelka.
10. Frant. Kmoche: Česká muzika, pochod }

Vstupné:

balkon a I. místo 5- K, II. místo 3- K, III. místo 2- K, IV. místo 1- K.

Předprodej vstupenek v knihkupectví Vlad. Flaty.

Čistý výtězek bude věnován Kulturní radě Národního souručenství pro
fond českých hudebních skladatelů.

Zábavní a div. spolek „Úhlavan“ v Přesticích.
v sobotu dne 25. října 1930. 214
Dvorana Sokolovny.

pod protektorátem sl. městské rady.

Za laskavého spolučinkování

dramat. umělkyně pl. Ottilie Beníškové

člena městského divadla v Plzni,
a za spoluúčasti hudebního odboru zpěv. spolku „Skála“,
plení vzpomínka na Mistra
Al. Jirásku.

LUCERNA

Hra o 4 jednáních.
Režie Josef Deuša. Dekorace maloval Sv. Šlosar. Tanec vili
nacvičila M. Polková. Světelné efekty řídí řa Blažek.

OSOBY:

Mladý kněz pl. O. Beníšková J. h.
Dvořák J. Horák
Věrný F. Douša
Jeho žena Rača Voleniková
Henčička F. Hrubá
Zelíček, učitelský mládenec S. Kliner
Břeha, zekerník J. Vocek
Zlma, J. Onolík
Klášek A. Špička
Míchal, E. Dmířková
Ivan, J. Kellner
Pan Franc K. Pelásek
Zdeňka Ježková J. Kellner
Zašklábník I. Šklá
Komorá A. Skřetová
Kroužilka, F. Velkoborský
Voruba, J. Hrdlička

Zámečnický úředník, farář, rychtář, družice,
Hejkal, lesní panny.

Děj za onoho času ve mlýně, na zámětku, v lese a v lesním
zámětku.

Kroje dodala řa Šik v Plzni.

Začátek přesně o 8 hodině večerní.

Konec o 11. hodině.

Vstupné: balkon a křesla 7 Kč, I. místo 6 Kč, II. místo 5 Kč,
III. místo 4 Kč. Vstupenky v předpr. u Flaty.

Odpoč. o 12. h. představení pro školy.

Nové dekorace zvlášť pro tuto hru pořízené.

Před zahájením veřejného představení

SLAVNOSTNÍ OUVERTURA.

PROSLOV Ing. E. MAREŠE, chefredaktora časop. „Jeviště“.

P. T.

Výbor Záb. a div. spolku „Úhlavan“ dovoluje si slušně oznámiti, že pro nepředvídané překážky nucen byl oznámenou hru „Mikulášský dárek“ odložit.

V náhradu za to sehráno bude:

79

☐☐ „Vše pro jedináčka“ ☐☐

Mikulášská fraška o jednom jednání. Napsal Jos. Šváb-Malostranský.

☐☐☐☐

OSOBY : _____

Jaroslav Malinovský, soukromý úředník	p. Pelikán.
Ludmila, jeho choť	sl. Knoblochová.
Erazim Kantor, bývalý asekurační jednatel, její otec	p. Krippner.
Lojzi, služka	sl. Vánová.
Kavka, policejní strážník	p. Špongr.

Děje se v Praze v předvečer sv. Mikuláše.

☐☐ „Prodaná láska“ ☐☐

Veselohra o jednom jednání. Napsal Jan Neruda.

☐☐☐☐

OSOBY : _____

Mušek, hospodářský ředitel	p. Stankovský.
Marie, jeho dcera	sl. Kočandrlová.
Ivan Včelák, důchodní u Mušků	p. Šmíd.
Antonín Veverka, } studující	p. Kočandrle.
Martin Kurka, }	p. Veselý.
Liduška, služka Mariina	sl. Rádlová.

Děj na venkově za dob patrimoniálních.

Zábavní a divadelní spolek „Úhlavan
v Přesticích,

řádný člen Ú. M. D. O. Č.

79 80

V pátek 8. prosince 1911.

Hotel „u Císaře Rakouského

pořádá

Mikulášskou zábavu

s rozdáváním dárků

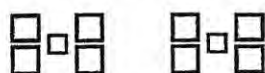
při níž dramatický odbor spolku,

sehraje:

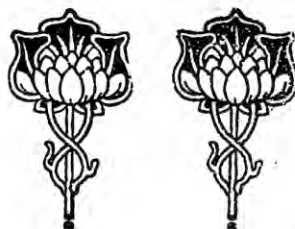
- Mikulášův dárek.

Veselohra v 1. jednání od Jaroslava Rudloffa.

Režii laskavě převzal pan učitel V. Votava.

OSOBY: =====

Baron Bähringer.

Žofie, jeho choť.

Rudolf,)

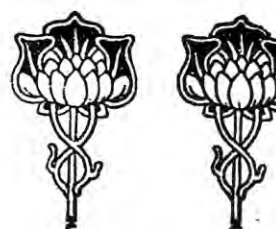
Olga,) jejich vnuci.

Irena,)

Št. Károly Béla, poručík.

Ištván, strážmistr, jeho sluha.

Bettina, komorná u Bähringerů.

Děje se v Praze v době rokoka v den sv. Mikuláše.

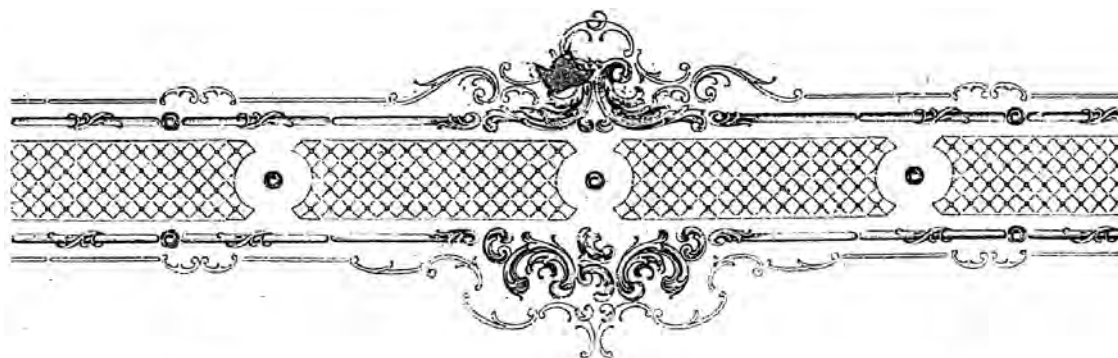
Proslov přednese p. Pelikán.

Začátek v 8 hodin večer.

Vstupné za osobu 1

Účinkuje hudba osvědčeného salon. francouz. orchestru Přestického

Dárky přijímají se v obchodě p. J. Bešty a před zábavou u pokladny,
dodány budou i když adresát přítomen není.

Ve prospěch vypravení dítek na „Národopisnou výstavu“ do Prahy.

Divadelní ochotníci Přestítk

uspořádají

v pondělí svatodušní, dne 3. června 1895 v sále „U císaře rakouského“

divadelní představení:

VESELOHRA.

Veselohra ve 2 jednáních a 2 proměnách od F. V. Jeřábka.

O S O B Y:

Paní Dolinská, majetnice venkovského dvora Samotína.

Aděla, } její dcery.
Marie, }

Ludmila, její schovanka.

Žvanil, professor z hlavního města.

Rohoun, lesní.

Adam Květonský, pod jménem důstojníka Lamberta.

Jakub, sloužící.

Děj na statku Samotíně.

*Hudbu provede nově zřízená kapela vojenských cystoužíteľů Přestítkých,
osobním řízením kapelníka pana Vohlmutha.*

VSTUPNÉ: I. místo 50 kr., II. 40 kr., místo k stání 30 kr. — Předprodej
lístků u p. F. Kalisty, cukráře na náměstí.

Začátek o 8. hod. večerní.

Po divadle volná zábava.

Vzhledem k tomuto vlasteneckému účelu, těší se pořadatelé hojně návštěvy ze
strany našeho vlastenecky uvědomělého občanstva.

Volné sdružení přestického studentstva

za laskavého spoluúčinkování

zábavního a divadel. spolku „Uhlavan“

sehraje v neděli dne 28. července 1918
v sále hotelu „U císaře rakouského“

124

ve prospěch „Českého Srdce“

frašku o 3 jednáních

Divotvorný klobouk.

Napsal V. K. Klicpera.

Režisér Fr. Singer.

OSOBY:

Strnad, student	p. Jar. Pánek
Křepelka, student	p. Fr. Pytlík
Koliáš, Strnadův ujec	p. F. Nový
Barnabáš, hostinský	p. Vacl. Pešek
Bětuška, jeho dcera	sl. Bertí Veselá
Karel, myslivecký mládenec	p. Eman Pluhař
Pohořalský, písničkář	p. Fr. Smíchovský
Zvonek,) Datlík,) sklepníci	p. Fr. Velkoborský p. Jos. Velkoborský
Nádeník	p. Jos. Borovička
Pikolo	p. Petr Koffer
Šumaři	* * *

Začátek přesně o půl 9. hod. večer.

Ceny míst: křeslo 3 K, I. místo 2.50 K,
II. místo 2 K, k stání 1 K.

Předprodej vstupenek laskavě převzalo knihkupectví
p. Vl. Fialy.

Společnost Přestice

157

Zábavní a divadelní spolek „Úhlavan“ v Přešticích

řádný člen Ú. M. D. O. Č.

V neděli dne 30. dubna 1922.

V sále hotelu „Velkoborský“.

Slavnostní představení k oslavě
1. května.

Novinka!

MĚSÍC nad řekou.

Veselohra o 3 jednáních. Napsal Fráňa Šrámek.
Režiser Dr. Voleník. — Scenicky upravil Em. Pluhař.

OSOBY:

Jan Hlubina	obč. K. Jilek
Josef Rožkoť	„ J. Kellner
Viljí Rožkoť	„ Z. Naxera
Paní Hlubinová	„ M. Mašková
Slávka Hlubinová	„ R. Voleníková
Růžena Pavlátová	„ B. Kočandrllová
Pečárka	„ V. Voráček

Děj se odehrává za dnešních dnů (v po-
válečné době v českém venkovském městě).

Světelné efekty řídí R. Galla.

Začátek přesně o půl 8 hod. večer.

Vstupné: Křeslo 5 Kč, I. místo 4 Kč, II. místo 3 Kč,
k stání 2 Kč.

Předprodej vstupenek v knihkupectví p. Vlad. Fialy.

K povšimnutí na druhé straně!

ČÍSLO LEG. 1298

ROK 1943

Zábavní a divadelní spolek "Úhlavan" v Přestvicích

JEST

PŘISPÍVAJÍCÍM ČLENEM

SBORU PRO ZŘÍZENÍ DRUHÉHO NÁRODNÍHO

DIVADLA V PRAZE

SBOR PRO ZŘÍZENÍ

DRUHÉHO NÁRODNÍHO DIVADLA

V PRAZE.

PŘEDSEDA

JEDNATEL

Zábavní a divadel. spolek „Úhlavan“ v Přestvicích,

řádný člen Ú. M. D. O. Č., II. Tylova okrsku v Plzni.

Č. j.

V Přestvicích dne

P. T. ^{pan} _{sl.} spoleka „Úhlavan“

v Přestvicích "

jest činným členem

Ústřední matiče divad. ochotníků českoslovanských

1896.

[Signature]
t. č. tajemník.

[Signature]
t. č. předseda.
zástupce

1942-d

Tisk: B. Grund a V. Svatoň, Kr. Vinohrady.

STANOVY

Zábavního a divadelního spolku „Úhlavan“ v Přesticích.

§ 1. Jméno a sídlo.

Spolek nazývá se Zábavní a divadelní spolek „Úhlavan“, má své sídlo v Přesticích.

§ 2. Účel.

Účelem spolku jest: pěstovati dramatické umění a dramatickou literaturu československou, buditi zájem o české umění divadelní v nejširších kruzích lidových, pracovati ke zvýšení mravní a kulturní úrovně života duševního i společenského, podporovati podniky veřejně prospěšné a pracovati o uskutečnění snah a cílů Ústřední Matice div. ochotnictva českoslov.

§ 3. Prostředky.

Prostředky k dosažení tohoto účelu jsou:

- a) pořádání divadelních představení;
- b) čtení odborných časopisů, knih a založení spolkové knihovny;
- c) pořádání veřejných i spolkových přednášek, rozprav, kursův a dramatických cvičení;
- d) pořádání přátelských večerů, společných vycházek a ušlechtilých zábav vůbec;
- e) založení divadelního fondu pro účely spolku potřebného;
- f) pěstování styků s jinými spolky a organizacemi ochotnickými, hlavně členstvem v Ústřední Matici div. ochotnictva a v příslušném jejím okrsku.

legitimací, předepsanou předsedou, jednatelem a pokladníkem.

§ 6. Práva členů.

Všichni členové jsou si rovni a mají právo:

- a) navštěvovati místnosti spolkové a užívatí všech vzdělávacích prostředků spolkových dle platných ustanovení a řádů;
- b) navštěvovati divadelní představení a všechny ostatní zábavy za vstupné výborem snižené;
- c) účinkovati při divadelních představeních a zábavách a stěžovati si u výboru, kdyby jejich způsobilosti herecké nebylo šetřeno;
- d) účastniti se valné schůze, v ní návrhy, přání a stížnosti podávati, rokovati, hlasovati, voliti; Volení býti mohou jen členové činní.
- e) nahlížeti do všech listin a knih spolkových v přítomnosti člena výboru, kterému je vedení jich svěřeno.

§ 7. Povinnosti členů.

Každý člen jest povinen zachovávatí stanovy, zápisné ihned zapraviti, měsíční příspěvky na počátku každého měsíce pokladníkovi řádně odváděti, usnesením valné schůze, výboru, jakož i usnesením organizačních okrsků a Ú.M.D.O.Č. se podrobiti, příslušné řády zachovávatí a dle sil svých přispívati k plnění povinností a dosažení účelu spolkem vytyčeného.

§ 8. Vystoupení ze spolku.

Členem býti přestává:

- a) kdo vystoupil;
- b) kdo byl vyloučen;
- c) kdo vzdor upomínce pokladníka po 3 měsíce povinné příspěvky dluhuje.

z darův, odkazů, z výtěžků spolkových podniků a z divadelních představení. Čistého výtěžku z představení (po úhradě režie, potřeb jeviště, výpravy, dekorací, šatny, knih atd.) možno užití z části pro divadelní fond a z části k účelům veřejně prospěšným.

§ 4. Členové.

Členové jsou: a) čestní, b) zakládající, c) přispívající a d) činní.

Čestné členy jmenuje k návrhu výboru valná schůze pro zvláštní zásluhy o spolek většinou dvou třetin hlasů přítomných členů.

Zakládajícím členem stane se ten, kdo složil do spolkové pokladny 100 Kč hotově jednou pro vždy.

Přispívajícím členem stává se ten, kdo se zaváže platiti roční příspěvek valnou schůzí stanovený ve lhůtách čtvrtletních.

Činní členové jsou ti, kdo zaplatí při svém vstupu do spolku zápisné valnou schůzí stanovené a k dalšímu placení měsíčních příspěvků, jichž výši rovněž valná schůze ustanoví, se zavazují a při všech podnicích spolkových dle možnosti účinkovati se uvolují.

§ 5. Přijímání členů.

Členem spolku může býti každý, i osoba právnická. Podmínkou přijetí do spolku jest překročení 17. rok, u dívek 15. rok, osobní bezúhonnost a schopnost. Přijetí do spolku stane se na doporučení některého člena výboru, nadpoloviční většinou hlasů výboru. Výbor může přihlášku odmítnouti bez udání důvodův a bez

legitimace výboru nebo jednatelem ústně nebo písemně oznámeno.

Vyloučení člena ze spolku zůstaveno jest výboru, jestliže se dvěma třetinami hlasů na tom usnese a to:

1. když člen po trojím napomenutí povinnosti ke spolku nesplní;
2. když se o spolku hrubě vyjádří nebo jinak nečestně jedná;
3. zavdává-li příčinu k rozbrojům, nebo jedná-li proti stanovám a účelu spolku, nebo proti usnesením a účelům organizace ochotnictva v Ú. M. D. O. Č. soustředěného.
4. odřekl-li své spoluúčinkování teprve 4 dni před představením, nebo je jinak znemožnil;
5. když vzdor napomenutí režiséra zkoušky nepořádně navštěvuje.

Vyloučený může se odvolati k nejbližší valné schůzi, nemá však do spolku přístupu, dokud valná schůze nerozhodne.

Každý vyloučený nebo vystoupivší člen pozbývá všech práv ke spolkovému jmění a ke vrácení členských příspěvků.

§ 9. Správa spolku.

Záležitosti spolkové řídí valná schůze a výbor. Správní rok počíná se 1. lednem.

§ 10. Valná schůze.

Řádná valná schůze koná se jednou za rok, nejdéle během prvního čtvrtletí.

Mimořádná valná schůze svolává se:

- a) když se na tom výbor usnese;
- b) kdykoliv za to požádá nejméně jedna třetina členů.

poradu jednání písemně 8 dní předem členům spolku.

Ku platnému usnášení valné schůze jest zapotřebí, by nejméně polovina členů byla přítomna. Nesejde-li se dostatečný počet, koná se tato o hodinu později za každého počtu přítomných.

Valná schůze usnáší se nadpoloviční většinou hlasů přítomných členů, pokud ve stanovách jinak není určeno.

§ 11. Členské schůze.

Členské schůze svolává výbor dle potřeby, nejméně jednou za 3 měs. a stanoví program jich.

§ 12. Působnost valné schůze.

Valné schůzi jest vyhrazeno:

- a) voliti předsedu, jeho náměstka, 10 členů výboru, 5 jich náhradníků, 2 přehlížeatele účtů a režiséry, jichž počet valná hromada stanoví;
- b) zkoumati a schvalovati zprávy činovníků za uplynulý rok;
- c) jmenovati čestné členy k návrhu výboru;
- d) stanoviti zápisné a příspěvky členů;
- e) usnášeti se o návrzích výboru a členů, jakož i o odvolání členů z usnesení výboru;
- f) rozhodovati o změně stanov a rozchodu spolku.

§ 13. Výbor.

Výbor skládá se z předsedy, jeho náměstka, 10 členů přísedících a 5 náhradníků. Správní výbor volí se obyčejně ve valné schůzi řádně na jeden rok; byl-li zvolen v jiném čase, potrvá jeho činnost až do nastoupení nového výboru zvoleného v nejbližší řádné valné schůzi. Nejdéle do osmi dnů po svém zvolení výbor se ustaví

5

a zvolí ze svého středu činovníky valnou schůzí nejmenované (jednatel, pokladník, domácího správce atd.). K poradám svým schází se výbor každých 14 dní. Ku platnému usnesení jest třeba nejméně 6 členů, kteří rozhodují nadpoloviční většinou hlasů, pokud ve stanovách jinak určeno není; předseda hlasuje pouze při rovnosti hlasů.

Člen výboru, který třikrát po sobě do schůze nepřijde řádně se neomluviv, pozbývá svého úřadu, a předseda povolá za něho náhradníka.

§ 14. Práva a povinnosti výboru.

Správnímu výboru přísluší:

- a) řídit správu spolku a bdíti nad plněním stanov;
- b) přijímati a vylučovati členy;
- c) usnášeti se o návrzích a stížnostech členy spolku podaných;
- d) přidělovati v případě potřeby členům výboru neb členům činným různé funkce ve věcech spolkových, pokud stanovami vytknuty nejsou;
- e) jmenovati pro jednotlivé účely spolku odbory, jimž předsedá vždy předseda spolku a vydávati řády (jednací, knihovní, režisérský, domácí atd.) a předkládati je ve valné schůzi ke schválení;
- f) svolávati valné schůze a uchystati k nim předlohy;
- g) určovati divadelní představení a ostatní podniky spolkové;
- h) rozhodovati ve všech záležitostech, které nejsou vyhrazeny valné schůzi.

Z rozhodnutí výboru lze se odvolati k valné schůzi, pokud ve stanovách jinak určeno není.

6

Předseda zastupuje spolek před úřady i na venek, podpisuje spolu s jednatelem, a je-li tento zaneprázdněn, s některým členem výboru wszelké spisy a oznámení spolková, předsedá ve valné schůzi a výboru, jež svolává ke schůzím. Spolkové vyhlášky dějí se oběžníky neb novinami.

Předsedův náměstek zastupuje předsedu, kdykoliv tento je nepřítomen neb jinak zaneprázdněn.

Jednatel obstarává spolkové písemnosti, zapisuje zprávy o schůzích výboru i valných, referuje ve schůzích těch zároveň o činnosti spolku, vede seznam členstva a podpisuje spolu s předsedou veškeré listiny spolkem vydané.

Pokladník přijímá, opatruje a spravuje jmění spolkové, vyplácí výdaje výborem povolené na poukázku předsedy neb jeho oprávněného zástupce a podává v každé schůzi výboru podrobné, ve valných schůzích pak úhrnné zprávy o příjmech a vydáních a o celkovém finančním stavu spolku.

Správce domu pečuje o veškeren majetek spolkový a vede jeho soupis.

Přehlížeatelé účtů jsou povinni nejen pokladnu a knihy pokladní, nýbrž i ostatní jmění spolkové (knihovnu, inventář atd.) přehlížeti a správnímu výboru i valné schůzi výsledek oznámiti.

§ 16. Náhradníci.

Náhradníky povolává předseda do výboru, když některý z jeho členů z důležitých příčin prací výboru účasteniti se nemůže aneb kdykoliv se členů výboru nedostává. Náhradníci jsou povinni účastniti se všech schůzí výborových.

7

§ 17. Smírčí soud.

Spory ze spolkových poměrů vzniklé rozhoduje smírčí soud, sestávající ze 4 členů a předsedy. Každá strana zvolí si dva důvěrníky a ti to zvolí předsedu. Nemohou-li se sporné strany shodnouti ve volbě předsedy, jmenuje ho výbor. Smírčí soud vynese většinou hlasů nález, z něhož není odvolání.

§ 18. Zrušení spolku.

Spolek se rozejde, když se tři čtvrtiny všech členů spolkových ve valné schůzi tak usnesou, nebo kdyby počet členů klesl na dvanáct. Kdyby spolek se dobrovolně rozešel případně jeho jmění Ústřední Matici divadelních ochotníků čsl. v Praze, jež jmění odevzdá nově se utvořivšímu spolku ochotnickému téchže tendencí v Přesticích.

§ 19. Odznak.

Při veřejném vystupování oprávněn jest spolek užívati zvláštních odznaků.

DIVADLA NA PŘEŠTICKU

BIŘKOV

V Biřkově prý žádný ochotnický spolek nikdy nepůsobil, přesto v obci působila velmi aktivně organizace „Svazu žen“, která si mimo jiné zahrála i divadlo zhruba v 60. – 80. letech 20. století.

BÍLUKY

Na počátku 2. světové války pořádala místní skupina „Národního souručenství“ amatérská divadelní představení. Zpočátku s vypůjčenými divadelními dekoracemi ze sousedních Petrovic, později však pořídili si mladí herci dekorace vlastní.

Opona (dosud zachována) zakoupena byla z obce Klášter u Nepomuka za 1000,- Kč, z toho 500 Kč dal „Sbor dobrovolných hasičů“ a 500 Kč místní organizace „Národního souručenství“. Hrála se například hra „Černý kříž v poli“.

Po roce 1942 zdejší soubor zanikl z důvodu odchodu většiny mladých na nucené práce do Německa.

Zdroj: Vzpomínky Františka Ližana z Bíluk č. p. 3, nar. 1924.

ČERVENÉ POŘÍČÍ

V Červeném Poříčí se hrávalo divadlo při „Dělnické tělocvičné jednotě“. Podle záznamů z minulosti obce víme například, že při odhalení pomníku obětem 1. světové války 18. září 1921, sehráli členové dělnické společnosti ochotníků divadelní představení s názvem „Závěť“. Zisk z představení byl věnován na zaplacení pomníku, který postavila firma Petr Kripner z Přeštic za 2500 korun.

6. prosince 1930 zahráli členové DTJ u „Valešů“ představení s názvem „Počkej, ty budeš litovat“.

28. října 1937 sehráli žáci a žačky z DTJ divadelní hru Boženy Hůlkové – „Tatíčkovy děti“.

Za velké účasti diváctva sehráli ochotníci 9. dubna 1939 divadelní hru „U panského dvora“. Další představení se konalo 1. května, kdy uvedli frašku „Pan Breburda zanáší“.

Na cvičišti u „Hříbáku“ uvedli herci představení veselohry „Kamizola zelená“ (4. 7. 1939).

V roce 1945, hned po osvobození obce, uspořádali divadelní představení pro obyvatele Červeného Poříčí američtí vojáci na dvoře stavení „U Vadlejchů“. Většina lidí však představení nerozuměla, protože bylo sehráno v anglickém jazyce.

Zpracoval Martin Kříž, Ludvík Pouza

Zdroj: Červené Poříčí – Toulky minulostí obce a zámku – Martin Kříž, 2004

DLOUHÁ LOUKA

První divadlo na Dlouhé Louce se odehrálo v roce 1926. Bylo to představení „Andulka Šafářová“ a sehrálo se v lesíku „Na skalce“. Představení zrežíroval tehdejší starosta samostatné obce Dlouhá Louka František Šindelář.

V tomto představení si zahrálo 32 ochotníků. Většina divadel se zde ale hrávala o pouti, která se zde slaví v květnu.

Na dlouhé Louce se sehrála například tato představení: „Maryša“, „Námluvy v lese“, „Na tý louce zelený“, „Lakomec“, „Vojnarka“, „Kříž u potoka“, „Na selském gruntě“, „Naši furianti“, „Kytice“.

Divadlo se hrálo již před 2. světovou válkou, ve válce se nehrálo. Další představení je datované již roku 1946 a od té doby každoročně.

Ochotnické divadlo na Dlouhé Louce se hrálo pod „Sborem dobrovolných hasičů“. Po smrti režiséra Šindeláře převzal soubor Jaroslav Valeš. Poslední divadlo se hrálo v roce 1964.

Poznámky Františka Pěchoučka z Lužan

Zdroj: archiv obce Lužany

DNEŠICE

První záznam o divadelní činnosti ve Dnešicích je z roku 1921, kdy byl 2. února ustaven při „Dělnické tělocvičné jednotě“ dramatický kroužek. Divadlo se hrálo v sále hostince „Na Vršíčku“, kde se pro tuto potřebu montovalo dřevěné jeviště.

V letních měsících byly divadelní hry, ale i koncerty a taneční zábavy, pořádány v přírodě. DTJ konala všechny tyto akce v „Žerovickém lese“. Tak se říkalo lesíku vpravo při cestě na vlakovou zastávku Dnešice – Žerovice.

V následujícím roce 1922 bylo sehráno jedno dětské a dvě představení pro dospělé.

V roce 1922 byla ve Dnešicích založena organizace „Sokol“, při které byl také ustaven dramatický kroužek.

DTJ sehrála v hostinci „Na vršíčku“ tato představení:

1924 - 3 divadla pro dospělé a 1 dětské

1925 - 4 divadla pro dospělé

1926 - 6 představení pro dospělé

V roce 1928 se konaly oslavy 10 let samostatnosti ČSR. K tomuto výročí sehrálo DTJ 27. října 1928 divadelní hru „Slovenské martyrium“.

„Sokol“ k tomuto výročí druhý den, tj. 28. 10. 1928, v hostinci „U Brklů“ hrál hru „Pod československým praporem“.

V roce 1929 hrála DTJ čtyři představení, z toho dvě pro děti a dvě pro dospělé. Pro dospělé to byly hry „Parnasie“ a „Pan biskup“. Pro děti „Tajemný prsten“ a „Za čarovným květem“. V tomto roce bylo sehráno i jedno loutkové představení.

V roce 1930 hrála DTJ tři divadelní představení a jedno pro děti. Režisérem divadelníků DTJ byl Václav Oberdörfer ze Dnešic. Dalšími byli pánové Václav Šesták ml., Karel Ausberger a Josef Ausberger, všichni ze Dnešic.

Nápovědu měl na starosti Václav Frouz, pozdější předseda MNV ve Dnešicích.

„Sokolové“ hráli svoje divadlo v hostinci „U Brklů“. V létě se hrálo v přírodě a to na „Kozlici“, kde měl „Sokol“ i své hřiště na házenou a kde pořádali i své tělovýchovné akademie.

O tom, že si i tato tělovýchovná organizace vedla velmi dobře i na úseku divadelnictví, svědčí to, že za 25 let trvání této organizace bylo sehráno 48 her. Hrály se hry od Preisové – „Jaro v Podzámčí“, Jiráskova „Lucerna“ či Medkův „Plukovník Švec“.

Dnešice, A. Jirásek – „Lucerna“

Dnešice – „O Krakonošovi“. Hráno v hostinci „U Brklů“

Po druhé světové válce bylo první divadelní představení sehráno 13. října 1946 a ten rok byla sehrána ještě dvě další představení. Vybráno bylo při prvním představení 1 860 korun a při druhém 4 160 korun.

V roce 1947 se „Sokol“ zúčastnil sokolské divadelní soutěže v rámci „Sokolské župy“.

30. 3. 1947 se zúčastnili dnešičtí herci divadelní školy v Přesticích.

15. a 16. května 1947 se místní režiséři zúčastnili školení v Klatovech.

14. září 1947 proběhla divadelní sletová soutěž, na které se nehrála plánovaná Jiráskova „Lucerna“, ale hra od F. X. Svobody „Směry života“. Soubor obsadil v soutěži páté místo.

„Sokolové“ ze Dnešic vlastnili i své loutkové divadlo, a tak se hrály hry pro děti. „Sokol“ podporoval i divadla v Přestavlkách, kde se hrálo několik divadelních her. Dnešičtí vystupovali mimo jiné také v Žerovicích.

Po sjednocení tělovýchovy bylo sehráno několik divadelních představení, které režírovala Blažena Hůrková. Byla to i dětská představení v podání dnešických žáků.

Poslední divadelní představení byla v letech 1959 a 1960, kdy byly sehrány hry „Pan radní si neví rady“ a „Společný svět“. Tyto hry režíroval Václav Oberdörfer. Maskérem herců byl přestický holič p. Mašek, který v té době měl ve Dnešicích svoji provozovnu.

Autor Václav Brabenec

Zdroj: Kronika obce Dnešice, Zápisová kniha Sokola od r. 1946, publikace - Paměti hostince „Na vršíčku“ od Václava Šestáka a vzpomínky pamětníků Václava Maška a Jarmily Jeslínkové.

DOLCE

Podle zápisů v obecní kronice se divadlo hrávalo na Dolcích po 1. světové válce. Divadlo zde hráli členové „Dělnické tělocvičné jednoty“.

V roce 1921 sehráli herci dvě představení - „Černé oči“ a „Bujná krev“.

Také v roce 1922 nacvičila divadelní sekce DTJ Dolce dvě představení - „Cikánčina pomsta“, a „Havlíček Borovský“.

V roce 1924 bylo sehráno představení pro mládež „Kocour v pytli“. Tohoto roku na Dolcích hostovali také ochotníci z Kucín, kteří zde předvedli nastudování pohádky „Krakonoš a švec“.

Na oslavy narozenin presidenta T. G. Masaryka bylo 9. března 1930 sehráno představení „Za lásku a za svobodu.“ Také 6. července bylo sehráno představení ze života a utrpení Mistra Jana Husa „Kostnické plameny“ a na vánoční svátky pak jedno dětské představení.

V roce 1932 bylo sehráno představení na dnešním hřišti za „Párníkem“ – „Jan Výrava“.

„Černí kyrysníci“ a další tři veselohry, jejichž název není zaznamenán, se na Dolcích hrály v roce 1933.

V tomto roce skončilo hraní divadel na delší dobu.

Tradice se obnovila teprve až po II. světové válce, a to v roce 1946, kdy byla sehrána dvě divadla místními hasiči: „Tříkrát svatba“, a „Národ pod křížem“.

Z tohoto výčtu divadelních představení nejsou dochovány žádné plakáty ani fotografie. Jediná fotografie je z roku 1932 z představení „Jan Výrava“.

Autor: kronikář obce Dolce p. Macháček

Zdroj: Kronika obce Dolce

DOLNÍ LUKAVICE

Také v Dolní Lukavici se v minulosti hrávalo divadlo, a dokonce slavné. Lidé se na různá představení sjížděli z širokého okolí. A přesto se písemných záznamů dochovalo jen poskrovnu.

Divadlo se v obci hrálo nejen při místní „Osvětové besedě“. Hrály ho snad všechny spolky, působící v první polovině dvacátého století v obci. Divadelní představení pro ně byla jistý způsob pravidelných příjmů.

„Osvětová beseda“ byla v Dolní Lukavici zřízena 1. října 1923 a organizovala různé oslavy, především pak ty na 1. května, 6. července a 28. října.

V „Pamětní knize obce“ se dočteme, že v předvečer odhalení pomníku obětem 1. světové války v Dolní Lukavici, bylo sehráno divadelní představení „V roli“.

Od roku 1887 působí v Dolní Lukavici „Sbor dobrovolných hasičů“. Ten každoročně organizoval pro zvětšení příjmů v pokladně jak plesy, tak právě slavná divadelní představení.

Divadla sboru se prý, podle vzpomínek pamětníků, těšila velké přízni obecního obyvatelstva.

22. ledna 1919 byla v obci založena tělocvičná jednota „Sokol“. I tento spolek měl svůj dramatický odbor, který hojně pořádal divadelní představení.

Divadlo zde herci hráli jak na svém vlastní jevišti, tak v přírodě. Mimoto pořádal tento dramatický odbor také přednášky a plesy.

Z dochovaných pozvánek víme, že tento odbor uvedl například tyto hry:

21. března 1920 v místnostech J. Dvorského se svolením Spolku českých spisov. Belletristů „Máj“ – divadelní představení „Mezi životem a smrtí“.

21. listopadu 1920 odehráli veselohru F. Olivy „V červáncích svobody“, v hostinci J. Tolara v Lišicích.

5. prosince 1920 v hostinci J. Dvorského uvedli hru podle anglického rukopisu „Charleyova teta“.

30. října 1921 v hostinci Františka Uzla předvedli divadelní představení „Karel Havlíček Borovský“.

V neděli 5. března 1922 hrál dramatický odbor „Sokola“ v hostinci Františka Uzla činohru „Jiný vzduch“ od M. A. Šimáčka.

22. října 1922 byla na programu například veselohra o třech jednáních od F. F. Šamberka „Jedenácté přikázání“.

Josef Kůs ml.

„Jánošík“

26. listopadu 1922 uvedli místní herci veselohru „Palackého třída č. 27“ a 26. 12. 1922 v „Sokolském domě“ pohádku „Matka“.

Divadlo se nehrálo jen v hostincích a v „Sokolském domě“.

3. 6. 1923 byla uvedena na letním cvičišti veselohra „Hotel Zázračná voda“ od Viléma Wernera.

8. dubna 1928 byla na repertoáru pohádka Františka Kňourka „Jiříkovy housle.“

23. 3. 1930 se dramatický odbor z Dolní Lukavice představil s divadelní hrou „Osel je osel“ od Josefa Valenty.

Vstupenky na veškerá představení tohoto odboru se prodávaly u holiče R. Šloufa.

Dále se v „Sokolském domě“ v Dolní Lukavici hrálo například představení „Manžel putička“ od Rudy Maříka.

Kromě divadel organizoval tento odbor také plesy, masopustní večery, či tělocvičné akademie.

První dělnický spolek „Občansko – vzdělávací“ nesl v Dolní Lukavici název „Svornost“. Založen byl 28. ledna 1894 v hostinci Josefa Krause.

Josef Kůs režíroval ochotníky v Dolní Lukavici

Prvním předsedou spolku byl zvolen Jakub Bažant z Dolní Lukavice a jednatelem Matěj Hrubý z Horní Lukavice.

Účelem tohoto spolku bylo zřizovati knihovny, pořádati ušlechtilé zábavy divadelní i hudební.

V roce 1911 ve spolku vznikla sekce pro mládež i pro divadlo. Víme například, že v r. 1911 herci tohoto odboru zakoupili vlastní jeviště za 210 korun.

Všechny tyto složky spolku přerušily svoji činnost v roce 1914. Po válce roku 1919 počalo se uvažovati o obnově sekcí, ale přešlo se k založení „Dělnické tělocvičné jednoty Dolní Lukavice“, což bylo projednáno ve schůzi 1. května 1919 za přítomnosti šedesáti členů.

DTJ vlastnila po válce jak vlastní letní cvičiště, tak divadelní jeviště se sportovním náčiním, kulisami a rekvizitami.

28. října 1935 DTJ uspořádala jedno z mnoha svých představení.

Zpracoval Ludvík Pouza

Zdroj: Pamětní kniha obce Dolní Lukavice, která byla vedena v letech 1928 – 1946

Tělocv. Jednota „Sokol“
v Dolní Lukavici
pořádá v neděli dne 21. března 1920
v místnostech br. J. Dvorského
se svolením Spolku českých spisov. belletristů „Máj“
divadelní představení:

**Mezi životem
a smrtí**
Hra o 3 dějstvích od F. Olivy.

OSOBY:
Anna Duřková
Jiří, její syn
Pavla, její nevěsta
Dr. Cermák, lékař
Bílánský, kaplan
Příbylová, majitelka domu
Kontomík
Marie

Děj se koná ve větším městě jižních Čech.
Mezi první a druhým jednáním uplyne několik neděl.
Mezi druhým a třetím uplyne přes půl druhého roku.

Začátek o půl 3. hodině večer.
Vstupné: sedadlo 4 Kč, místo k stání 2 Kč.
Čistý výnos ve prospěch účelů spolkových.

Dramatický odbor „Sokola“
v Dolní Lukavici
sehraje se svým žactvem
v neděli dne 8 dubna 1928 (8. hod)
v Sokolském domě
divadel. hru

Jiříkovy housle
Pohádka o 4 dějstvích. Napsal Frant. Křourek.

Osoby:
Katelisa Borešová, selka
Jiří, nevládní syn
Fridelka Škařepa, rychtář
Frnc. Šuplínský, zámečnický písař
Matěj, policajt
Sateček
Gala,
Sibán,
Mokroš,
Královna, vů
1., 2., 3., 4., 5., 6. vila

Slevoš XII., král
Zimčoka, princezna
Přemyslovský, kapitán zbrojnické
Štěpán,
Hříba,
Břekal,
Hrdel,
Jedlik,
Tarabka
Rejzant,
Hodmistr

Začátek ve 2 hod. odpoledne.
Vstupné: sedadlo 3 Kč, k stání 2 Kč, školní děti polovic.

KUMULOVANÉ AŽI THEATRO V PRAHE 1927

HORNÍ LUKAVICE

Horní Lukavice divadlem doslova žila již od dávných dob. Dochovalo se mnoho vzpomínek pamětníků i záznamů.

První záznamy jsou ze školní kroniky, kde se píše o dětském divadle již v roce 1886.

„Usneseno bylo, že letošního roku nacvičí školní mládež vánoční hru „Štěbetka“, kterou přivezl učitel Vála ze svého dřívějšího působiště v Nové Lhotě. Nápěvy k písňím, které se místy vyskytují, složil místní řídící učitel.

Z každé třídy bylo vybráno několik dětí a z nich byl sestaven ochotnický personál. Když žáci své úlohy dokonale znali, přišla starost o jeviště.

V Lukavici bývali v minulosti také ochotníci, kteří vlastnili své jeviště, ale školní mládeži ho nepůjčili s tím, že se jim ztratila opona. Ale co mají, že půjčí. Půjčili nám 6 prkének z podlahy jeviště a nějakou boudu, snad bývala pro nápovědu.

Také ve Dnešicích hrávali studenti divadlo, snad tam nám něco půjčí. Zjednán byl povoz a vypravilo se pro jeviště do Dnešic.

Ale ani tam nic nebylo.

Horní Lukavice – představení „O Popelce“

Nakonec museli jsme se vydati do vzdáleného Merklína. Štěstí tentokrát přálo a jeviště se přivezlo. Počasí toho dne bylo pěkné – sněžilo silně od rána do večera, a ostrý vítr dělal velké závěje. Sedět na voze bylo zima a jít při něm se nedalo, sněhu bylo pod kolena a nikde ani stopy. Ráno vyjelo se o 8 hodině a navečer o 7 hodině jsme byli zase doma.

Hra se provozovala dvakrát. Poprvé 26. prosince 1886 a podruhé 1. ledna 1887. Při první hře vybralo se 38 zl. 90 kr., při druhé 18 zl. 20 kr. Celkem tedy 57 zlatých a 10 krejcarů. K tomu poslal z Prahy pan hrabě Schönborn 5 zlatých a velebný pán P. V. Novotný, zámecký kaplan, 1 zlatku. Bylo tedy vybráno 63 zlatých a 10 krejcarů, vydání za potřeby divadelní 16 zlatých a 54 krejcarů. Za zbytek byly nakoupeny školní pomůcky v ceně 48 zlatých a 25 krejcarů. Chybějící peníze doplatil sám řídící učitel ze svého.

Veselá byla také práce s obleky. Tu ukázal se pan řídící učitel zvláště činným a jeho paní choť ušila všechny obleky pro hochy, jejichž počet byl 20. Obleky dívčí měly v péči slečny Krubnerová a Teplarová. Dívky si pod jejich vedením obleky samy připravovaly. Látky na obleky koupili rodiče žáků – herců. O jiné pak potřebné práce dělali se členové sboru učitelského“.

Tolik školní kronika.

Divadlo v Horní Lukavici hráli ve třicátých letech 20. století i členové různých spolků působících v obci. Obecní kronika uvádí, že divadelní spolek „Dělnické tělocvičné jednoty“ působil v Horní Lukavici od 30. let 20. století.

Po dobu možná patnácti let připravoval divadelní představení pro místní občany i přespolní. Jednalo se vždy o náročné a výpravné divadelní hry.

Po založení „Sokola“ začali divadlo nacvičovat i jeho členové. Nedosahovali však takových úspěchů jako DTJ.

Z pokladního deníku hokejového klubu víme například o představení „Kájínku, vrať se“, které bylo sehráno 24. listopadu 1942.

Poslední divadelní hra, organizovaná „Sokolem“, bylo představení „Přátelství“, které bylo sehráno 26. února 1956. Režisérem byl pan Hnízdil Jindřich a divadlo sehráli především mladí herci Josef Milota, Karel Kasl, Karel Bouzek, slečna Vorlová, Marie Pitrová a další. Výtěžek z představení byl použit na opravu mantinelů na místním rybníku pro hokejisty.

*Představení „Přátelství“, premiéra
26.2.1956, režie Jindřich Hnízdl*

půjčoval holič Karel Šlouf z Dolní Lukavice. S výpravou pomáhal vždy obětavě Karel Bouzek z č. p. 39.

První velmi pěkné představení se uskutečnilo 10. března 1957 v Horní Lukavici v hostinci „U silnice“. Mělo obrovský úspěch. Byla to pohádka „Popelka“. Hru nastudovalo 16 dětí ve věku 10 – 14 let. Pro velký úspěch a na četná přání občanů bylo představení opakováno 26. března 1957. Divadlo se jelo hrát také do Reneč.

Další připravované představení se nazývalo „Čtverák hastrman“. Bylo velmi nákladné, náročné i na výpravu a nastudování, protože si v pohádce zahrálo 23 dětí.

Děti nacvičovaly velmi ochotně a 4. srpna 1957 se uskutečnila premiéra. Představení se muselo opět opakovat.

9. března 1958 byla premiéra dalšího velmi krásného představení od Jaroslava Kvapila „Sirotek“. Hrála se odpolední i večerní představení.

V roce 1957 byl v Horní Lukavici založen dětský divadelní kroužek. První divadelní představení se začalo nacvičovat v lednu 1957. Na založení kroužku a nacvičování se podílely některé obětavé ženy a to Marie Bouzková z č. p. 96, Zdeňka Loudová z č. p. 73, Bohumila Topinková z č. p. 91, Marie Kastnerová z č. p. 125 a další. Měly nesmírnou trpělivost, ale i schopnost rychle a kvalitně nacvičit i složitější hry.

Čtené zkoušky se vždy konaly v místnosti tehdejšího Národního výboru, později v sále hostince u silnice p. B. Hrubého. Pronájem sálu byl bez poplatků.

Nacvičovalo se několikrát v týdnu 2 – 2,5 měsíce. Kostýmy byly zapůjčeny v půjčovně v Plzni, paruky

Toto představení bylo prokládáno zpěvy na melodie různých známých lidových písní. Hru nastudovalo 28 dětí.

Dětské divadelní hry dodal ředitel školy v Roupově p. Červený. K němu si děti samy dojely. Role si přepisovaly ručně.

Všechny děti měly velkou chuť se svoji roli rychle naučit. Byla velká škoda, že divadelní kroužek dále nepokračoval. Větší děti odešly na střední školy a mladší už potřebný elán neměly.

Obsazení některých představení:

Hra „Sirotek“

9.3.1958

V tomto představení si zahráli například Eva Urbanová, Lída Krausová, Jaroslava Urbanová, Hana Kirchmanová, Josef Vorel, Pavel Krs, František Hůla, Jaroslava Nosková, Miluše a Věra Puchtovy, Zdeňka Plocová, Karel Červený, Jiří Regner, Václav Pittr, František Regner, Karas, Josef Nosek a další.

Hra „Čtverák hastrman“

Hráli: Václav Baloun, Eva Urbanová, Jitka Puchlová, Václav Dědič, Jaroslava Urbanová, Václav Pittr, František Regner, Josef Szafner, Anna Dědičová, Josef Nosek, Miloš Kraus, Pavel Krs, Věra Kokošková, Jiří Regner, Jindra Hrubá, Lída Krausová, Hana Kirchmanová, Jarka Urbanová, Josef Vorel, Karel Červený, Jana Petrželková, Věra Puchtová a další.

Zpracovala kronikářka obce Horní Lukavice p. Regnerová a Ludvík Pouza

Zdroj: Školní kroniky a Obecní kronika Horní Lukavice

„Čtverák hastrman“

K zahájení oslav 30. výročí osvobození Československa
Sovětskou armádou

uvádí divadelní hru E. Krásnohorské

Medvěd a víla

dne 15. března 1975 v 19.00 hodin v sále Jednoty v Horšicích
Hrají žáci ZDŠ Horšice

Osoby a obsazení:

Mračoun	Václav Bošek
Jasoňka	Jitka Svobodová
Jarka	Jana Fořtová
Rajka	Jitka Kuncendörferová
Blahomír	Jaroslav Tisot
Šidlík	Václav Bořík
Andula	Marie Hodanová
Nezobek	Miroslav Zedník (Václav Vlček)
Kaštan	Jiří Zedník
Král	Pavel Vlček
Muchomůrka	Hana Staňková
Biřic	Josef Svoboda
Kompars	

Režie: František Křeček — Výprava: Ladislav Šmídl

Osvětlení: Milan Křeček

HORŠICE

V hostinci „U Čermáků“ bylo ve dnech 16. a 18. května 1919 sehráno divadelní představení žáků pátých tříd zdejší Základní školy s názvem „Honza v zakletém zámku“. Výtěžek byl rozdělen tak, že 500 Kč bylo odevzdáno pohořelým Jos. Boříkovi a Jos. Kavinovi v Újezdě a 17,07 Kč dáno na žákovské knihy.

9. března 1930 sehráli žáci vyšších tříd zdejší školy pohádkovou divadelní hru „Za čarovným světem“ na oslavu osmdesátých narozenin prezidenta Masaryka a ve prospěch školních potřeb, hlavně žákovské knihovny. Účast v sále „U Knajzlů“ byla přímo obrovská. Ve prospěch veřejné obecní knihovny o týden později sehrála DTJ v sále hostince paní Čermákové divadelní hru „Mučedník brixenský“. I zde byla návštěva diváků velmi četná a děj na venkovské poměry sehrán byl velmi dobře.

Stranou nezůstal ani sál hostince učitele Vik. Hlíny. Zde totiž byla 10. 3. 1935 sehrána divadelní hra „Dělnickou tělocvičnou jednotou“.

V březnu 1936 sehrály „Sokolové“ v hostinci „U Knajzlů“ divadelní hru. Sál byl přímo nabitý, a tak se představení opakovalo pro školní mládež.

Zpracoval Miroslav Čepický

Zdroj: „Horšicko v kronikách a vyprávění“ Miroslav Čepický, 2000

KBEL

„Divadelní ochotnický spolek ve Kbele“ vznikl těsně po založení „Sboru dobrovolných hasičů“, při kterém působil. Svoji činnost začal vyvíjet na vypůjčeném jevišti z Měčina, což bylo finančně náročné. Proto se v roce 1901 místní ochotníci rozhodli, že si postaví své vlastní jeviště, které bylo dokončeno v roce 1902.

Na činnosti tohoto spolku se kromě ochotníků, zdejších občanů, podílel i učitelský sbor, zvláště pak podučitel Václav Pučelík. Ten kulisy také sám maloval. Po přeložení Pučelíka na jiné působiště, zůstal sám na tuto práci jeho kolega, podučitel Matěj Kroupa.

Jeviště sloužilo všem divadelním snahám dospělých i školního žactva až do roku 1932.

Prvním režisérem se stal kbelský obchodník a handlíř Samuel Klein z č. p. 28 a po uplynutí krátké doby vystřídal ho Herman Blayer. Ten byl nadšeným propagátorem a pracovníkem v divadelnictví až do roku 1916, kdy funkci režiséra převzala Marie Kubíková z č.p. 17, která do té doby v divadle pracovala jako nápověda.

Nejznámější hry v podání kbelských ochotníků byly „Mlynář a jeho dítě“, „Kříž u potoka“, „Kulatý svět“, „Modlitba na hřbitově“, „Naši furianti“, „Svatá Alžběta“ a v roce 1912 „Blázinec v prvním poschodí“.

V letech 1924 – 1937 hrála se ve Kbele, Horšicích a Měcholupech hra „Svatá Filomena“. V hlavní roli se představila Anna Svobodová z č. p. 15, která tuto roli sehrála pětkrát, až do svého provdání se za Vítovou.

31. prosince 1899 a 1. ledna 1900 sehrály školní děti ve Kbele v hostinci Václava Svobody divadelní hry s názvem „Mladí pastýři betlémští“ a „Cizinci o Štědrém večeru“.

Ve třicátých letech dvacátého století předvedla dvakrát katolická mládež hru „Svatá Anežka“.

Divadlo se hrálo i po válce, v padesátých až sedmdesátých letech, většinou v podání dětí ze školy.

Kulisy z divadelní činnosti hasičů jsou dodnes uloženy na půdě u Karhanů ve Kbele.

Pamětníci vyprávějí, že když se bourala v roce 1980 stará „Bártojc“ hospoda, byly na půdě ještě staré kulisy.

Ochotnická tradice přesto na dlouhá léta ve Kbele usnula.

Teprve až v roce 2006 se objevila snaha místních občanů a byl v obci založen „Ochotnický spolek“.

Stalo se tak 22. ledna roku 2006. U jeho obnovení stál Milan Liška ze Kbela, tehdejší hostinský Ludvík Pouza z Příchovic a Josef Žofaj z Malince.

Ustavující schůze spolku se konala 22. ledna 2006 v „Hospůdce Na návsi“ ve Kbele. Členy spolku se toho dne stali ještě Václav Holý, Josef Valvoda, Stanislava Hajšmanová, Michaela Frouzová, Pavel Pittr a Petr Ježek ml. Spolek tedy v den svého založení evidoval devět členů.

13. března 2006 byl „Ochotnický spolek ve Kbele“ oficiálně zaregistrován jako občanské sdružení na Ministerstvu vnitra České republiky.

Prvním představením, které se kbelští ochotníci rozhodli nastudovat, byla pohádka o pěti dějstvích „Princezna se zlatou hvězdou na čele“. První zkouška se konala 23. ledna 2006 a slavnostní premiéra představení pak 25. listopadu 2006 v kulturním domě ve Kbele. Toho dne představení shlédlo zhruba 400 diváků.

Herci nehráli jen ve Kbele, ale s představením putovali stejně jako v dávných dobách po různých místech Klatovska a Plzeňska.

Zpracoval Ludvík Pouza

Zdroj: „Kbel a okolí ve starých záznamech a vyprávěních“ – Ludvík Pouza, 2006, kronika „Ochotnického spolku ve Kbele“, farní kronika, kronika SDH Kbel.

KUCÍNY

První zmínka o ochotnickém divadle v Kucínech je uvedena v Pamětní knize obce a hovoří o tom, že v roce 1906 si ochotníci zřídili své první jeviště.

Zápis v kronice zní:

„Vystavením sálu a stabilního jeviště v hostinci roku 1931, vyplnilo se přání našim ochotníkům. Staré jeviště, které se zřídilo roku 1906 za podpory Josefa Motlíka z Kucín č. p. 10 nevyhovovalo nynějším hrám pro malý obsah čtverečných metrů a kostra starého jeviště nedala se přizpůsobit rozměrům nového sálu. Proto dal správce školy Václav Dvořák podnět k zřízení nového jeviště, které by bylo majetkem školy.“

Schůze občanstva se usnesla, že obec půjčí na jeviště bezúročně na dobu 5 let potřebný finanční obnos, který se jim vrátí výtěžkem z divadelních představení. Jeviště se tak natrvalo stalo majetkem kucínské školy, ale místnímu hasičskému sboru a osvětové komisi se půjčovalo bezplatně. Jiné spolky a organizace mohly jeviště využívat za poplatek 10% z hrubého příjmu z představení.

Nové jeviště bylo zařízeno na dvě přeměny, které by v divadle představovaly kuchyň a pokoj. Malbu kulis provedl Bohumil Hrubý z Přestic bezplatně a nápořední budku daroval klempíř Bohumil Štefl z Přestic.

V Kucínech se hrávaly divadelní hry a dětské školní besídky až šestkrát do roka za přispění a povzbuzení správců školy a občanstva.

Kucínští ochotníci vystupovali také po okolí, o čemž je zmínka například v kronice obce Dolce, kde se uvádí, že kucínští ochotníci

zde vystoupili v roce 1924 s pohádkou „Krakonoš a švec“. Mnoho záznamů se však o tradici divadel v této obci nedochovalo.

Zpracoval Ludvík Pouza

Zdroj: Pamětní kniha obce Kucíný

LETINY

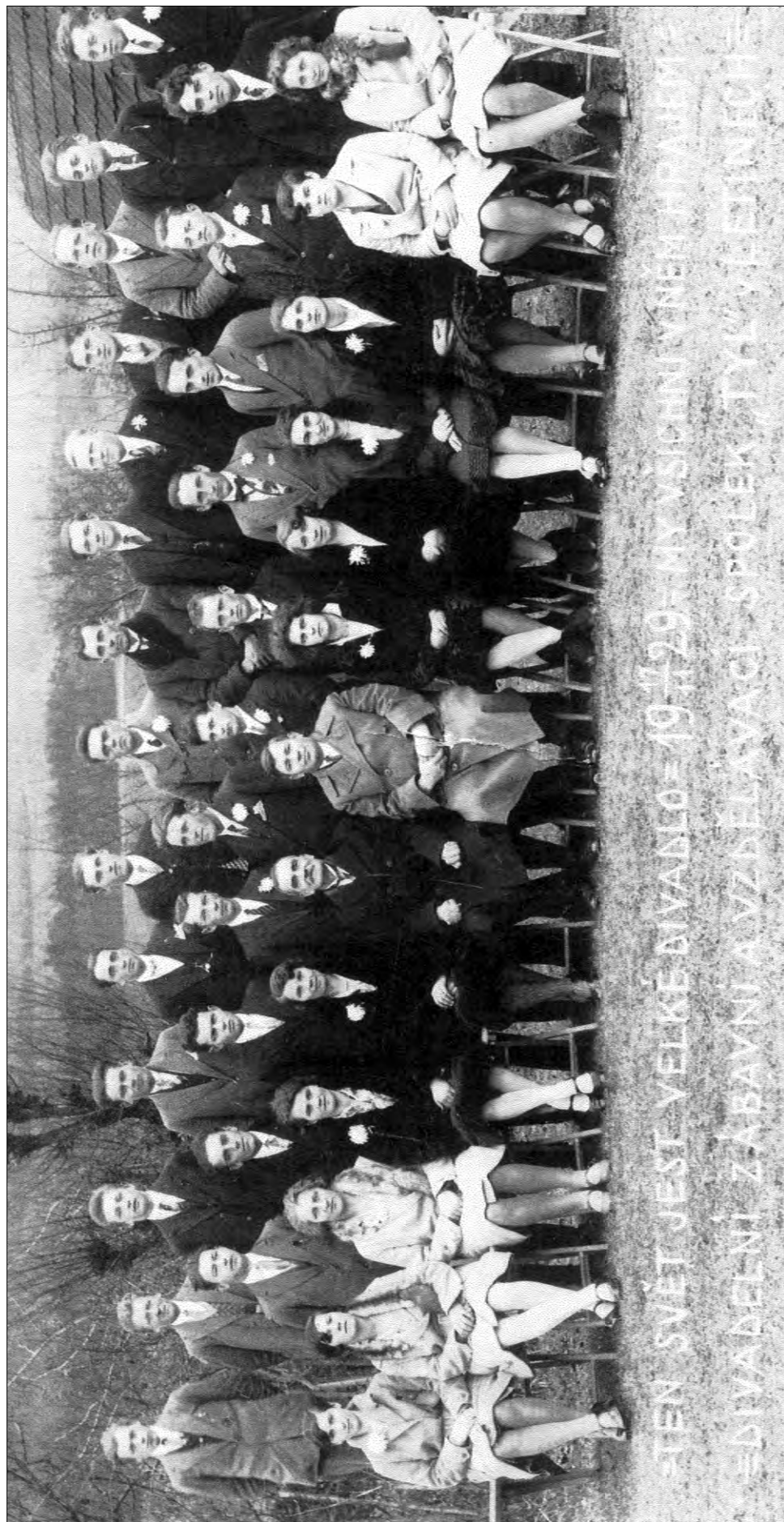
Ze zápisů v obecní kronice se dočteme, že „Divadelní, zábavní a vzdělávací spolek Tyl“ byl v Letinech založen v roce 1925. Prvními funkcionáři byli: řídící učitel Josef Nováček – předseda, vrchní strážmistr v Letinech František Lacina – místopředseda, a Josef Havlíček z Letin – pokladník. To ovšem ale neznamená, že by se divadlo před tímto rokem v Letinech neprovozovalo.

V roce 1893 byl v obci založen „Sbor dobrovolných hasičů“, který v rámci své výchovné a vzdělávací činnosti uskutečnil celou řadu ochotnických divadelních představení.

Zpočátku vystupovali jako „Divadelní ochotníci v Letinech“, ale od roku 1900 už pod hlavičkou „Sboru dobrovolných hasičů“. Jedinými doklady o jejich činnosti jsou plakáty, zvoucí na představení. Prvním, který se zachoval, je pozvánka na představení „Hubička na schodech“ od neznámého autora, které se uskutečnilo 9. února 1899 v hospodě „U Valtrů“. Představení bylo zřejmě úspěšné, protože další následovalo za necelý měsíc 3. dubna rovněž „U Valtrů“ a mělo název „Furiant“.

1. řada zleva nahoře: Žalud Josef, Hofraitr Alois, Dolanský Josef, Matějka Josef, Pašek Karel, Hora Jaroslav, Brada Václav, Havlíček Josef, Křížek Jaroslav, Motl Bohuslav, Kybic Bohuslav,, Jandoš Josef, Hobl Karel, Hobl Ladislav, Kestl Jan

2. řada zleva uprostřed: Bočan František, Uzel Jan, Matějka František, Zábran Václav (čp. 47), Hobl Ladislav, Dolanský Karel, Zábran Josef, Pašek Václav, Uzel Bohumil, Motl František, Uzel Jaroslav

3. řada zleva sedící: Bradová Berta, Kovářová Anna, Horová Jaroslava, Nosková Miloslava, Nosková Terezie, Nováček Josef, Lacina František, Dolanská Anežka, Zábranová Anna (čp. 47), Pašková Emilie, Dolanská Anna, Boříková Alžběta, Janotová Marie

Divadelní ochotníci v Letinech

pořádají

v pondělí velikonoční, dne 3. dubna 1899

v místnosti Valtrově

divadelní představení

FURIANT.

Obraz ze života vesnického v 5 jednáních dle L. pro česká divadla
upravila E. Pešková.

OSOBY:

Vojtěch Kabelář, bohatý sedlák	p. Jos. Valtr.
František, } jeho děti	p. Jos. Jandoš.
Mařenka, }	sl. A. Kösslová.
Verunka, jeho schovanka	sl. M. Sandová.
Josef Zelenka, klášterní mlynář	p. J. Baumruk.
Kačenka, } téhož děti	sl. Baruška Kösslová.
Jan, }	p. Jos. Trhlík.
Baruška, stará šafářka u Kabeláře	sl. M. Bókrová.
Matka Ludmila, chudá chalupnice	sl. M. Sindelářová.
Pavel, její syn	*
Petr, čeledín	p. V. Dolanský.
Bětuška, děvečka	sl. B. Kösslová.
Šimek, telegrafní sluha	* * *

Začátek o půl osmé hodině večer.

Ceny míst: I. místo 30 kr., II. místo 20 kr., k stání 15 kr.

— Po divadle —

taneční věneček,

k němuž pání přispívají 30 kr.

Divadelní ochotníci v Letinech

pořádají

ve čtvrtek dne 9. února 1899

➡ v místnosti Valtrově ➡

divadelní představení:

HUBIČKA NA SCHODECH

Veselohra v I jednání dle J. T. od E. P.

OSOBY:

Martin Korynský, hrabě . . . p. Jan Baumruk.
Matilda, jeho manželka . . . sl. A. Levá.
Karel Ryba, sekretář . . . p. Jos. Jandoš.
Růžena, komorná hraběnky . . . sl. Bar. Kösslová.

Evička, její sestra . . . sl. M. Šindelářová.
Jan, sloužící u hraběte
Korynského . . . p. Jos. Trhlík.

Děj na panství za naší doby.

a

LEŠT

neh

LIŠÁK NAD LIŠKOU.

Původní veselohra o I jednání. Napsal K. F. Štětka.

OSOBY:

Libinská, vdova po vládním
radovi . . . sl. A. Levá.
Lucie, její neteř . . . sl. Bar. Kösslová.

Karel Stěrba, civilní inženýr . . . p. V. Dolanský.
Toník, jeho sluha . . . p. Jos. Trhlík.
Barča, služka u Libinské . . . sl. M. Bokrová.

Děj v malém městě v domě Libinské.

Začátek o půl 7. hodině večer.

Ceny míst- I. místo 30 kr., II. místo 20 kr., k stání 15 kr.

PO DIVADLE TANEČNÍ VÍNEK,

k němuz páni přispívají 30 kr.

Čistý výnos se věnuje na zřízení vězních, jubilejních hodin
na věži zdejšího chrámu Páně.

Sbor dobrovolných hasičů v Letinech.

V neděli dne 14. dubna 1901 sehráno bude
v hostinci pana Josefa Paška v Letinech

divadelní představení :

SEDLÁK KŘIVOPŘÍSEŽNÍK

Obraz ze života národního ve 3 jednáních. Volně upravil E. F. Schmiedlechner.

Proslov „Zákopníkům přenároduční“ od Ad. Heyduka přednese p. František Kašpárek.

OSOBY:

Václav Skála, sedlák na Křižovatce p. Fr. Kašpárek
Petřík, } jeho děti p. Václ. Jandoš
Evička, } sl. Bar. Bendová
Ondřej Neděla, sedlák z Adamova p. J. Baumruk
Toník, jeho syn p. Václ. Dolanský
Jirka, starý čeledín p. Tom. Baumruk
Izák, vetešník p. Václ. Zábrna

Stará Lída sl. A. Kosslová
Verunka, } její vnoučata sl. B. Kosslová
Jakub, } p. Václav Moll
Kmotra Bára sl. M. Staňková
Nanynka, } její neteře sl. M. Dolanská
Kačenka, } * * *
Lazebník z Mrakotína * * *

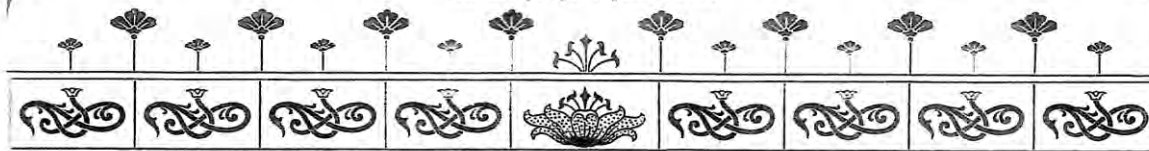
Začátek v 8 hodin večer.

Výnos hasičské pokladně.

CENY MÍST: I. místo 80 haléřů, II. místo 60 haléřů, lístek k stani 30 haléřů.

Po divadle **TANEČNÍ VÍNEK.**

na kterýž platí peníze 60 h.

10. PŘÍLOHY, KRAJSKÝ ÚŘAD

Z plakátů se dovídáme, kdo byli představitelé jednotlivých rolí, jaká byla výše vstupného. Nedozvíme se ale, kdo představení režíroval. Ze zápisu v obecní kronice lze odvodit, že to byl právě řídící učitel Josef Nováček, tehdy ještě definitivní učitel.

O ochotnickém divadle v Letinech ve skutečnosti mnoho nevíme. V nejstarší kronice, založené roku 1856, byly snad podrobné záznamy o činnosti divadelního spolku, ale tato kronika se po 1. světové válce ztratila. Druhá kronika se o ochotnickém divadle zmiňuje jen okrajově. Kronikář poznamenal, že jeviště v počátku své činnosti měl spolek vypůjčené z Újezda (asi u Horšic). Později je koupili a když „Sbor dobrovolných hasičů“ asi kolem roku 1905 pořídil jeviště nové z darovaného dřeva od hraběte Karla Schönborna, prodali staré do Draškova.

Hrálo se především v hospodě „U Valtrů“, jen zcela mimořádně také v hospodě „U Pašků“. Když většinou po každém představení se konal „taneční vínek“, byla návštěvnost asi slušná. V té době nebyl rozhlas ani televize a o veškerou zábavu se museli tedy postarat obyvatelé vsi sami.

Po založení již zmíněného spolku „Tyl“ podíleli se na ochotnickém divadle nejen hasiči, ale všichni, kdo projevil zájem a těch, jak dokládají dobové fotografie, bylo opravdu mnoho.

Když v roce 1930 postavil hostinský Josef Pašek u své hospody na tehdejší dobu opravdu veliký sál s jevištěm, měli ochotníci pro svoji činnost téměř ideální podmínky. Hrálo se několik představení ročně. Bohužel, podrobnější záznamy se nedochovaly. Ještě v období takzvaného „Protektorátu Čechy a Morava“ inscenovaly se hry „Její pastorkyňa“ a „Naši furianti“. Zejména uvedení druhého titulu má již dnes historickou zajímavost. S místními ochotníky ji režijně upravil novinář, spisovatel a muzikolog Karel Šlais – Koval a sám se obsadil do jedné z hlavních rolí. Představení bylo součástí oslav posvěcení „Božích muk“ u cesty, po které chodil Šlaisův otec do letinské školy. Oslav a zádušní mše, která se konala 26. září 1943, se zúčastnili Šlaisovi přátelé - tehdejší dirigent České filharmonie Rafael Kubalík, malíř a spisovatel Josef Lada, tenorista Národního divadla Ivo Žídek a další.

Po skončení druhé světové války zájem o ochotnické divadlo postupně slábl, a to nejen v Letinech. Zda se ještě nějaké představení uskutečnilo později, si ze současných pamětníků již nikdo nevzpomíná.

Autor: Bohuslav Šindelář z Letin

Zdroj: Farní věstník nepomuckého vikariátu č.2/40 a 5/42, propagační materiály Letin, vzpomínky a prožitky autora, regionální tisk, kronika obce Letiny.

LIŠICE

Divadelní tradici má také obec Lišice. O aktivitách a divadelních představeních lišických herců se prý nedochovaly žádné záznamy.

LUŽANY

V roce 1918 bylo započato s hraním divadla v Lužanech.

Koncem roku 1923 zakoupil hasičský sbor vlastní jeviště, aby obec svépomocí dosáhla vlastních finančních cílů.

Ochotníci tak pomáhali hasičům restaurovat vybavení, které bylo poničeno válkou. V té době měl sbor v Lužanech 102 členů.

Z prvních divadelních her lze jmenovat „Z českých mlýnů“, „Na letním bytě“ a další.

Režisér ochotníků František Kovářík navrhl, aby byl u hasičského sboru zřízen dramatický odbor.

Mezitím ale herci sehráli další významná představení. Byly to například hry: „Zemský ráj to na pohled“, „Vesničko má“, „Veličenstvo v base“, „Lucerna“, „Na otcovském klepáči“.

Hasiči se nakonec přeci jen dohodli a dramatický odbor v obci zřídili. Vybudováno bylo také jeviště pro venkovní vystoupení. Toto jeviště bylo zřízeno v zámeckém parku.

Zároveň ale hasiči jednali také o svém vztahu k divadelnímu odboru DTJ a jejich divadlu. Odbor „Dělnické tělocvičné jednoty“ vyvíjel svoji činnost v obci jen zřídka, a tak hasiči navrhli se souborem úzce spolupracovat.

Kronika zaznamenává také, že v prvních dvou desetiletích ochotníků některá představení se zpěvy doprovázela hudba kapely Šustíků (Pěchoučků).

V roce 1923 bylo skutečně koupeno venkovní jeviště do zámeckého parku od firmy František Fešler z Husovic u Brna. Jeviště stálo 4 194 korun.

Od té doby se v Lužanech hrávala divadla pravidelně o pouti v zámeckém parku. Například v roce 1925 byla sehrána čtyři představení. Jedním z nich byla hra „U bílého koníčka“. V této divadelní hře hrál komickou roli režisér městského divadla v Plzni Vendelín Budil jako host.

„Naši furianti“ v podání lužanských ochotníků

1. března 1925 se na počest prezidenta Masaryka hrálo divadelní představení „Bělohorská mračna“.

Ke světlym okamžikům lužanského divadla se zapsalo představení uváděné 9. září 1929 pod názvem „Jánošík“, které se setkalo s neobyčejným úspěchem. Režisérem byl správce velkostatku Jan Elemer. Představení bylo s velkým úspěchem opakováno při odhalení pomníku padlých ve světové válce.

Úspěšná byla i představení školních dětí, jako například hra „Krakonoš“. Akce dětí organizovaly slečny učitelky Kožíšková, Příbylová a Velkoborská.

Ve 30. letech byla sehraána ochotnická představení „Padla kosa na kámen“, „Zlý jelen“, „Český muzikant“, nebo „Muziky, muziky“. Hrál se i hra „Kupte si rádio“.

V září roku 1932 navštívil představení „Lucerny“ v zámeckém parku prezident „České akademie věd a umění“ J. B. Foerster se svojí chotí.

6. listopadu 1932 se v Lužanech konal „Humoristický večírek“. V tomto roce se ve zprávě hasičů mimo jiné uvádí.... „Hraní divadla dopomáhá k penězům, abychom mohli restaurovat válkou poničenou výzbroj.“

Ochotníci z Lužan v současnosti

Lužany - Staročeské máje – rok 1991

Hašení ohně – primitivní – v hadrových kbelících (vědrech) r. 1994

23. 6. 1935 spolupracovala hasičská jednota se spolkem „Budeč“ při odhalení pamětní desky Josefa Kožíška na lužanské škole.

V září roku 1932 účinkoval při divadelním představení hry „Lucerna“ orchestr z Přestic.

Mezi další představení lužanských ochotníků patřily hry „Hrátky s čertem“, „Paní mincmistrová“, „Když ptáčka lapají“, „Václav Hrobčický z Hrobčic“, „Naši furianti“, „Tři chlapi v chalupě“, „Eulenšpígl“, „Sluneční paseka“, „Chudák manžel“. To už byla ale 50. a 60. léta a ochotníci už hráli společně jako „Osvětová beseda a hasičský sbor“.

Většinu her režírovali Matěj Kasl a František Kovářík. Někdy hrála i kapela Švitorka.

V roce 1956 se hrála „Marjánka, matka pluku“, v roce 1957 „Císař pán o ničem neví“ a v roce 1958 „Enšpígl“ od J.K.Tyla.

Lužanští ochotníci často hráli i mimo obec, a to například ve Velharticích, Skašově, Skočicích a v Roupově.

Do hraní divadla se často zapojovala i škola, například divadelní hrou „Medová pohádka“ v září 1968.

V 60. letech nastala v divadelní aktivitě určitá krize, způsobená nedostatkem herců.

V roce 1968 sehráli divadlo herci DTJ pod názvem „Pro vlajku Československou“ od Ferdinanda Olivy.

Hrála se docela čile i maňásková divadla. Hasiči sehráli také divadelní hru „Cop“ a hru „Tři chlapi v chalupě“. Dědu Potůčka si úspěšně zahrál tehdy šestnáctiletý Miroslav Skála.

Lužanští se účastnili také velké řady soutěží a přehlídek. Mezi další úspěšná představení patřila i hra „Červené pantoflíčky“.

Divadlo v Lužanech režíroval také Oldřich Váca. Herci připravili vzpomínkový pořad na Karla Hašlera a divadlo „Lumpaci vagabundus“. Pro důchodce bylo sehráno představení „Talisman“ a uvedeno několik estrád.

V druhé polovině 70 let stála v čele lužanských ochotníků Marie Borová. Soubor si v té době začal říkat „Lužanská omladina“. Pod vedením Marie Borové bylo nacvičeno například představení „Neohrožený Mikeš“, estrádní pásma a obnovila se tradice lužanských staročeských májů.

Silně se rozrostla také divadelní činnost školy, včetně mateřské.

V Lužanech byly uvedeny v polovině 90. let dokonce „Perly panny Serafínky“.

V obci vystupovala také řada souborů z okolí i divadla z Plzně.

Samostatnou kapitolou lužanského kulturního života byl zábavný spolek „S.K. Unikum Lužany“. Bylo to sdružení státních úředníků, živnostníků, které pořádalo zábavné kulturní a sportovní akce. Svoji činnost rozvíjelo především v druhé polovině 20. let. Předsedou byl Jiří Čistěcký, právník a kapitán klubu Jan Elmer. Spolek měl 20 členů, z toho 7 žen. Spolek byl založen v roce 1924. Členové tohoto spolku účinkovali v řadě pořádaných divadelních představení v obci.

Z poznámek Františka Pěchoučka z Lužan

Zdroj: archiv obce Lužany

MĚČÍN

Jednota divadelních ochotníků byla v Měčíně založena roku 1897. Zakladatelem byl první místní obvodní lékař MUDr. Jan Bočan (nar. 29. listopadu 1865, zemřel 13. června 1912). Po něm vedl spolek zdejší řídící učitel Adolf Šlégl, který v Měčíně působil v letech 1899 – 1904. V roce 1902 byl místopředsedou Josef Mašek ml., jednatelem Matěj Tykal ml., pokladníkem Josef Kubík ml.

V letech 1897 – 1902 sehrálo se 16 divadelních představení. Mezi představení, která dosáhla slušné umělecké úrovně, patřily zejména následující hry: „Jedenácté přikázání“, „Vodní družstvo“, „Strakonický dudák“, „Bez lásky“ a jiné.

V roce 1901 uspořádala „Jednota divadelních ochotníků v Měčíně“ představení „Kříž u potoka“ od El. Peškové dle románu Karoliny Světlé. V představení hostoval člen „Spolku divadelních ochotníků Tyl v Klatovech“ Jan Němejc.

U příležitosti sjezdu rodáků, který se konal 15. – 17. srpna 1902, sehrála jednota národní hru ve 4 jednáních od F. F. Šamberka – „Karel Havlíček Borovský“.

V roce 1919 byl v Měčíně založen „Sokol“ a v roce 1927 také fotbalový „Sportovní klub“. Oba tyto spolky pořádaly od svého založení divadelní představení, zejména pro získání finančních prostředků pro potřeby své zájmové činnosti.

V letech 1932 – 1945 působil v Měčíně jako ředitel základní školy Václav Dvořák, který organizoval s členy výše zmíněných spolků nastudování různých her se zpěvy. V období 2. světové války pod záštitou místní „Osvětové besedy“. Divadelní představení se konala každých čtrnáct dní.

Ochotnické divadlo v Měčíně – „Maryša“, 31.7.1932

Ochotnické divadlo v Měčíně – „Sládci“, kolem 1960

V roce 1947 sehrál „Svaz české mládeže v Měčíně“ divadelní představení bratří Filipů „Bílý člun“. S touto hrou hostovali herci i v okolních vesnicích. Výtěžek z těchto představení byl určen na zakoupení nových jesliček pro kostel sv. Mikuláše.

V následujícím roce 1948 sehrála tato organizace hru arcibiskupa Josefa Berana „V temnotách“ a hru „Její veličenstvo láska“. Výtěžek ze všech divadelních představení v Měčíně i v okolí byl věnován na pořízení nových zvonů ve farním kostele.

Po roce 1948 se spojil „Sokol“ a „Sportovní klub“ v jeden spolek s názvem „TJ Sokol Měčín“ a opět pořádal divadelní představení, pod vedením učitele a pozdějšího ředitele Měšťanské školy Františka Komance. Byly uvedeny například hry „Sládci“ a „Když hrozny zrají“.

V roce 1958 byl v Měčíně založena místní pobočka „Československého svazu zahrádkářů a ovocnářů“. Tento spolek počal hned po svém ustavení organizovat pořádání divadelních představení. V roce 1959 byla nastudována a uvedena hra „Třetí zvonění“. V roce 1961 pak hra „Rodinná vojna“.

V roce 1965 byla zdejšími ochotníky z řad členů TJ „Sokol“ sehrána hra „Když ptáčka lapají“. Čistý výtěžek byl věnován na výdaje účastníků 3. spartakiády.

Po roce 1968 tradice amatérského divadla v Měčíně zcela zanikla. Poslední hrou místních ochotníků byla „Madlenka z kovárny“.

Autor: Roman Tykal

Zdroj: Pamětní kniha Města Měčín, vzpomínky Karla Tykala, Zpravodaj místní farnosti, vzpomínky Václava Pepla, Šumavan, Pamětní list vydaný ke srazu rodáků 1902.

NEDANICE

V roce 1929 založen zde byl „Sbor dobrovolných hasičů“, který od svého počátku vyvíjel činnost také v oblasti kulturní, a to pořádáním pravidelných divadelních ochotnických představení.

V prosinci roku 1931 byl na členské schůzi podán návrh na zřízení nového jeviště, které bylo již 20. 1. roku 1932 zhotoveno a zadána malba dekorací a opony malíři Netalovi z Klatov. 7. března 1932 bylo vše hotovo. Na oponě byl vymalován pohled na část zdejší návsi s kapličkou a dnes již zbořenou chalupou č. p. 11.

Celkový náklad na zřízení tohoto jeviště činil 3 360 Kč. (Dosud dochována část divadelních dekorací, opona byla zničena.) V zápisníku ze schůzí sboru jsou v následujících letech zmíněny názvy divadelních her, které nedaničtí ochotníci sehráli: 1935 „Černý vlk“, 1937 „Moje teta, tvoje teta“, 1942 „Poslední soud“, 1944 „Prodaný dědeček“ a 1947 „Skřivánek“.

Zdroj: Zápisky SDH v Nedanicích 1929 – 1999.

NEZDICE

Stejně jako nezdicská národní házená patří i ochotnická tradice k tomu nejlepšímu v Nezdicích. Ochotnická představení nacvičovaly děti ve škole, hasiči, členové DTJ, „Sekce katolické mládeže“ spolu s „Orlem“ a ostatní občané v rámci „Osvětové besedy“.

První ochotnická představení, jež lze vypátrat (Voves, školní kronika), secvičil a pořádal nezdický učitel Josef Tíkal (působící v Nezdicích v letech 1906 – 1912), když roku 1907 založil a vedl „Spolek divadelních ochotníků“.

Zkoušky probíhaly v č. p. 27 v Dolních Nezdicích, v hospodářském stavení Josefa Tykvarta. Hrávalo se na dvoře „polesovny“ na vlastním jevišti spolku a z výtěžku byl pořízen základ školní knihovny.

V roce 1914 je zmiňováno divadelní představení v hostinci „U Hebrů“. Za první jmenovitě doložené lze mít představení „Černý kříž v lese“, který se školními dítkami nacvičil nezdický farář p. Vaněk ve válečném roce 1916, o Velikonocích pak byla hra „Sv. Filomena“.

V následujícím roce pak Nezdice shlédly pět divadelních představení. Celkový výtěžek z těchto představení činil 1 117 kr. a byly věnovány „Červenému kříži“.

Mezi válkami se divadelně angažují i hlavní politické síly v Nezdicích – sociální demokraté a lidovci. I oni hráli

„Strakonický dudák“ 1988

ve své režii divadlo na ochotnickém jevišti. Zejména pak lidovecký „Orel“ je v třicátých letech aktivní a po odchodu faráře Dobrodinského v roce 1933 nacvičují na přechodně uprázdněné faře divadla i společenské tance.

To však bylo trnem v oku ostatním politickým silám (provádí rejdy na faře, udržované za naše peníze) a došlo i na skandalizaci v novinách. V dalších letech, jen se sporadickými přestávkami (včetně zákazu v letech protektorátu), pokračuje ochotnická tradice, a to prakticky dodnes – v první polovině 20. století i s několika nastudovanými hrami do roka, později spíše jen jedenkrát do roka s premiérou při „Svatoprokopské pouti“, slavené v Nezdicích první červencovou nedělí.

Z roku 1935 se dochovala fotografie souboru z představení „Její pastorkyňa“. Ve spolupráci se „Sokolem“ bylo na hřišti u řeky vybudováno přírodní divadlo včetně osvětlení a nápovědy. K plánované stavbě kulisárny bohužel již nedošlo.

Nastudovaných představení byla celá řada. V šedesátých letech 20. století existovaly v Nezdicích i dva divadelní soubory současně. Ze sedmdesátých let je třeba vzpomenout kus „Poslední muž“ (1972).

Z režisérů je třeba zvláště jmenovat Jana Kuklu a Marii Krsovou, v 80. a 90. letech Josefa Plincelnera, který nastudoval hry „Tvrdohlavá žena“, „Český Honza“, „Sólo pro čerta“, „Potopa světa“, „Zapeklitá komedie“, „Bedna u Slavkova“, „Nejkrásnější válka“.

Velice oblíbená jsou také dětská divadelní představení. Z poslední doby je třeba zmínit „Doktorskou pohádku“, kterou nastudovala s nezdickými dětmi Helena Plincelnerová a Marie Hořká. V roce 2006 pak nezdické děti opět v režii Heleny Plincelnerové za asistence Ilony Příbáňové, Hany Prokopové a Marie Hořké předvedly kus „Matěj a čarodějnice“.

Na rok 2007 stejná režijní skupina připravovala hru „O statečné princezně Máně“.

V kulturním prostředí v obci svědčí i pěveckým sdružením. První zmínka o organizovaném pěveckém souboru je z roku 1890, kdy za faráře Matěje Panského řídící Alois Potužník vedl úspěšný dětský kostelní sbor.

V roce 1933 byl založen dobrovolný šestnáctičlenný „Spěvácký spolek“ pod vedením Josefa Bočana. Zvláště zřetelehodný je „Mužský pěvecký spolek“, který měl později i 60 členů, v šedesátých letech i „Ženský pěvecký kroužek“.

Nezdice – „Její pastorkyňa“ 30. léta

Nezdice – „Zlý jelen“ 1962

Na přelomu 19. a 20. století napočítal kronikář Voves v Nezdicích 17 muzikantů, kteří se rozdělovali na „Velkou partu“ starších muzikantů a „Malou“ těch mladších.

František Pěchouček ve své knize „Za vesnickými muzikanty“ mapuje hudebníky i v Nezdicích. Podle něho se zde na konci 19. století uvádí kapelník Vojtěch Harmáčka.

V první polovině 20. století pak jmenuje tři nezdické kapely. První byla „Nezdická dechová kapela Františka Bočana“ (nar. 1878), který ji založil se svými třemi syny (Josefem - nar. 1903, Františkem - nar. 1905 a Janem - nar. 1909) a synovcem Josefem. Tento trumpetista byl členem kapely cirkusu Fischer, v roce 1930 založil a řídil „Mužský pěvecký spolek“, který působil ještě v roce 1949.

V letech 1905 – 1923 hrála v Nezdicích další kapela. Založil ji a vedl Vojtěch Hřebec. Počátkem třicátých let pak založil třetí významnou kapelu František Sušanka. Tato kapela pod vedením pana Sušanky hrála až do roku 1946.

Mezi hudební produkci patří i zmínka o posledním flašinetáři v Nezdicích, kterým byl Jan Mareš, který zemřel v roce 1910.

Dlouhá léta byl v obci varhaník JUDr. Jan Kadlec, pak Jan Andrlík, naposledy Václav Tíkal. Mimo nich pak obvykle hrával na varhany učitel - zvláště uvedeni jsou Gustav Kreml, Alois Potužník, Václav Honomichl a Karel Bláha.

Hudební akademie pořádal i nezdický farář p. Dobrodinský, zvláště pak se svým bratrem, harfenistou „České filharmonie“. Kdysi významné církevní svátky byly vždy spojené s duchovní hudbou a zpěvem. Tyto časy jsou dnes již minulostí.

Oblíbená byla později v Nezdicích i další kulturní atrakce – filmová představení, která se pořádala v hostinci „U Trků“. První promítání uspořádalo „Státní putovní kino“ 12. prosince 1948, byly promítnuty filmy „Patnáctiletý kapitán“, „V horách duní“ a „To byl český muzikant“.

Zásluhou učitele Matěje Hořkého, který zorganizoval sbírku na promítací přístroj formou dobrovolných peněžitých půjček, byl pro obec a školu zakoupen zvukový promítací přístroj OP 16 za tehdejších 39 870 Kč u firmy Wolf v Plzni.

21. 8. 1948 proběhlo první filmové představení promítáním filmu „Muž bez křídel“ s jednoznačným úspěchem. V sále hostince byla zřízena promítací kabina, bylo instalováno zatemnění a před plátnem mělo místo 106 diváků. Obec měla promítací přístroj mezi prvními v okrese a počet vcelku pravidelných představení dosáhl až

Nezdice – „Doktorská pohádka“ 2005

Nezdice – „Matěj a čarodějnice“ 2006

Dodat dvě barevné fotografie nezdických ochotníků

ke třiceti za rok 1962. Promítací přístroj sloužil kromě toho i ve škole. Z roku 1970 je pak poslední zápis o promítání obecního kina.

Samozřejmě jsou dodnes pořádány bály a besídky, novou a již zažitou tradicí jsou vánoční adventní koncerty v nezdicím kostele.

Zpracoval Luděk Bouchner

Zdroj: Luděk Bouchner – „Nezdice 1243 – 2005“, kroniky obce Nezdice

Na přírodní scéně v Nezdicích

OPLLOT

Bohatá divadelní tradice existovala také v Oplotě. Zde se divadlo hrálo s velkou slávou při „Sokolu“ snad od třicátých let. Posledním představením, které se v Oplotě hrálo, byla Jiráskova „Lucerna“ v druhé polovině čtyřicátých let dvacátého století.

Jakékoliv jiné informace či záznamy ale v obci chybí. Obecní kronika je totiž psána až od roku 1959.

Kronikář obce pan Duchek si ale vzpomíná na to, že když se v sedmdesátých letech bourala část „Sokolovny“, byly tam uloženy ještě kulisy.

PŘÍCHOVICE

Prvním ochotnickým spolkem v Příchovicích byl „Zábavní a divadelní spolek Tyl“. Založen byl přibližně kolem roku 1915. Mnoho dokumentů o jeho činnosti se nedochovalo, a také pamětníků začátků ochotnického divadla ubývá. Jediným zdrojem informací je pokladní kniha, v pořadí druhá, z let 1923 – 1951. Při pročítání této knihy si můžeme udělat přehled o bohaté činnosti.

Vedoucím „Tylu“ byl po celá léta Karel Pelíšek, jeho pravou rukou byl Emanuel Dobiáš a Jan Motlík. Z dalších členů je možno jmenovat Václava Loudu, Františka Lukáše, Václava Touše, Václava Frouze, Josefa Votavu, Jana Vohradského, Josefa Frouze, Jana Červenku, Svatomíra Vodičku, Boženu Pánkovou, Boženu Votavovou a mnoho dalších.

Účetní knihu vedlo od roku 1923 do roku 1951 celkem šest pokladníků: Josef Kasl, Antonín Votava, Václav Pánek, Jan Sedláček, Tomáš Kasl a Svatomír Vodička.

Spolková místnost byla v hospodě „U Hodinářů“. Majitelkou ve dvacátých letech dvacátého století byla paní Hášová. Podle zápisů v pokladní knize někdy spolku finančně pomohla. Tato hospoda byla na tehdejší dobu dobře vybavena a známa nejen pro místní obyvatele, ale i přeštickým, kteří chodili procházkou v lukách do Příchovic a na zdejší koupaliště. Na menší posezení se využívala malá místnost, kde se čepovalo pivo. K ní patřil velký sál s jevištěm. Odtud se dalo jít do malé přístavby, kde byly uloženy kulisy a v době představení sloužila jako maskérna. Ze sálu bylo možno vyjít na zahradu, kde v létě bylo stolové zařízení a kulečník.

I když hospoda měnila majitele, ve třicátých letech zde byl již hostinský Václav Voves, název „U Hodinářů“ se používal stále a u starousedlíků je vžitý i dnes, kdy tato hospoda již není dávno v provozu.

Repertoár divadelního spolku „Tyl“ byl velice bohatý. Nebylo výjimkou, že ročně se nastudovaly 2 – 3 divadelní hry. V pokladní knize jsou zaznamenány hry i příjmy k jednotlivým představením.

Příklad:

r. 1923 - „Směry života“	314 Kč
- „Diblík, šotek z hor“	955 Kč
r. 1924 - „Spolek pro ochranu dívek“	204 Kč
r. 1926 - „Volky z Javoří“	284 Kč
- „Zmatek nad zmatek“	300 Kč
r. 1928 - „Pražský flamendr“	665 Kč

Ochotnický odbor hasičů

V roce 1920 se hrála v zámecké zahradě hra „Psohlavci“. Dále bychom mohli vyčíst, že se hrál „Tulák“, „Legionář hrdina“, „Bludná srdce“, „Hotel Zázračná voda“, „Česká srdéčka“ a mnoho dalších her. Z pokladní knihy vybírám pro ukázkou tento zápis ze 4. dubna 1924, kdy se hrála hra „Zmatek nad zmatek“.

Celkem bylo vybráno:	300,- Kč
Celkem bylo vydáno:	139,- Kč
Zbývá čistý výnos:	161,- Kč
Vydání:	
- za divadelní knížky 4 x po 10 Kč Fialovi z Přestic...	40,- Kč
- za půjčení kroje – Plzeň, M. Strejcová...	10,- Kč
- za dvě svíčky Malátovi...	2,- Kč
- za maskování p. Pancovi z Přestic...	25,- Kč
- 300 vstupenek – Knihtiskárna Přestice...	6,- Kč
- za kolky na obecní úřad...	16,- Kč
- Politické správě Přestice – dávka...	20,- Kč
- za hasičskou hlídku...	20,- Kč
Celkem	139,- Kč

Zábavní a divadelní spolek „Tyl“ měl vlastní kulisy, ale kostýmy pro herce si musel půjčovat v Plzni. Jsou uváděna jména M. Strejcová Plzeň a E. Šik – Půjčovna obleků Plzeň.

Maskování herců prováděl holič Panc z Přestic nebo holič Paleček, také z Přestic. V pozdějších letech František Malý.

S nastudovanou hrou zajížděli herci i do jiných obcí. Kulisy, rekvizity i kostýmy se naložily na žebříňák a pan Jan Červenka s koňmi zavezl celé divadlo i s herci do vesnic.

Při takových jízdách bylo vždycky dobře. Vždyť herci jsou veselá kopa, o humor a komické příběhy nebyla nouze.

Při shromažďování poznatků o ochotnickém divadle se čerpalo ze vzpomínek pamětníků. Vyprávění Václava Červenky, který dělal inspicienta, se týkalo hlavně seznamu členů spolku „Tyl“. Vzpomínal na první členy a členky, na vedoucího Karla Pelíška, na dobrou partu kamarádů, kteří zajišťovali chod ochotnického souboru. Byli to nejen herci, ale postavili se k práci při stavbě jeviště, obstarávání vstupenek, zajištění vylepení plakátů a ostatních potřebných prací.

Mnohé vzpomínky měli synové pana Emanuela Dobiáše. Na půdě měli schovaný starý divadelní kufr plný divadelních knížek. A tak vedle již uvedených her z pokladního deníku jsou zde ještě další hry: „Lešetínský kovář“, lidová hra o čtyřech dějstvích dle básně Svatopluka Čecha – pro scénu upravil Tomáš Hubený.

Dále pak „Paličova dcera“, „Pražský flamendr“, „Kříž u potoka“, „Vojnarka“, „Paní Marjánka, matka pluku“, „Otec Kondelík a ženich Vejvara“, „Za čarovným květem“ a další.

Dala by se uvést ještě celá řada titulů. Od každého svazku bylo nejméně 5 kusů, v mnohých jsou u uvedených osob ze hry připsána jména bývalých občanů, kteří je hráli.

V některých hrách se i zpívalo. Při zkouškách doprovázel na housle Václav Čiviš. Když se hra začala studovat, režisér K. Pelíšek rozdělil role. Zkouška byla jednou týdně. Hra se studovala 2 – 3 měsíce, pak bylo první vystoupení v hospodě „U Hodinářů“, a to bylo jako na velkém divadle, i s nápovědou. Tu výborně zastávala Anežka Čivišová.

Roky ubíhaly, divadelních představení přibývalo. Pak ale přišel rok 1939 a ochotnické divadlo ustalo. Za války byly zakázány veškeré zábavy i divadelní představení.

První hra po válce se jmenovala „Hrobčičky“ a sehraána byla v říjnu 1945. Hned v prosinci následovala „Palackého třída“, v dalších letech „Máje“, „Česká srdéčka“ a „Závěť“.

Přesně podle názvu - „Zábavní a divadelní spolek“ – pořádal „Tyl“ také zábavy. Byly to hlavně maškarní plesy, taneční zábavy, dokonce v roce 1927 je uveden v pokladní knize zápis o poplatcích z „Tanečních hodin“. Na zábavách hrávala hudba V. Maška z Chlumčan, později V. Palečka a jednou hudba p. Saláka z Plzně.

Do vědomí pamětníků se zapsaly oslavy „Silvestrů“. Dobrá nálada, písničky, kuplety a hlavně sehraná dvojice Emanuel Dobiáš a Jan Motlík. V dnešní době bychom je nazvali baviči nebo moderátoři. Silvestrovské večery provázeli slovem, vyprávěním různých příhod, které se příchovickým občanům staly. Oba muži měli výborný dar výřečnosti, stačilo říci: „Tak jsem slyšel, že v Rochlově mají plno bláta.“

„No jo,“ odvětí druhý, „však je na to i písnička.“ A již se zpívalo:

U Herdeků na vršíčku
je tam bláta na sakry.
Jel tudy starej Herdek,
uvízl po nápravy.
Rochlováci se seběhli
a Herdeka vytáhli.

Opona se mezi jednotlivými čísly nezatahovala. Vše následovalo rychle po sobě, aby zábava měla spád a kontakt s diváky neochaboval. Trochu účinkujícím pomáhal scénář připíchnutý na obou stranách jeviště na oponě. Stačilo jen mrknout do strany a hned se vědělo, co bude následovat. Mnozí z diváků hned reagovali na vtipnou narážku. Nikdo se neurazil, nezlobil, neboť na vesnici sousedské vztahy byly upřímné. Na osobní narážku se reagovalo příhodou, o kterou se postarali již zmínění konferenciéři – Motlík, Dobiáš.

„A co ty, Emane, jak jsi chtěl vyorávat brambory, když jsi doma zapomněl pluh.“

Písničku o ševci zpívali pro svého vedoucího Karla Pelíška, který byl vyučen ševcem.

Na všetečnou otázku obecenstvu: „Víte, že má špaček kropenaté břicho?“ se jim dostalo okamžité reakce tety Špačkové, ženy veselé, ale s jazykem ostřejším: „Počkejte, vy kanci! Máte to u mě schované!“ Toto časté oslovení na přešticku nebylo nijak hanlivé, natož pak žalovatelné. Vyvolalo jen smích a pohodu večera.

Pan Emanuel Dobiáš složil několik kupletů, které dodnes pamětníci znají.

Hezky se poslouchají vyprávění pamětníků. Fotografie a dochované dokumenty i divadelní hry nás přenášejí o dobrých sedmdesát let zpátky do doby, kdy ještě nebyla v naší obci elektřina, kulturu si lidé dělali sami, hodně četli, scházeli se „na hrátky“, kde se vyprávělo a zpívalo. I když se s lidmi život nemazlil, bylo mezi námi více přátelství, vzájemné pomoci, úcty a lásky ke své vesnici.

V roce 1924 dostal zábavní a divadelní spolek „Tyl“ konkurenci.

V obci byl již roku 1905 založen „Sbor dobrovolných hasičů“ a v roce 1921 „Dělnická tělocvičná jednota“.

Oba spolky byly v obci velice aktivní a měly širokou členskou základnu. Nebylo tedy divu, že i jejich členové působili v ochotnickém divadle.

První představení členové „hasičů“ sehráli v roce 1923 v hostinci „U Hodinářů“. Toto hostování na scéně „Tylu“ je zapsáno v pokladní knize, neboť mu hradili za půjčení jeviště a kulis částku 40 korun.

Valná hromada „Sboru dobrovolných hasičů v Příchovicích“ v lednu 1925 se usnesla, že si pořídí vlastní jeviště. Protože v obci byly tenkrát tři hospody, nebyl se spolkovou místností problém. Stala se jí hospoda „U Kutků“, kde byl dostatečně velký sál. Mezi členy hasičů byla uspořádána sbírka, majetnější poskytli půjčky a jeviště a kulisy za tyto peníze byly zhotoveny. V hasičské kronice je zapsáno, že jeviště zhotovil truhlář Josef Kydlíček za 1 100 korun včetně materiálu. V „náchodské“ prodejně v Přesticích bylo zakoupeno 110 metrů plátna na kulisy. Ty maloval malíř Amerling. Celkové náklady činily 2 696 korun. První divadlo na vlastní scéně bylo sehráno 19. dubna 1925, byla to hra „Lešetínský kovář“.

Zakládajícími členy divadelního odboru hasičů byli: Josef Nohavec, Antonín Smola, Josef Kutka, Vojtěch Kutka, Karel Kasl, František Havránek, Václav Brada, Václav Příbáň, František Holzknecht, Josef Volf, Jan Plzák, Josef Kydlíček, Terezie Fořtová, Marie Kutková, Růžena Kožíšková, Marie Červenková či Anežka Kaslová.

Předsedou divadelního odboru byl Rudolf Kasl, režisér Nohavec Václav, později Emanuel Dobiáš.

Také ochotnický odbor hasičů měl hodně vystoupení. Například v roce 1926 sehráli čtyři představení, jednu besídku a divadlo sehrály i děti. Během třicátých let se odehrálo dvanáct představení.

Pamětníci přiznávají, že i když mezi těmito spolky byla dost velká konkurence, přesto si vypomáhaly navzájem. Když se za války nesmělo hrát, členi odevzdávali do pokladny jen členské příspěvky na udržení dramatického odboru. Po skončení války začal divadelní odbor opět hrát. Byla to hra „Zlá krev.“

S tímto představením se představili také v Horšicích a Skašově.

Další hra se jmenovala „Slovo má babička“.

Činnost divadelních spolků však již nebyla tak bohatá jako dříve. Snad k tomu přispělo promítání filmů v obci nebo staří odcházeli a mladí neprojevovali zájem.

Příchovice – „Psohlavci“

Činnost „Zábavního a divadelního spolku Tyl“ byla ukončena 21. 10. 1951. Zápis o předání vkladu i hotovosti je v jeho pokladní knize. Finanční hotovost 1 865 Kč a 55 haléřů a vklad 3 685 korun a 10 haléřů převzal „Sbor dobrovolných hasičů Příchovice“.

Od roku 1958 se v Příchovicích přestalo s ochotnickým divadlem úplně.

V obci působil také divadelní spolek DTJ. Od roku 1924 hrál na scéně „Tylu“ za poplatek 50 Kč, ale později měl spolkovou místnost v hostinci Václava Stočka.

Všechny tři hospody tedy mohly nabídnout občanům zábavu i poučení.

Vedoucím tohoto spolku byl Václav Kydlíček. Dalšími zakladateli a aktivními ochotníky byli Josef Smola, Karel Mašek, Václav Mašek, Jan Flaks, Anna Kydlíčková, manželé Dandovi, jejich dcery Soňa, Jaroslava a další.

Z her, které uváděli, to byla například veselohra „Holka modrooká“, nebo hra z období první světové války „Děti revoluce“.

Nežli začal divadelní spolek DTJ studovat hru „Lidé na kře“, vydali se do plzeňského divadla na toto představení. Hra v podání našich herců měla obrovský úspěch.

Ochotnický spolek DTJ měl také loutkovou scénu, kde hrával Václav Skála loutkové pohádky pro děti. Loutky vyřezával Richard Skála, který dělal postavičky i pro profesora Skupu.

Dnes již z činnosti všech ochotnických divadel v Příchovicích zbylo jen pár fotografií, divadelních scénářů a hlavně vyprávění našich dříve narozených spoluobčanů.

V roce 1991 se objevila malá snaha místní mládeže o obnovu tradice a vznikl v obci divadelní kroužek. Děti nastudovaly pohádku Markéty Smutné „Lesní strašidla“. Uvedena byla v mateřské škole a na srazu seniorů. Další studovanou pohádku „Sůl nad zlato“ již herci nedokončili a kroužek zanikl.

Zpracovala v roce 1999 kronikářka obce Příchovice Božena Erbenová.

Zdroj: Kronika SDH Příchovice, Pamětní knihy obce Příchovice, vyprávění pamětníků, Příchovice 670. let - L. Pouza a V. Řezníček, Nahlédnutí do historie obce Příchovice - B. Erbenová

RADKOVICE U MĚČÍNA

V roce 1905 založen byl „Sbor dobrovolných hasičů“. První divadelní představení sehráno bylo 26. 12. 1908 na vypůjčeném jevišti. Z výtěžku za toto představení bylo pak zakoupeno jeviště od měčínských ochotníků. Druhé divadelní představení 12. 4. 1909 bylo již sehráno na vlastním jevišti.

V dalších letech se divadlo hrálo pravidelně. Uvedeny byly hry „Pytláková schovanka“, „Oči pod závojem“, „Světlo jeho očí“, „Šotek – diblík z hor“, „Černé oči, proč pláčete“, „Tomšův grunt“, „Kde domov můj“, „Jan Cimbura“, „Kříž u potoka“, „Holoubek“, „Paní Marjánka, matka pluku“, „Naši furianti“, „Bílá nemoc“, „Muzikantská Liduška“. Nacvičování her organizovali učitelé zdejší školy, hru „Kde domov můj“ pak nájemce hostince p. Ruprecht.

V roce 1959 pracuje divadelní kroužek úspěšně, jelikož nacvičil další představení hry „Naši furianti“. Bylo sehráno o Velikonocích. Dokonce s ním podnikli úspěšný zájezd do Kbela.

Zdroj: Kronika obce Radkovic, vzpomínky Barbory Berkové z Radkovic 26, nar. 1921, zápisník SDH Radkovic.

RADKOVICE U PŘEŠTIC

Zda se divadlo v Radkovicích hrálo za 1. republiky, se nedochovaly žádné zprávy. Po válce ale Radkovice divadlem doslova žily, hlavně díky hostinskému Jaroslavu Stočkovi z Příchovic, který byl iniciátorem a duší celého projektu. Divadlo se hrávalo do počátku padesátých let v tamním hostinci. Režisérem všech představení byl František Brada z Radkovic a kulisy maloval František Tolar.

Pamětníci pamatují například představení „Matka Kráčmerka“ či „Velbloud uchem jehly“.

V sále radkovického hostince bylo zřízeno primitivní jeviště jen tak na „kozách“, takže se občas prý stalo, že se některý herec propadl a nebo se s ním zhouplo prkno.

Jeden z místních herců, pamětník pan Václav Kasl vzpomíná, že jako sedmnáctiletý hoch si v jednom z představení zahrál milence Aleny Pánkové. „Měl jsem za ní lézt do světnice oknem. Při této činnosti jsem ale shodil květináč s květinou, kterou Alena přinesla z domova. Pak jsem se dlouho vyhýbal její mamince, abych nedostal vyhubováno.“

Mezi dalšími herci byly Josef Pánek, Marie Vránková či Marie Brabcová a řada dalších.

Zdroj: Vzpomínky Václava Kasla z Radkovic, 2007

ROUPOV

Také obec Roupov se může pyšnit bohatou divadelní tradicí.

V roce 1942 se stává režisérem divadelního spolku „Jirásek“ v Roupově řídící učitel Karel Červený.

V padesátých letech dvacátého století zažilo ochotnické divadlo v Roupově největší úspěch v soutěži lidové tvořivosti. V té době také vzniklo pod hradem přírodní divadlo s jevištěm a zázemím.

Ve školním roce 1971- 1972 přišel na školu nový ředitel Emanuel Šalanský a odešel řídící učitel Karel Červený. Jeho odchodem ustala činnost divadelního spolku.

Bývalá roupovská chloub, přírodní jeviště, ukončilo počátkem devadesátých let svůj provoz.

Zpracoval Josef Babka

Zdroj: „Historie Roupova“ - J. Babka a M. Stojanovičová, 2005, kronika obce Roupov.

ŘENČE (Řenče, Vodokrty, Knihy, Libákovice)

Slavnou divadelní tradici mají také Vodokrty, Řenče i Knihy. Mnoho záznamů a vzpomínek se sice nedochovalo, přesto víme alespoň následující:

Divadlo se ve Vodokrtech hrávalo před první i druhou světovou válkou. Z Příchovic sem docházel pan Pelíšek, který místním hercům pomáhal jak s režii, tak s malováním kulis. Místní ochotnický spolek nesl název „Svornost“.

Divadlo se ve Vodokrtech hrávalo v hostinci „U Květoňů“. Zde ale nebylo jeviště, a tak si ho museli místní herci sami zbudovat.

Podle vyprávění pana Jana Brunáta (Vodokrty 4), se na repertoáru ochotníků objevili například někdy kolem roku 1927 Jiráskovi „Psohlavci“, které soubor sehrával u „Česalů“ na zahradě. Po válce se hrál například „Kříž u potoka“ a „Lucerna“.

Mladé Národní souručenství v Řenčích
OPAKUJE dne 23. června 1940
v sále K. Kasla pro velký úspěch a na všeobecnou žádost
obecenstva divadelní hru se zpěvy a tanci

Z ČESKÝCH MLÝNŮ

Osoby:

Zasmucký, velkostatkář	J. Kasl
Julinka, jeho dcera	M. Horová
Filomena, jeho sestřenice	M. Floriánová
Baron Zlamany	K. Fořt
Karasek, mlynář	V. Lijka
Barbora, mlynářka	R. Horová
Anička	R. Majerová
Karel, jejich děti	F. Valenta
Sebestián Sařánek	V. Kůs
Kolenář	K. Fikrie
Netrefa	F. Reichert
Ferdá	V. Vágnér
Hojí, fořt	J. Pašek
Abelka, žid	J. Šlajs
Parád	F. Regner
Brčko, učitel	V. Tolar
Josef, sluha	P. Moravec
Růžena, panská	B. Reichertová
Mlynářská chasa, mletí, mletky, hestrmani atd.	

Napsal K. Fořt. Hudbu složil E. Starý. Režie a výprava Fr. Hliný.

Ceny míst: Křeslo 8 K, I. místo 6 K, II. místo 4 K, galerie 5 K, k stání 3 K.

Čistý výnos bude věnován na zakoupení radiového rozhlasu do učeben školy v Řenčích. Pro veliký zájem obecnosti nechť si každý zajišťí vstupenky v předprodeji u br. Šilhavého.

Začátek ve 2 hod. odp

Vodokrtští ochotníci před válkou

Ve Vodokrtech se pustili herci také do nastudování románu tehdy žijícího regionálního spisovatele Pošumaví J. Kalivody. Autora dokonce pozvali na generálku a on se jí osobně zúčastnil. Šlo o představení, které se jmenovala asi „Tomšův grunt“. Spisovatel přespal v obci u Brunátů a zúčastnil se i premiéry.

Někdy kolem roku 1953 bylo ve Vodokrtech nastudováno představení „Poslední muž“, se kterým se vystupovalo také na Dolcích.

V Řenčích se hrávalo divadlo v hostinci „U Kaslů“, kde bylo velké jeviště. Z velkých představení lze jmenovat například nastudování představení „Naši furianti“. Herci se byli nejdříve podívat na hru v plzeňském divadle a pak se pustili do vlastního pojetí díla. Hru v Řenčích režírovali p. Taflík z Vodokrt a Pavel Špelina z Řeneč. S tímto představením byli herci například ve Střížovicích.

Divadlo se hrálo také na Hájích. Zde pamětníci hovoří sice jen o jediném představení, které se sehrálo v přírodě, a to na návsi u kapličky někdy kolem roku 1937. Představení napsal hájecký rodák Karel Čiviš, kterému se mezi lidem neřeklo jinak než Karel Čiviš Hájecký. V tomto představení hráli jak místní občané, tak i herci z okolních obcí. Později se v obci konaly jen koncerty a taneční zábavy s kapelou pana Kůse z Řeneč na zahradě u Přibáňů.

Vodokrty po válce

*Zahrada „U Česalů“ ve Vodokrtech čp. 24 – představení
„Psohlavci“, kolem r. 1930*

Divadla se v Řenčích a Vodokrtech hrávala pravidelně. Odehrála se jedna, někdy i více her ročně. Maskérem byl přeštický holič Paleček. Kulisy si malovali herci sami. V Řenčích působil také spolek „Mladé národní souručenství“, které podle jediné dochované pozvánky sehrálo například 23. června 1940 v sále K. Kasla divadelní hru se zpěvy a tanci „Z českých mlýnů“, kterou napsal K. Fořt, hudbu složil E. Starý a režie se ujal Fr. Hlína. V představení si zahráli J. Kasl, M. Horová, M. Floriánová, K. Fořt, V. Liška, R. Horová, R. Majerová, F. Valenta, V. Kůs, K. Fikrle, F. Reichert, V. Vágner, J. Pašek, J. Šlajs, F. Regner, V. Tolar, P. Moravec, B. Reichertová a další.

Výnos z představení byl určen na zakoupení radiového rozhlasu do učeben školy v Řenčích. Vstupenky se prodávaly v předprodeji „U bratra Šilhavého“.

Tradice žila také v Libákovících, kde se divadlo hrávalo v sále hostince pana Hraběty.

I v této obci působilo sdružení „Mládež národního souručenství“, které mimo jiné sehrálo 6. dubna 1941 veselohru o třech jednáních od V. Barty – „Od mlýna k mlýnu“. V tomto představení si zahrálo devět místních občanů. Po představení následovaly většinou taneční zábavy.

Autor Jan Brunát a Ludvík Pouza

Zdroj: Vyprávění Jana Brunáta z Vodokrt a vzpomínky pamětníků

SKAŠOV

Střediskem kulturního života Skašova byl hostinec pana Klingera. Společenský život můžeme chápat jen jako posezení u sklenice piva a občasnou tancovačku. Teprve v roce 1890 místní učitel připravil první ochotnické představení. Když se z obce stěhoval na nové působiště, ztráceli nadšení ochotníci vášnivého organizátora a trvalo plných dvacet let, než se podařilo založit v obci ochotnický spolek.

Do života obce vstoupil v roce 1893 „Sbor dobrovolných hasičů“. Mezi jeho členy najdeme hračkaře, kteří se podíleli nejen na práci nutné pro naplnění činnosti sboru, ale také na organizaci společenské zábavy jako zdroje finančních příjmů sboru.

V roce 1910 zahájil svou činnost ochotnický spolek „Kometa“, takže společenský život obce začal nabývat na intenzitě.

„Strejda Kolářojc“ – Josef Sikyta rád na bálech předváděl svou „cvičenou“ slepici. Na snímku se tváří přísně - hrál drába v Jiráskových „Psohlavcích“.

Účinkující divadelního představení „Jan Hus“, které uspořádal ochotnický spolek „Kometa“ v roce 1926.

Hostinský Klinger přistavěl ke své hospodě sál, který ochotně nabídl „Kometě“ k užívání.

Velkým iniciátorem ochotnického divadla ve Skašově byl Matěj Bokr. Divadlu věnoval hodně času. Patrně hrál i v prvním ochotnickém představení ve Skašově už v roce 1891, které připravil učitel František Manda. Po několikaleté přestávce se právě Matěj Bokr pokusil o druhé představení, ale neuspěl pro nepochopení hostinského, a po dalších deseti letech stál u zrodu ochotnického spolku. Na jeho první valné hromadě byl zvolen jednatelem a režisérem. Iniciativně začal psát pamětní knihu spolku a na její první straně výrazným písmem uvedl zápisy tímto přáním: „Památka tato budiž zachována nám i budoucím“. Aby osvědčil své umělecké vlohy, zvětšil krasopisně své zveršované myšlenky k založení spolku „Kometa“:

Divadlo a hudbu
český národ pěstuje.
Každý nátlak nesváru
skálopevně přežije.
Podnik velký i malý
úkol svůj si zastává,
byť by mu i hrozili,
on však přec se nepoddá.
Skašov odchoval v sobě
před časem již umění
a proto v žádné době
nikdo již to nezmění.
Skašovští ochotníci
majíce své nadání
umluvili se všickni

o spolku založení.
Založena „Kometa“
to v roce desátém,
by každého smetla,
kdo jest jejím zrádcem.
Ať si každý představí,
kdo chce s „Kometou“ co
mít,
že jejím heslem jest
každého zrádce odstranit.
Ať žije spolek „Kometa“
šťastně a vesele dál,
aby pro příští léta
zachován byl týž ideál !!!

Stejným krasopisem psané informace o hrách pokračují ještě dva roky. U prvních představení nacházíme vždy zmínku, že je režíroval lesní Richter. Těšil se vážnosti, proto měl přednost před Bokrem. Kdo připravil první závažné a úspěšné představení Jiráskových „Psohlavců“ v roce 1912, se z pamětní knihy nedovíme, ale Bokr to určitě nebyl. Kronikář pak ve své práci ustal a můžeme se domýšlet, že tu sehrálo hlavní roli jeho zklamání, že se nemohl uplatnit v roli režiséra podle svých představ. Zbývaly mu zřejmě jen méně významné hry.

Teprve v roce 1920 připravil hodnotnější a rovněž úspěšnou hru „Lešetínský kovář“. Krátce na to se dočkal ocenění práce pro spolek, dostal diplom. Ale to už v kolektivu ochotníků kvasila rivalita a Bokr se dostal do ústraní.

Ochotníci také rádi připravovali maškarní divadlo, se kterým jim pomáhali jak obyvatelé obce, tak hasiči, a po zániku divadelního spolku „Kometa“ se organizace ujali „Baráčníci“.

Maškarní i divadelní rekvizity byly uloženy celý rok na půdě Klingerova hostince. Ponechával je tam i pozdější hostinský Karásek a po něm Hucl.

Autor Josef Brand

Zdroj: „Ty skašovský dřevěnkáři...“ – J. Brand, 1996 a „Život v třískách“ – J. Brand, 2000

SKOČICE

První zmínka o ochotnickém divadle ve Skočicích je z let 1918 a 1919. Ve dvacátých letech minulého století se zde hrávalo divadlo při „Dělnické tělocvičné jednotě“, ale i při RSČSV.

Další záznam je z 17. července 1921, kdy při příležitosti slavnostního odhalení pomníku padlých v 1. světové válce, sehráli ochotníci představení na zahradě u Jana Pluhaře.

V obci působil také „Zábavný a ochotnický spolek Šumavan“. Sazba za půjčení jeviště byla ve dvacátých letech 50,- Kč.

„Dělnická tělocvičná jednota“ proto v roce 1924 zakoupila jeviště vlastní.

V roce 1921 byla ve Skočicích ustanovena „Místní osvětová komise“. Předsedou byl rolník Jan Jílek, jednatel - řídící učitel František Bakule. Do roku 1925 však o činnosti této komise není žádný zápis. Nejspíše zanikla, protože 8. listopadu 1925 se „Osvětová komise“ znovu ustavuje z popudu řídícího učitele Jana Křena.

16. ledna 1938 se ve Skočicích odehrává divadelní představení „Pytláková pomsta“.

12. února 1946 zakládá se opět „Místní rada osvětová“.

Skočice 1938

Školní divadlo v roce 1968 ve Skočicích

*Maxová, Václav Mráz, Alena Volfová
(Solfronková)
Alena Brabcová (Vlčková)*

Na Nový rok 1949 zahrála místní skupina „Svazu československé mládeže“ v hostinci „U Stuchlů“ divadelní představení „Jeho veličenstvo láska“.

Ochotnická skupina hrála od roku 1953 do roku 1956. Z této doby jsou zaznamenány hry „Tchyně – páté kolo u vozu“ a další.

Od roku 1956 po příchodu manželů Zdeňka a Blaženy Volných na místní školu, hrálo se v obci každoročně školní divadlo, a to po celou dobu jejich působení ve Skočicích (do roku 1975).

Z této doby se uvádí například z 16. června 1968 školní představení pohádky „Popelka“, které bylo odehráno v sále hostince.

V roce 1998 se obnovila

tradice školního divadla ve Skočicích.

Žáci na konci školního roku hrají divadlo pro děti ze Základní školy i Mateřské školy ve Skočicích, Oplotě, Lužanech, Merklíně, Horušanech a Roupově.

*Zpracovala kronikářka
obce Skočice
Marie Jarolímová
Zdroj: kroniky
obce Skočice*

STROPČICE

Podle pamětníků se také ve Stropčicích (lidově řečeno v „Tyrolu“) hrávalo divadlo. Bohužel v kronice „Sboru dobrovolných hasičů“ není o této tradici a iniciativě místních občanů jediný zápis.

ŠVIHOV

Kam až paměť sahá, v předválečných letech byl dramatický odbor „Sokola“ Švihov velmi aktivní a na velmi dobré, ne-li vysoké úrovni. Důkazem je to, že častokrát bylo do roka nastudováno i více her, a to hlavně v letním období, kdy do Švihova přijížděli letní hosté na dovolenou.

Za režie pana Škardy byly nastudovány klasické vlastenecké hry jako „Vojnarka“ nebo „Jízdní hlídka“. V režii Josefa Cihláře byla nacvičena hra „Každý něco pro vlast“. V operetkách „Z českých mlýnů“ a „Okolo rybníka“ se uplatnilo pěvecké nadání manželů Zemanových a pana Šustra. V tomto ochotnickém spolku účinkovali i mnozí mladí členové „Sokola“.

Nejpopulárnější byly švihovské „Silvestry“ pro jejich vtip, humor i kritiku. O těchto „Silvestrech“ vystupovaly osvědčené i oblíbené sestry Šlajsovy a pánové Šustr a Götz, tito místní umělci uměli vytvořit takovou humornou atmosféru, že za ní jezdili lidé z Klatov i Plzně. Tehdy se zpívaly kuplety Švába – Malostranského i satiry žertovně namířené proti místním občanům, radním a mimořádným událostem ve Švihově.

Ochotnický kroužek „Sokola“ z roku 1956

V době válečné byl „Sokol“ zakázán, a proto ani ochotnický kroužek „Sokola“ nevystupoval. Zábavy a podobná shromáždění občanů byly zakázány.

Po skončení války došlo k oživení ochotnické činnosti pod hlavičkou „Osvětové besedy“, později „Sokola“. K oživení došlo v roce 1955, kdy hrstka nadšenců požádala bývalou profesionální herečku Martu Nechvátalovou o režii nastupujících ochotníků. Paní Nechvátalová ochotně na sebe tuto povinnost přebrala a pod jejím vedením bylo dosaženo pozoruhodných výsledků, i zájemci o práci v kroužku se přihlašovali. Tehdy byly nastudovány hry:

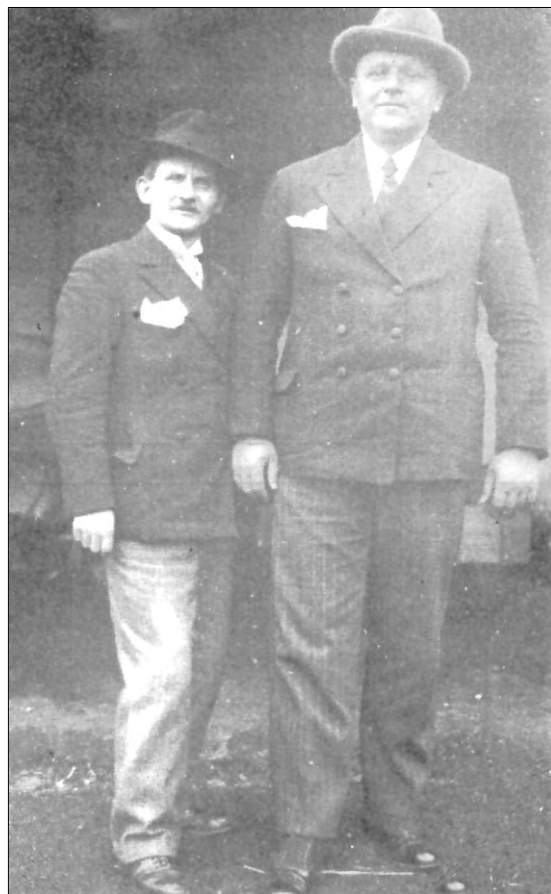
„Jedenácté přikázání“, „Třetí zvonění“, „Na letním bytě“, „Dámy a husaři“, „Slovanské nebe“. Pro

režisérku paní Nechvátalovou to nebyla lehká práce, a to především proto, že mnohý z ochotníků ještě nikdy nestál na prknech. Ona však zvládla i to, a ochotníci se stali oblíbenými u mnoha švihovských občanů.

Když se paní Nechvátalová odstěhovala ze Švihova, řízení ochotnického kroužku se ujal učitel Krs. Za jeho vedení se hrála hra Goldoniho „Paní hostinská“ a Jiráskova „Samota“.

Kromě těchto her se pokračovalo ve vystupování při „Silvestrech“, bylo navázáno na starou tradici a s vtipkováním na některé občany, ale hlavně na radní, se pokračovalo jako před válkou.

Nutno vzpomenout ochotníků, kteří dokázali, že i v tak malém městě je možné vytvořit místní kulturu na dobré úrovni. Jsou to: Josef Šteffek s manželkou, z mladší generace to byli Vladimír Klesovanszky s manželkou, Bayer Kamil s manželkou, Brožová Hana, Václav Král s manželkou, Miluše Šťastná, Marie Pavelcová, Marie Krejsová, Václav Štípek, Josef Veselý, Václav Bosák z Ježov, Anna Jechortová, JUDr. Jaromír Fikerle, Olga Ondroušková, Josef

*Oblíbení zpěváci – ochotníci
p. Šustr a Götz*

Paleček, Vladimír Klečatský, Jan Zeman, Jaroslav Janeček, Karel Jiskra, Josef Kovařík, Jan Brož a mnozí další.

Škoda, dnes se mládež ubírá jinou cestou a není příliš ochotna věnovat svůj volný čas nacvičování divadla a očekávání, jaký bude výsledek, zda kritika bude příznivá, nebo odsuzující. Škoda. Kdyby začali, poznali by, že státí se dobrým ochotníkem, je velké dobrodružství, při němž se užije mnoho hezkých chvil a naváží se hezká přátelství těch, kteří svůj um dávají druhým.

Ochotnický kroužek z předválečných let

*Zdroj: „ Švihov od založení do r. 1994 „ – vydalo Město Švihov
v roce 1994 – kolektiv autorů*

ÚJEZD

Divadelní spolek byl v Újezdě založen při „Sboru dobrovolných hasičů“. Ten vznikl v Újezdě v roce 1902 a divadlo zde začali hrát hned od začátku.

V roce 1903 sehráli hasiči dvě představení a pokračovali i v následujících letech, neboť výtěžky z představení pomáhaly udržet spolkovou pokladnu v rovnováze.

Ochotníci v Újezdě si zbudovali také svoje jeviště, které se půjčovalo i do okolních obcí, neboť bylo dobře vybaveno. Se svým programem hostovali v Horšicích, ve Skašově, a to vždy s finančním ziskem. Soubor neutlumil činnost ani v době okupace a přežil válečná léta až do padesátých let dvacátého století.

Zpracoval Miroslav Čepický

Zdroj: „Horšicko v kronikách a vyprávění“, Miroslav Čepický, 2000

VŘESKOVICE

Divadelní představení měla ve Vřeskovicih dlouholetou tradici. S příchodem zimy v roce 1939 se oživila kulturní činnost.

„Dělnická tělovýchovná jednota“ sehrála 3. prosince v restauraci „U Bouřilů“ hru „Muzikanti z české vesnice“ a „Mládež národního souručenství“ „U Voráčků“ 26. prosince Šamberkovu hru „Palackého třída 27“.

DTJ měla vlastní jeviště, mládež převzala jeviště po dorostu „Republikánské strany“. Jednota pořádala 7. 4 1940 „U Bouřilů“ pestrý večer z aktovek a kupletů a o pouti 30. června se představila pod širým nebem hrou „Pouťová královnička“.

Mládež uspořádala na návsi 1. září téhož roku lidovou hru „Z českých mlýnů“, jednota hrála v hostinci „U Bouřilů“ 3. listopadu představení „Zapadlý zvoneček“ a odpoledne 25. prosince dětské divadlo „Zahrada míru a lásky“.

Vřeskovičtí divadelníci se zúčastnili také divadelní krajské soutěže, kde obsadili druhé místo, hned za klatovskými. Divadelní představení se konala i během druhé světové války. V červnu 1941 se například uskutečnilo „U Voráčků“ představení vytvořené z pásma veršů M. B. Stýbla. Ten měl při recitování svých básní v Plzni takové úspěchy, že se o něj začalo zajímat gestapo a další činnost mu zakázalo. Ve Vřeskovicih pásmo připravil učitel Josef Hořký. Kromě toho byly do pořadu nazvaného „Vlastenecký cyklus“ zařazeny sborové trojhlasné zpěvy s doprovodem harmoniky.

Svaz mládeže pořádal představení také v roce 1948, 15. února „U Voráčků“ sehráli divadelní hru Karly Lužanské „Selská krev se nezapře“ a 11. dubna taktéž „U Voráčků“ hru J. Kubíka podle povídky V. Hálka „Řeka zpívá“.

V šedesátých letech dvacátého století se podařilo obnovit přerušenu tradici ochotnického divadla a kolem mladého režiséra

Slávy Krse se vytvořila dobrá parta, která nastudovala hru „Podskalák“ se zpěvy od Karla Hašlera. Ta se dočkala na místní poměry nevídaných čtyř repríz. V roce 1966 ochotníci nastudovali hru „Zločin bratří Lumierů“. Jedna divadelní hra se hrála ještě v roce 1980.

Zpracoval Martin Kříž

Zdroj: Toulky minulostí Vřeskovic, Martin Kříž, 2005, kronika obce Vřeskovice

ZELENÉ

Divadlo se hrávalo také v obci Zelené. Mnoho záznamů a vzpomínek se sice nedochovalo, ale ze vzpomínek Jana Rašplíčky a Jana Balína víme následující údaje:

V obci působil spolek „Domovina“, který odehrál například představení „Pro kravičku“ od J. Š. Baara a v roce 1938 hru „Lešetínský kovář“, kde hlavní roli sehrál Jan Racek.

Mezi další hry patří „Na tři kroky ode mne“, či „Česká chaloupka“ v režii p. Chudáčka. Představení se odehrálo 23. 5. 1944 a vybralo se na vstupném 1 094 korun.

Spolek měl své vlastní jeviště, které postavili pánové Bauer a Brabec. Jevištní kulisy vymaloval malíř Amerling z Přestic.

Poznámky Františka Pěchoučka z Lužan

Zdroj: Archiv obce Lužany

ŽEROVICE

V Žerovicích působil divadelní odbor „ETEN“ při „Hospodářské besedě“. V roce 1912 ho vedl řídící školy p. Mudra .

Pokračovatelem tradice divadla se stal ochotnický spolek „Jirásek“. Jeho poslední vystoupení se konalo po druhé světové válce, kdy měl nastudované představení hry „Maryša“.

Spolek Jirásek byl rozpuštěn po únoru roku 1948.

Další divadlo se hrávalo při „Dělnické tělocvičné jednotě“. Svá vystoupení hrával u žerovické zastávky, kde se v lese nacházelo přírodní divadlo, které bylo mezi lidem velice oblíbené.

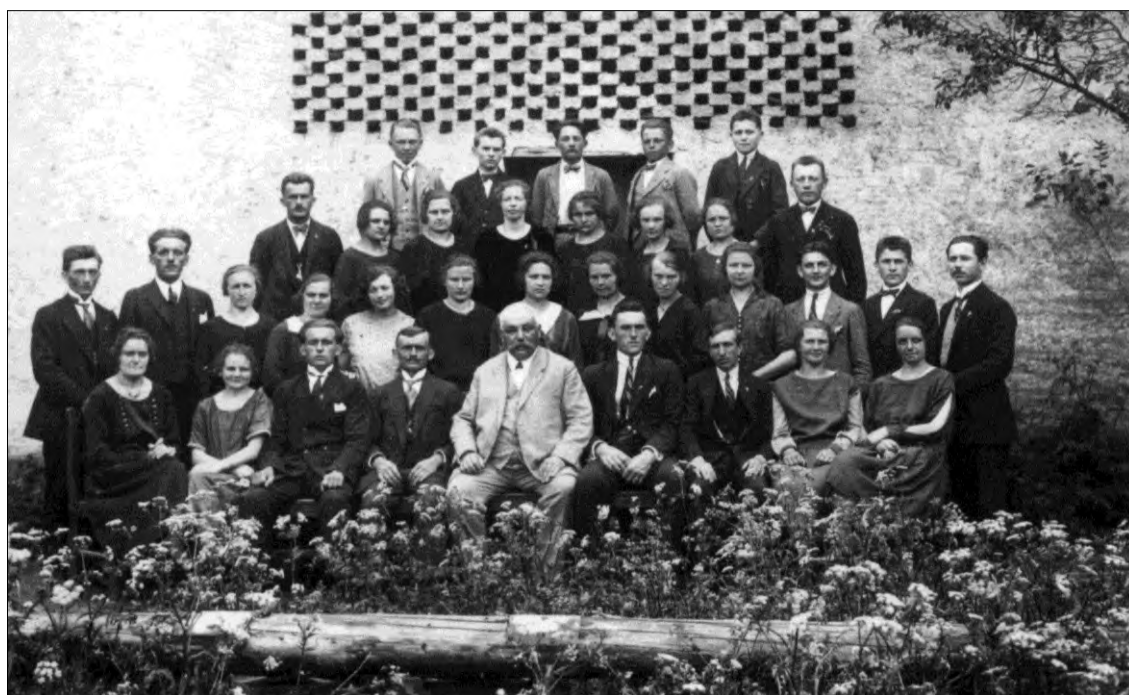
O žerovické ochotníky byl vždy velký zájem diváků, kteří se na jejich vystoupení sjížděli ze širokého okolí.

Poslední vystoupení tohoto spolku se podle vyprávění pamětníků datuje v rozmezí let 1955 – 1960.

Spolek vedl pan Jan Trázník. Ochoťníci využívali také sál v místním hostinci.

Divadelní odbor „ETEN“ v roce 1912 v Žerovicích

Ochotnický spolek „Jirásek“ v Žerovicích

Na činnost ochotnického divadla v Žerovicích se dochovaly jen vzpomínky mezi občanstvem a několik historických fotografií, představujících jak soubor „Jirásek“, tak divadelní odbor „ETEN“ z roku 1912.

Zpracoval Jiří Sýkora

Zdroj: soukromý archiv Jiřího Sýkory ze Žerovic, kronika obce Žerovice

Nejčastěji uváděné hry

Alois Jirásek

„LUCERNA“

Hra o čtyřech dějstvích.

Panský vrchní se snaží hrubě ponížit svobodného mlynáře Libora. Hrdý mlynář však hájí svá práva. Vrchní se jej snaží pokořit alespoň tím, že přiměje kněžnu, aby obnovila ponižující povinnost mlynáře svítit vrchnosti na cestě k lesnímu záměčku. V boji o starou lípu se jasně projevuje síla odporu lidu. Na konci hry kněžna rozbíjí symbol poddanství – lucernu, a tak zbavuje Libora poslední povinnosti k panstvu. Alois Jirásek ve své pohádkové hře podává pravdivý obraz bojů našeho lidu o jeho základní práva.

V. K. Klicpera

„ROHOVÍN ČTVERROHÝ“

Fraška o jednom dějství.

Měšťan Rohovín Čtverrohý, chvastoun a nadutec, kterému celé městečko pochlebuje pro jeho bohatství, urazí tři potulné malíře. Pohaní jejich obrazy, aniž by jim za nehet rozuměl. Malíři zosnují pomstu. Nazítří předběhnou měšťana v drážďanské městské bráně, kam vcházejí jeden po druhém a představují se jako Jednorohý, Dvourohý a Třírohý. Když za chvíli na to vjíždí do brány Rohovín Čtverrohý, důstojník se domnívá, že jde o špatný žert, měšťana zadrží pod vojenským dohledem na tak dlouho, dokud jej malíři nevysvobodí.

Ladislav Stroupežnický

„NAŠI FURIANTI“

Obraz ze života v české vesnici o čtyřech dějstvích.

Bušek i Dubský jsou bohatí sedláci, plní pýchy a furiantství, kteří se nemohou v ničem dohodnout, ani v tom, komu má obec svěřit ponocenství. Nad jejich pyšnou zaslepeností nakonec vítězí bystrý rozum a otevřené oči chudého ševce Habršperka, který dopomůže k místu ponocného vysloužilci Bláhovi a současně přinutí tvrdohlavého Buška, aby se smířil s Dubským a dal jeho synovi svou dceru za ženu.

Ladislav Stroupežnický

„PANÍ MINCMISTROVÁ“

Veselohra o jednom dějství.

Kutná Hora doby předbělohorské se podobá velké kuchyni s mnoha zbytečnými a darebnými kuchaři. Cizí dobrodruzi a domácí vydřiduši kořistí ze ztenčujícího se bohatství královského horního města. Sám pan mincmistr, hrdý na svou čest a rod, není schopen rozetnout celé to předito zlořáďů. Zato lid, havířstvo, zná dobře viníky, bouří se a odhaluje nejdrzejšího z cizáckých kořistníků, Davida Wolframa. Na straně lidu stojí zchudlý šlechtic a upřímný vlastenec Mikuláš Dačický z Heslova, jemuž se podaří pomocí paní mincmistrové odhalit záškodnického Wolframa, který je polapen na útěku i s nevěrnou manželkou jednoho ze šeptmistrů. Dačickému se dostane zadostiučinění a panstvu lekce o tom, kdo je pravým strážcem Kutných Hor a jejich bohatství.

F.F. Šamberk

„BLÁZINEC V PRVNÍM POSCHODÍ“

Fraška o jednom dějství.

Mladý lékař je přinucen svou zhýčkanou manželkou, aby jí najal sluhu. Chce se ho zbavit a proto mu na radu přítele namluví, že jeho paní občas šílí, ženě zas, že sluha je dočasně propuštěný blázen. Výsledek je, že se sluha bojí paní a paní sluhy a nakonec jsou oba rádi, když dá sluha výpověď. Nejšťastnější je ovšem mladý manžel, který se tak zbavil nežádoucího a zbytečného zaměstnance.

F. F. Šamberk

„PALACKÉHO TŘÍDA 27“

Žertovná hra o čtyřech dějstvích.

Nanyňka Kulíšková, dcera počestného mistra obuvnického z Palackého třídy 27, za zády svého otce se miluje s jeho tovaryšem Matějíčkem. Jejich láska je však vystavena těžké zkoušce.

Jan Nepomuk Štěpánek

„BEROUNSKÉ KOLÁČE“

Veselohra o jednom dějství.

Kotlář Perlík chce provdat svou dceru Apolenku za lichváře Šandaru, jemuž je dlužen. Apolenka se však miluje s kotlářovým tovaryšem Prokůpkem. Humorná zápletká s košíkem koláčů, jež přináší berounská podruhně Verunka, a jež nenasytný lichvář v nestřežené chvíli jednak sní a jednak si nacpe do kapes, přináší humorné rozuzlení. Usvědčený lichvář je donucen vrátit dlužní úpis a Prokůpek dostane svou Apolenku za ženu.

Josef Štolba

„NA LETNÍM BYTĚ“

Veselohra o třech dějstvích.

Bohatá vinohradská domácí paní Kapličková snaží se na letním bytě za každou cenu udat své dcery a bezcharakterní zástěrkař Česal marně usiluje svést krásnou Bertu, choť profesora Havelky, který pro motýly zapomíná na svou ženu.

Jaroslav Vrchlický

„NOC NA KARLŠTEJNĚ“

Veselohra o třech dějstvích.

Podle přísného zákazu Karla IV. nesměla na Karlštejn nikdy vstoupit žádná žena. Jedné noci porušily tento zákaz dvě ženy: císařova manželka Alžběta, kterou sem přivedla žárlivost, a neteř karlštejnského purkrabího Alena, která přišla na hrad za svým milým. Obě ženy jsou přestrojeny za pážata. Alžběta koná službu strážce u císařovy ložnice, ale tajemství prohlédne všetečný král cyperský, karlštejnský host, jenž zatouží po milostných výbojích. Alžběta se mu sice ubrání svou proslulou silou, ale právě tím se prozradí. Císař ji pozná, ale odpustí ji, když shledá, že ji k smělému činu přiměla láska. Odpustí i Aleně, která byla rovněž napadena Cypeřanem a statečně ho odrážela.

Pár slov závěrem a poděkování

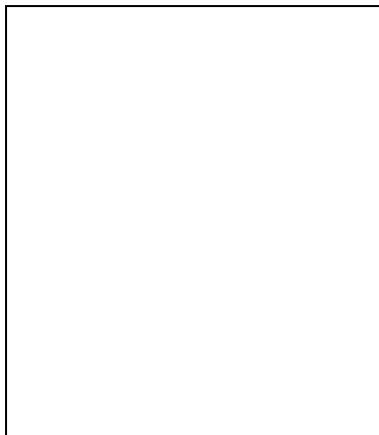
Děkuji touto cestou všem, kteří přispěli jakýmkoliv způsobem k vydání této skromné práce o minulosti a současnosti ochotnického divadla na Přešticku.

Jsou to: ing. Jiří Běl z Přeštic, Hana Bouchnerová - starostka obce Nezdice, Krajský úřad Plzeňského kraje, Mikroregion Přešticko, obec Nezdice, Dům historie Přešticka, Václav Řezníček z Příchovic, Vítězslav Opálko – starosta obce Dolní Lukavice, Jaroslava Regnerová – místostarostka obce Horní Lukavice, Jiří Sýkora ze Žerovic, paní Alena Šalomová – kronikářka obce Lužany, pan Macháček – kronikář obce Dolce, Václav Brabenec – kronikář obce Dnešice, Jan Brunát – kronikář obce Řenče, Josef Brand ze Skašova, Martin Kříž z Klatov, Miroslav Čepický – starosta obce Horšice, Marie Jerolímová – kronikářka obce Skočice, Luděk Bouchner z Nezdic, Božena Erbenová – kronikářka obce Příchovice, Vlasta Holá z Malince, manželé Hanzarovi z Přeštic, Roman Tykal z Měčina, Stanislava Hajšmanová ze Kbela, manželé Petrželkovi z Lužan, Bohuslav Šindelář z Letín, Josef Babka z Roupova, Josef Žofaj z Malince a další, kteří radou či finančně pomohli při vydání této práce.

autor

O autorovi...

Ludvík Pouza

**1979*

Sběratel regionální historie Přešticka.

*Od roku 1991 pravidelně publikuje své práce v regionálním tisku,
je členem řady občanských sdružení:*

*„Spolek na záchranu historických památek na území Přešticka“,
„Společnost J. J. Ryby“ a principálem „Ochotnického spolku
ve Kbele“.*

*Autor několika regionálních publikací, např.:
„Příchovice - 670 let“ a „Kbel a okolí ve starých záznamech
a vyprávěních“.*

V současné době pracuje jako redaktor Klatovského deníku.

Prameny, použítá literatura.

Při zpracování této publikace bylo čerpáno z těchto pramenů:

Památník spolku „Úhlavan“ v Přesticích

Vydaný v roce 1903

Horšicko v kronikách a vyprávění

Miroslav Čepický

OÚ Horšice 2000

Kbel a okolí ve starých záznamech a vyprávěních

Ludvík Pouza,

OÚ Kbel 2006

Měčín ve fotografii

Roman Tykal

Město Měčín 2002

Švihov od založení do r.1994

kolektiv autorů

Město Švihov 1994

Nezdice 1243-2005

Luděk Bouchner

OÚ Nezdice 2005

Historie Roupova

J.Babka, M.Stojanovičová

OÚ Roupov

Soukromý archiv

- Josefa Branda ze Skašova, Jiřího Běla z Přestic, Ludvíka Pouzy z Příchovic, Jiřího Sýkory ze Žerovic, Bohuslava Šindeláře z Letin, Libuše Potužákové ze Sušice

Historie ochotnického divadla na severním Plzeňsku

Jiří Fák, 2006

Přestické noviny

Měsíčník pro Přestice a okolí

Měčínsko

Roman Tykal a Vladimír Tříška

Město Měčín, 2000

Obecní a spolkové kroniky

Přestice, Příchovice, Lužany, Letiny, Řenče, Č.Poříčí, Zelené, Žerovice, Nezdice, Dolce, Kucíny, Dolní Lukavice, Horní Lukavice, Horšice, Chlumčany, Kbel, Oplot, Roupov, Skašov, Švihov, Vřeskovice, Skočice, Dnešice, Měčín.

a další v textu uvedené prameny, podklady a vzpomínky

OBSAH

Pár slov úvodem	3
Stručné dějiny divadla	6
Počátky ochotnického divadla v Přesticích	11
Divadla na Přesticku	48
Biřkov	48
Bíluky	48
Červené Poříčí	48
Dlouhá Louka	49
Dnešice	50
Dolce	52
Dolní Lukavice	54
Horní Lukavice	59
Horšice	64
Kbel	64
Kucíny	68
Letiny	69
Lišice	75
Lužany	75
Měčín	80
Nedanice	82
Nezdice	83
Oplot	89
Příchovice	90
Radkovice u Měčina	97
Radkovice u Přestic	98
Řenče	99
Skašov	103
Skočice	106
Stropčice	109
Švihov	109
Újezd	111
Vřeskovice	112
Zelené	113
Žerovice	113
Nejčastěji uváděné hry	115
Pár slov závěrem a poděkování	118
O autorovi	119
Prameny, použitá literatura	120

PUTOVÁNÍ ZA DIVADELNÍMI OCHOTNÍKY
Přešticko a okolí

Zpracoval:
Ludvík Pouza

Vydal:
Mikroregion Přešticko za finanční podpory
Krajského úřadu Plzeňského kraje

Tisk:
Tiskárna Vladimíra Hanzara - Přeštice
v roce 2007.

